

ശങ്കരോപാഖ്യാനം.

കന്നട
ജനാർദ്ദനമേനോൻ

വി. വി. പ്രസിദ്ധീകരണശാല,
എറണാകുളം.

1935

ശങ്കരോപാഖ്യാനം.

**കത്തു
ജനാർദ്ദനമേനോൻ**

**വി. വി. പ്രസിദ്ധീകരണശാല,
എറണാകുളം.**

1935

ശങ്കരോപഖ്യാനം.

ഒന്നാം അധ്യായം

ഓരായശരണിയിരുത്തുവർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പു ഭാരത-
വർഷം നാനാമതാനന്ധായികളാൽ കലങ്ങിമറിഞ്ഞു കിട-
ക്കുകയായിരുന്നു. ശൈവന്മാർ, വൈഷ്ണവന്മാർ, ശാക്തേ-
യന്മാർ, ഗാണപത്യന്മാർ എന്നു തുടങ്ങി ഗ്രഹഭൂതോപാ-
സകന്മാർ വരെ അസംഖ്യം മതക്കാർ പരസ്പരം ഘോര-
തരം കലഹിച്ചുകൊണ്ടാണു് അന്നു കഴിഞ്ഞിരുന്നതു്.
ഈശ്വരനെ സംബന്ധിച്ച വിശ്വാസത്തിൽ മാത്രമല്ല,
ശരീരത്തിൽ ധരിക്കുന്ന ചിഹ്നങ്ങളുടെ വിവരണത്തിൽ
പ്പോലാ അവർ തമ്മിൽ രോഷത്തോടെ പിണങ്ങിയിര-
ന്നു. മൃഗബലി മാത്രമല്ല, നരബലിയും ഈശ്വരാർച്ചുന-
യായി അന്നു കരുതുന്നവരുണ്ടു്. “നന്നല്ല ഭൂലോകവൃത്താ-
നമോതുവാൻ; മന്നിടം വല്ലാതെ കെട്ടുപോയി വിടോ!”
എന്നു് ഈശ്വരനെ നോക്കി സുമനസ്സുകൾക്കുവിനാദിക്കു-
ണ്ടു നിലയായി. അന്നു ബൌദ്ധമതം അനാഥമാക്കിന്നും,
വെറും വേദനിന്ദകന്മാരായതിനാൽ അവരോടു വൈദിക-
ന്മാർക്കു വെറുപ്പു വളർന്നിരുന്നു.

ശങ്കരവിജയമെന്ന കാവ്യപ്രകാരം സുധനപാവെന്ന
രാജാവിന്റെ കാലമാണപ്പോൾ. സൽഭരണത്താൽ ഭൂ-
മിയെ അദ്ദേഹം സ്വസ്ഥമാക്കിപ്പോൽ. ബുദ്ധമതസ്ഥനാ-
ണു് ആ രാജാവു്. ബൌദ്ധമതത്തെ അദ്ദേഹം എല്ലാ-
വിധത്തിലും വർദ്ധിപ്പിച്ചുപോന്നു. എപ്പോഴും ആ രാജ-
സദസ്സു ബൌദ്ധപണ്ഡിതന്മാരാൽ അലംകൃതമായിട്ടാണി-
രുന്നതു്.

ഇക്കാലത്തു കമാരിലഭട്ടൻ എന്ന മഹാപണ്ഡിതൻ പുതിയൊരു മതത്തോടുകൂടി ആവിർഭവിച്ചു. വേദത്തിലെ കർമ്മകാണ്ഡത്തെ ആധാരമാക്കിയ പൂർവ്വമീമാംസയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതം. അദ്ദേഹം വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്തതു ബൈരളമുതലിൽനിന്നാണ്. അങ്ങിനെ ബൈരളമതത്തെ പക്കളെല്ലാം അദ്ദേഹം പഠിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയ്ക്കു തന്റെ മനസ്സിനു തൃപ്തിയാകാത്തതാൽ അദ്ദേഹം വേദാഭ്യയനം ചെയ്തു. വേദത്തിൽനിന്നു പുതിയൊരുമതത്തെ സ്ഥാപിക്കുവാൻ അപ്പോൾ അദ്ദേഹം സമർത്ഥനായി. ഭാട്ടമതം എന്നു് അതു വിശുദ്ധമായി വന്നു.

സ്വന്തം മതത്തെ പ്രചരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് കമാരിലഭട്ടൻ പറപ്പെട്ടു. വേദമാണു് തത്വശാസ്ത്രങ്ങൾക്കെല്ലാം പ്രമാണമെന്നും, അതിന്നുതീരായ ബൈരളമതം സത്യമല്ലെന്നും വാദിച്ചുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം നാടുകളെയെല്ലാം ജയിച്ചുതുടങ്ങി. ഹൈന്ദവവെണ്ണവാദികളായ വൈദികന്മാരെ തന്റെ പൂർവ്വമീമാംസാസിദ്ധാന്തംകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം വശീകരിക്കയും ചെയ്തു.

അപ്രകാരം മഹാബലനായിത്തീർന്ന കമാരിലഭട്ടൻ ബൈരളപണ്ഡിതന്മാരോടു വാദിക്കുന്നതിലേക്കു് ഒരു നാൾ രാജസഭസ്സിൽത്തന്നെ ചെന്നു. ആ പണ്ഡിതാഗ്രണിയെ രാജാവു് എതിരേറുചെന്നു് രാജധാനിയിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോന്നു് യഥാവിധി സമ്മുദിച്ചു. ഭട്ടൻ രാജാവിനെ ആശീർവ്വിച്ചു് സ്വസ്തപീഠത്തിന്മേൽ ഉപവേശിച്ചതിൽപ്പിന്നെ, ബുദ്ധമതാനുയായികളായ സൗഗതന്മാരാൽ ആവൃതമായ ആ സഭസ്സു് ആകമാനം കേൾക്കുമാറു് രാജാവിനെ ഉദ്ദേശിച്ചു് അന്വേഷത്തിനായി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

“ചൊല്ലൊണ്ടു നീ, ശ്രുതിദൂഷകനിഗേഹാപ-
 യകരായ്, നീചരാ, യേററം മലിനരായ്”
 വർത്തിക്കുമിച്ഛുലിഭൂക്കുകൾ തമ്മോടു-
 മൊത്തുവർണ്ണീടുന്നതെന്തിനാണിങ്ങിനേ?
 കോകിലമേ, നിനക്കൊട്ടമിസ്സംസർഗ്ഗ-
 മൊക്കത്തതാ, നിതില്ലെങ്കിൽ നീ ള്യാപ്യനാം.”

ഭട്ടൻ ഇതിൽ അനുഭവിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നത് എന്താ-
 ണെന്നു രാജാവിന്നു മനസ്സിലായി. ബൈരലന്മാർ ഇതു
 കേട്ട്, ചവിട്ടുകൊണ്ടു സപ്പങ്ങളെപ്പോലെ തൃഷ്ണരാശ്ശീൻ.
 ഭട്ടനാവട്ടെ, യുക്തികരാകൊണ്ടു ബുദ്ധസിദ്ധാന്തവുക്കു
 ഞ്ഞ മുറിച്ചു ബൈരലന്മാരുടെ ക്രോധാധിനിവേശം വിറകിട്ടു
 കൊട്ടാത്തു. അപ്പോൾ ആ സഭസ്സു, ഉഗ്രരോഷത്താൽ
 പാടലവസ്ഥപ്പെട്ടു ബൈരലമുഖാവലിയാൽ, ബാലാ-
 തപാകൊണ്ടു ആതാളമായ താമരപ്പൊയ്ക്കപ്പോലെ ശോ-
 ഭിച്ചു. പരസ്സരാ ആക്ഷേപിച്ചുകൊണ്ടു അവിടെ വാദ-
 പ്രതിവാദം വളർന്നു. അവിടത്തെ നിഗേഹാപം രസാതല-
 ത്തെപ്പോലും പിളർന്നുകൾമോ എന്നു തോന്നത്തക്കവണ്ണം
 ഭോധമായി. ഭട്ടവിൽ, സൗകൃതന്മാരെയൊക്കെയും പരാ-
 ജിതന്മാരായി മെന്തത്തിൽ അടങ്ങി. അപ്പോൾ രാജാവു
 ഭട്ടനോടു പറഞ്ഞതായിതു:—

“അങ്ങേക്കുണ്ടായ ഈ വിജയത്തെ ഞാൻ അത്ര പ-
 രിഗണിക്കുന്നില്ല. അങ്ങയോളം വാക്സാമത്വം ഇവ-
 ക്കാക്കുമില്ലെന്നു മാത്രമേ ഇതിൽനിന്നു ധരിക്കുവാനുള്ളൂ.
 അങ്ങയുടെ മതമാണു ദൈവസമ്മതമെങ്കിൽ അതു് എ-
 നിക്കു ചോദ്യമാകുവാൻ അങ്ങു് അതുതകർമ്മം വല്ല-
 തും ചെയ്യണം. ഇക്കാരണന്നു പദ്യതശ്രംഗത്തിൽനിന്നു്
 അപായംകൂടാതെ താഴെ ചാടിനിലകൊള്ളിൽ അങ്ങ

യുടെ മതത്തിന് ഇതേപ്രസാന്നിധ്യമുണ്ടെന്ന് ഞാൻ വിശ്വസിക്കും."

മലയുടെ കൊടുമുടിയിൽനിന്ന ഭൂമിയിലേക്ക് ചാടി വരികയെന്നതു് സംഭ്യമല്ലെന്നും ഭട്ടൻ ഇതിൽ നശിച്ചു വെന്നും ബെരളന്മാർ നിശ്ചയിച്ചു് പരസ്പരം നോക്കി. ഭട്ടന് ഇത രാജവിധി കേട്ടപ്പോൾ ഒരു ക്രമമുണ്ടായില്ല. ഉടനെ, നിശ്ചയമുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ അദ്ദേഹം എഴുന്നേറ്റുചെന്ന് ആ പർവ്വതത്തിന്റെ ശൃംഗത്തിലേക്കു കേറി അവിടെ വേദങ്ങളെ കേൾപ്പിച്ചും സ്മരിച്ചു നിൽക്കുന്നിന്തു്, "വേദപ്രാമാണ്യം സത്യമാണെന്നിരിക്കിൽ മറ്റനീക്കം അപായമുണ്ടാകുന്നതല്ല," എന്നു വിശ്വാസത്തോടെ ഗർജിച്ചു് അദ്ദേഹം ഭൂമിയിലേക്കു ചാടി. ചാഞ്ഞിറക്കുതെന്ന പോലെയാണു് ആ വേദകേതൻ ഭൂമിയിൽ വീണതു്. ഈ അത്ഭുതം കണ്ടു്, ആശ്ചര്യപ്പെടുന്നവരെ ഇങ്ങിനെയാണു വേദം രക്ഷിക്കുകയെന്നു ചൊല്ലിച്ചുകൊണ്ടു വൈദികന്മാർ വിജയനഗരത്തോടെ കൂട്ടംകൂട്ടമായി അവിടെ വന്നുകൂടി. "ദുഷ്ടനന്ദംസർഗ്ഗംകൊണ്ടു ഞാൻ എന്നെത്തന്നെ ഇത്രനാളും കെടുത്തുകൊണ്ടാണല്ലോ കഴിഞ്ഞതു്," എന്നു രാജാവിന്നു തോന്നി. എന്നാൽ ബെരളന്മാർ മാത്രം അപ്പോഴും പിണങ്ങിനിന്നതേയുള്ളു. മണിമന്ത്രരക്ഷയങ്ങളെക്കൊണ്ടു് ഇങ്ങിനെ ഗാന്തഗോപനം ചെയ്യുവാൻ ചിലർക്കു കഴിഞ്ഞെന്നുതന്നെ ഇതു് അത്ഭുതമോ ദൈവികമോ അല്ലെന്നും അവർ വാദിച്ചു. അതുകേട്ടപ്പോൾ രാജാവിന്നു് അവരോടു ദേഷ്യമുണ്ടായി.

"എന്നാൽ, ഞാൻ ഇനി വേറെയൊരു പരീക്ഷ കൂടിയും ചെയ്തേക്കാം. ഇതുകർമ്മികളിൽ ആരു തോല്ക്കുന്നുവോ അവരെ ഞാൻ ചക്കിലിട്ടാട്ടിച്ചു കെല്ലിക്കുമെന്നു് അറിയേണ്ടതാണു്," എന്നു രാജാവു പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തു.

ബൈരുപണ്ഡിതന്മാരുടേയും കൗശലഭട്ടേന്റേയും മുമ്പിൽ രാജാവ് അകത്തുവെച്ചു വായ കെട്ടിയ ഒരു കടം എടുത്തുപോണുവന്നുവെച്ച്, ഇതിനുള്ളിൽ എന്താണുള്ളതെന്നു പര്യോപദയുന്നതാണോ അവർക്കാണു ജയം എന്നു വിധിച്ചു. കടത്തിനുള്ളിലുള്ളത് പൊന്താണെന്നു അപ്പോൾത്തന്നെ പറയുവാൻ ആരും മന്നിട്ടില്ല. നാളെ പറഞ്ഞുകൊള്ളാമെന്നെന്ന് അന്നു അവരെല്ലാവരും പിരിഞ്ഞു.

പിറ്റേന്നാൾ ഇരുക്കുങ്കികളും യഥാകാലം രാജസഭയിൽ പ്രവേശിച്ചു. ആ കടത്തിനുള്ളിൽ സർപ്പമാണുള്ളതെന്നു സേനാഗതന്മാർ പറഞ്ഞു. അല്പം; പന്നഗശായിയായ ഇന്ദ്രരാജാക്കന്മാണുകടത്തിൽ, എന്നാണു വിപ്രജനാവൃതനായ ഭട്ടപാദൻ പറഞ്ഞത്. സേനാഗതന്മാർ പറഞ്ഞതാണല്ലോ വാസ്തവമെന്നും, ഭട്ടൻ പരാജിതനായി നശിക്കുമായല്ലോ എന്നും വിചാരിച്ചു രാജാവിന്റെ മുമ്പാകെ വന്നു. ആ കടത്തെ തുറന്നുകാണിക്കേണമെന്നു നിർബ്ബന്ധമുണ്ടാകയാൽ മാത്രം അദ്ദേഹം അതിന്നൊരുങ്ങി.

അടച്ചിരുന്ന വായ തുറന്നു കടത്തിനുള്ളിലേക്കു രാജാവു നോക്കി. അതുഭതമെന്നു പറയേണ്ടു. താൻ അക്ഷിയിരുന്ന സർപ്പത്തെ അതിൽ കാണുന്നില്ല. വിഷ്ണുവിഗ്രഹം, ഭട്ടൻ പറഞ്ഞതുപോലെ, അതിലുണ്ടുതാനും.

ഭട്ടനിൽ രാജാവിന്നു പൂർണ്ണവിശ്വാസമുണ്ടായി. അപ്പോൾത്തന്നെ വേദനിരുക്കന്മാരുടെ നിഗ്രഹത്തിനായി രാജാവു കാപ്പുകെട്ടി. സേനാമുതൽക്കു ഹിമാലയംവരെ യുള്ള സർപ്പ ബൈരുലന്മാരേയും കൊന്നൊടുക്കുവാൻ അദ്ദേഹം തന്റെ കിങ്കരന്മാർക്കു ആജ്ഞ കൊടുത്തു.

ദൃഷ്ടദോഷൻ പാരമിഷ്ടനാണെങ്കിലും
 ശിഷ്ടനാൽ വദ്ധ്യനാകുന്നു നിസ്സംഗരായം;
 സന്മാന്യനാകമാജാമദഗ്ന്യൻ തൻറെ-
 യമ്മയെശ്രുതിയും പണ്ടു കൊന്നില്ലയോ?"

എന്നാണ് ഈ ലോകസംഭവത്തിന്നു തൽകഥ പാടിയ ഒരു കവിയുടെ സമാധാനം.

സുധനപാവു ഭാട്ടമതത്തെ അനുസരിച്ചു ആ മതത്തിന്നു രാജ്യമെങ്ങും പ്രചാരമുണ്ടാക്കി. തത്പാവലംബിയായ യോഗീന്ദ്രൻ തന്നിക്ക് യോഗനാഗനങ്ങളായെതിരിട്ടുന്ന വിഘ്നങ്ങളെയെന്നപോലെ, ധർമ്മപേക്ഷികളായ ബൗദ്ധന്മാരെയെല്ലാം രാജാവു നശിപ്പിച്ചു. ഇപ്രകാരം, കമാരിലസിംഹനാൽ, സൗഗതവാരണവൃഹം വിധവാസിതമായപ്പോൾ ശ്രുതിശാഖകളെല്ലാം പ്രയുധംകൂടാതെ വർദ്ധിക്കുകയായി.

ഇക്കാലത്തു കേരളത്തെ ഭരിച്ചിരുന്നത് രാജശേഖരൻ എന്ന രാജാവാണ്. അദ്ദേഹം, പൂണ്ണാനഭിതീരത്തുള്ള വൃഷഭാചലത്തിൽ ലിംഗരൂപിയായെഴുന്ന മഹാദേവനുവേണ്ടി വിവിത്രമായി ഒരു ക്ഷേത്രം പണിയിച്ചു, അവിടെ വേണ്ടുന്ന പൂജാദികർമ്മങ്ങളെല്ലാം വിധിപോലെ നടത്തുവാൻ ബ്രാഹ്മണരെ ഏല്പിച്ചു. ആ പവ്വതത്തിന്റെ അരികെ മഹാദേവന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ പരിപാവനമായി ഏറ്റവും വിശുദ്ധമായ കാലടിഗ്രാമം പ്രശോഭിക്കുന്നു. അവിടെ വിദ്യാധിരാജന്റെ പുത്രനായ ശിവതൂത്തവെന്ന വിപ്രൻ ഭാര്യയായ ആയുര്യോടുകൂടി സസുഖം വാണു. സതിയെന്നു ആയുര്യു മറെറായ പേരു കൂടിയും ഉണ്ട്. സർവ്വജ്ഞസന്ധ്യയായ ശിവഭക്തനാണ് ആ ദമ്പതികൾ. വാക്കിലും ജ്ഞാനത്തിലും ശിവസദൃശ

നായ ശിവഗുരു ഭൂരിവിത്തസാധ്യങ്ങളായ പല യജ്ഞങ്ങളും അനുഷ്ഠിച്ചു ദേവന്മാരെയും മനുഷ്യരെയും തെവോലേ സംപ്രീതരാക്കി. ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കല്പവൃക്ഷമാണ് ശിവഗുരുവെന്നു ജനങ്ങൾ പുകഴ്ത്തിത്തുടങ്ങി. സുന്ദരരൂപനും, പണ്ഡിതാഗ്രേസരനും മഹാധനവാനുമാണ് ശിവഗുരുവെങ്കിലും ഒട്ടും ഗർവ്വമില്ലാതെ ക്ഷമയോടും വിനയത്തോടും കൂടിയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതം. ഇതിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം മഹായഗസധിച്ചായി.

എല്ലാ സൗഭാഗ്യങ്ങളും ശിവഗുരുവിന്ന് ഉണ്ടെന്നിരുന്നിട്ടും അതെല്ലാം അപ്രത്യുപകൊണ്ട് അല്പഗോഭമായിട്ടാണു തീരുന്നത്. വയോധികനായിട്ടും അദ്ദേഹത്തിന്നു പുത്രനുണ്ടായില്ല. ഇതിൽ അദ്ദേഹത്തിന്നു സന്തതം സന്താപമുണ്ടായി. ഒരുനാൾ അദ്ദേഹം ഭാര്യയെ നോക്കി,

“അയി, വിമലകമലമുഖമിരുന്നെന്നു വയസ്സായി നമുക്കു ററ, മെന്തിനിപ്പൊയ് വൃ ഞാൻ! തനയനുടെ മൃദുവദനമകമലിയുമാറ നാം താരാധിപാനനേ, കണ്ടില്ലിതേവരെ. ഇഹ, തനയസുഖമതിനു സദൃശമൊരു വസ്തുവില്ലെന്നു ചൊല്ലുന്ന മാരലോകരെല്ലാവരും. മകനടയ മുഖകമലമഴകിന്നൊടു നാം കണ്ടു മാനിനീമെതലേ, മരിക്കിൽ ഇദം വരും. അതിനു വഴിയീതുവരെയുമവനിയതിലൊന്നുമേയന്നേ പശണം ചൊയ്തു കണ്ടീല ഞാനെടൊ. മെജനനമിതുകരുതു ഉവിലിഹ നിന്ന ഫലം മംഗളശീലേ, സുഭഗേ, ധരിക്ക നീ” —

എന്നിങ്ങിനെ വിഷാദത്തോടെ പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടപ്പോൾ ആ സാധുചിരത്നമായ ആയു തന്റെ തേന്താവിനോടു പറഞ്ഞതാവിതു്:—

“കരളിലഴമഴലിതുടനകലുവതിനിശാഖ്യ-
കല്പദ്രുമത്തെന്നാമാത്രയിച്ചാൽമതി;
കഴൽപണിയുമവരിലവർശരരിപുവിനോളമുൾ-
ക്കാരുണ്യമേരുന്നതാർ പാർക്കുവിധേയ.
ഭവിയൊരുപൊഴുതുമിഹ നന്മി ശിവനനിണ്ണതം
ജാഡ്യമേരുന്നതീ മാന്യചന്മാർക്കുതാൻ.”

ഇപ്രകാരംഭാഷ്യ പറഞ്ഞതുകേട്ട ശിവനാൽ ഉടനേതന്നെ ശിവനെ പ്രസാദിപ്പിക്കുവാൻ തപസ്സിന്നൊരുങ്ങി. അദ്ദേഹം വിഷയസുഖങ്ങളെയെല്ലാം പരിത്യജിച്ചു ഭാസ്ത്യയോടുകൂടി വൃന്ദഭഗിരിയിൽ പാർത്ത പുത്രാർത്ഥം മഹാദേവനെ ഭജിച്ചു. അങ്ങിനെ, കറച്ചുകാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, പ്രഭാതത്തിലൊരനാൾ, ശിവൻ പ്രത്യക്ഷമായി അഭീഷ്ടപോലെ തനിക്കു പുത്രനുണ്ടാകമെന്ന് അനുഗ്രഹിച്ചതായി അദ്ദേഹം സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ടു. അതോടുകൂടി ആ ദമ്പതികൾ തപസ്സുകൾ നിർത്തി, കൃതാർത്ഥതയോടെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോന്നു.

ഇതഗാഥപ്രസാദത്താൽ ആയുസ്സു് ഗർഭമുണ്ടായി. തേജോമയനായ ഒരു കുമാരനെ ആയു യഥാകാലം പ്രസവിച്ചു. ആ സന്ദർഭത്തിൽ പ്രകൃതി മുഴുവൻ സൗഭാഗ്യത്തോടെ പ്രശോഭിച്ചുകാണുമാറായി. കനകശൈലത്തോടുകൂടിയ ഭൂമിയേയും, വിനയത്തോടുകൂടിയ വിദ്യയേയും പോലെയും, സൂര്യനോടുകൂടിയ ലോകം പോലെയും പുത്രവതിയായ ആയുദേവി വിളങ്ങി.

ശാസ്ത്രമതംതന്നെ നമ്മുടെ നാടുകൾക്ക് രാജാവിനുണ്ടായ നമ്പൂപ്പോലെയും, വൃന്ദനങ്ങളിലൊന്നിയും അകപ്പെട്ടതെ പണിയിൽ നേടിയ വിദ്യപോലെയും, നിശ്ശേഷം നിരളമാക്കിപ്പിന്നെ ആകാശത്തിൽ തെളിഞ്ഞുവെള്ളമെന്ന പൊന്നുപോലെയും ആ കലാരത്നം വിശുദ്ധനായിന്ന് ആദ്യമായി വെളിപ്പെടുത്തിയത്. മഹാശാസ്ത്രം തന്റെ സമുദായനായതുകൊണ്ട് ആ കലിദാസന്തൻ എന്ന് പേർ വിളിച്ചു.

മിഥ്യപ്രതിഭാശാസ്ത്രം എന്ന പേരിൽ ചോദ്യത്തിൽ തന്നെ വിദ്യകളിലെല്ലാം കശറിയാം. എന്നാൽ, മകന്റെ ആ അറിവ് നമ്മുടെ കൈകൾ ആനന്ദിപ്പുകൊണ്ടു ശിരസ്സായിന്ന് അധികം കാലം ജീവിച്ചിരിക്കാൻ യോഗ്യമായില്ല. മകൻ ഉപനയനം കഴിഞ്ഞതിനാലും തന്നെ അദ്ദേഹം മരിച്ചു. മരിച്ചതിനു മുമ്പാൽ അമ്മയുടെ ശിരസ്സിൽ ആദ്യമായി തന്റെ അനന്തകന്മാരായി, പിന്നെയും മരിച്ചതായതും വെളിപ്പെട്ടിരുന്നു. ഗതരന്റെ ഉപനയനകാലം അമ്മയുടെ അമ്മയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ആദ്യമായി നടന്നിരുന്നു. അന്നുതന്നെ ഗതരൻ ചോദ്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു.

മുമ്പത്തെ എല്ലാം പഠിച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ളത് അന്നുതന്നെ ഉപനയനകാലം ഗതരൻ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ പ്രവേശിച്ചത്. ഏതാനും വർഷങ്ങൾക്കൊപ്പം വേദശാസ്ത്രങ്ങളിൽ മാത്രമല്ല, പൂർവ്വികരും നവീനരും തന്നെ അദ്ദേഹം ആ ബാലൻ വിദഗ്ദ്ധനായി.

ഇപ്രകാരം ഗതരൻ പഠിക്കുകയായി, അന്നുതന്നെ ഗതരൻ തന്റെ പഠനത്തിനോടുകൂടി അറിവുണ്ടായ വിദ്യയുടെ ഗുണത്തിൽ മിക്കയുമുണ്ടായി. ആ ഇല്ലത്തിലെ അമ്മയെ ഏറ്റവും ദാരിദ്ര്യത്തിലാണു്. അ

തീർത്ഥാടനം ബ്രാഹ്മണകുലം. ദക്ഷിണേഷ്യയിൽ വെങ്കിട്ടാഴ്ചയ്ക്ക് പാലാപ്പട്ടം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അതിൽ പതിനാലുണ്ടായി. എന്നാൽ, അതിന്റെ പാലാപ്പട്ടം കൈയോടെ അയയ്ക്കുന്നത് പാലാപ്പട്ടം എന്നാണ്. ആ നാലു പട്ടം തോന്നുകയായ ഒരു നെല്ലിനെ ചുട്ടു ചുട്ടൊക്കെയാണ് ഗുരുക്കന്മാർ കൊടുത്തു. ഇതിൽനിന്ന് അവിടത്തെ ഗുരുക്കന്മാരെല്ലാം ഗുരുക്കന്മാർ മനസ്സിലാക്കി. ആ ഗുരുക്കന്മാരിൽനിന്ന് ഇതിൽ ആ പാലാപ്പട്ടം കൈമാർഗ്ഗമുണ്ട്. അപ്പോൾ ആ അനുഗ്രഹത്തിൽനിന്ന് ലക്ഷ്മീദേവിയെ ഉദ്ദേശിച്ചു കൊണ്ട് വിളിച്ചതായും പ്രിയ്യതി, അന്നാ, കനകധാരയ്ക്കു തീ ഉടൻ പാലാപ്പട്ടം. ഈ സ്തോത്രം കട്ട് ചെയ്താൽ പാലാപ്പട്ടം നാലുപ്രതിയുണ്ടായിരുന്നു, ഗുരുക്കന്മാർ അതിൽപോലെ ആ ബ്രാഹ്മണഗുരുക്കന്മാർ തന്നെല്ലാം കൈമാർഗ്ഗം നിറച്ചുവെന്നും ഐതിഹ്യമുണ്ട്.

ഉത്തരാംഗനകൾ അനുരൂപനായ ഭർത്താവിനോടു ചേർന്നുവെക്കുകയും, നവകുലകളും ശങ്കരനെ പ്രാപിച്ചു നമസ്കരിച്ചു. വിദഗ്ദ്ധരായവർ ഈ ചോദ്യത്തിൽത്തന്നെ ശങ്കരൻ യശസ്വിയായി. ഏഴുവയസ്സുകാരനായ ഒരു അദ്വൈതജ്ഞനായ പാദമുഖൻ ഇന്നിങ്ങനെയൊന്നു പറഞ്ഞു. വിദ്യയില്ലെന്നപോലെ രൂപത്തിലും ജഗദ്ബോധമെന്നതിലും ശങ്കരൻ വളർന്നു. ദോഷമൊന്നുമില്ലാത്ത ഉപജനനത്തിനുള്ളിൽ പ്രകാശിച്ചുനില്ക്കുന്ന കല്പകൃഷ്ണശരീരമെന്നും, ആ കല്പതത്വത്തിൽ നിറയെ വിശിഷ്ടമായിത്തന്നെ പൂർണ്ണമായും ആ പരബ്രഹ്മത്തിൽ അഭിമുഖമായിട്ടുള്ളതായതും ശങ്കരനുള്ള നമസ്കരണപരമ്പരയ്ക്ക് അവസാനിപ്പിച്ചുപോയി. കർമ്മവൃത്തിയുടെ ഭാവമില്ലായ്മയോടുകൂടി അവയെല്ലാം അദ്വൈതം കൈവെടിഞ്ഞു. ശ്രേയസ്സും ഫലംസയും പരമജ്ഞാനം.

ക്ഷൗര്യം ആദ്യം അകറ്റി. പൊട്ടോ, ഓസ്മോ,
 കള്ളോ ആദ്യമായിട്ട് ഇല്ലെന്നായി. അനന്തരം
 മേൽപ്പറഞ്ഞ നഗ്നിച്ചിട്ടു. ധർമ്മപാപത്തിന്നു ഹേതുവായ
 മേൽപ്പറഞ്ഞും, ബാണേണ ഭജിന്നും ആദ്യത്തെ തീർത്ഥ
 വാൻമേലും കഴിഞ്ഞിട്ടു. തന്നെക്കൊണ്ട് മീതെയായ്
 സർവ്വജനങ്ങളെക്കൊണ്ടും ആദ്യമായിട്ട് വിചാരം.
 തൃപ്തിയായ് തൃപ്തയെ ആദ്യം നീക്കി എപ്പോഴും ശാന്ത
 നായി. ഗർഭനായ് കലവു, ഗർഭനായ് ഗർഭനായ്, വി
 ദ്യയായ് ആ ഗർഭവു, വിനയനായ് ആ വിദ്യയും പ്രശോ
 ഭിക്കുമാറായി. ഗർഭന്റെ വാഗ്ദേവം കണ്ടായ്, പത
 ന്നെയും കണ്ടുവന്നു കപിപനം മേൽപ്പറഞ്ഞ ഭക്തകാരനായ്
 തെല്ലൊരു താണുപോയിയെന്നു തോന്നും. തന്റെ
 ജീവപാപംഗത്തിൽ നൽകുന്നതെന്നു കാര്യമേവിമുട
 തുകാൽച്ചിത്രവെച്ചുവെച്ചോ, മേൽപ്പറഞ്ഞവയോ, കണ്ടു.
 തന്നെക്കാരോ എന്നു തോന്നുപോലെയാണു് ആദ്യ
 മായിട്ട് നിന്നു വാക്കുകൾ പുറപ്പെടുക. മേൽപ്പറഞ്ഞവയോ.
 മേൽപ്പറഞ്ഞ സർവ്വജനങ്ങളെക്കൊണ്ടും മേൽപ്പറഞ്ഞവയോ
 സദൃശമായി, കൊടുമാറുകിയേറു് ഓളംകൊള്ളുന്ന സാ
 ഗരകല്പോലങ്ങളുടെ ആ മേൽപ്പറഞ്ഞ നഗ്നിച്ചിട്ടെന്നതാ
 ഡി, തെല്ലിന്നുവീർത്ത പിച്ഛിച്ചവകളുടെ നന്മയും
 കൊണ്ടുള്ള മേൽപ്പറഞ്ഞ കെട്ടുതൂങ്ങുന്നതായി ഗർഭനായ്
 ണി പരിശോഭിച്ചു. ഇത്രമെല്ലാം ഏഴായസ്സുകമ്പോ
 ശ്ചേകം ആ ആത്മജ്ഞാനം നാഡിച്ചുകഴിഞ്ഞു. അന്ന
 നരം ഗർഭകലത്തിൽനിന്നു വിട്ടു, അമ്മയെ ഇല്ലായിട്ടു
 കൊണ്ടു് ഗർഭന്റെ സർവ്വജനത്തിൽ പാർച്ചുതുടങ്ങി.

രണ്ടാം അധ്യായം

പാതാവിനെ ഇത്രോർപ്പിച്ചുകൊണ്ടും, ചോദിച്ചു ചോദിച്ചുകൊണ്ടും, അഗ്നിസൂത്രന്മാരെ ചൂഴ്ത്തിപ്പുകൊണ്ടും മറ്റൊരുതരസ്വപിതും ചരായശ്ശസ വിധതന്തി എന്തെന്ന് ചോദിക്കുന്നു. ക്രോധഗന്ധമായ പൂവാക്കന്മാർക്കുപോലും ശങ്കരന്റെ സാമീപ്യംകൊണ്ടു ഗാഢതയോടെയുണ്ടാകാം. ആ മഹാവിന്നു മഹാവൃദ്ധന്മാർക്കുടിയും ആനന്ദം നൽകുകയെന്നാവി. കാണുന്നവരെക്കൊണ്ടും ശങ്കരൻ വാഗ്ദാനമുണ്ടാക്കിയെന്നു വന്നു. ഇങ്ങിനെ തന്റെ പത്രം ഇത്രയും അധ്യയത്തിൽ തന്നെ വിളിപ്പിച്ചതായ സർവ്വജനപ്രീതിനായകൻ കണ്ടു 'അമ്മയ്ക്കുണ്ടായ ആദ്യദാമിന' അറിവില്ല.

ആദ്യദാമി ഒരുനാൾ നദിയിൽ ചെന്ന സ്നാനം കഴിഞ്ഞു തിരിയെ വരുമ്പോൾ, അന്ന് നഗരത്തിൽ ജാലാചിതനായിത്തീർന്നു, മഹാമഹാ രാജാവിന്റെ തളിർ നിഴലുള്ളപ്പോൾ തടവിനിന്നുകൊണ്ടു, വീട്ടിൽ എത്താൻ അപ്പം വിളംബിച്ചു. അമ്മയുടെ വരുവുകാണാതെ ശങ്കരൻ ഉല്ലാസത്തോടെ തിരഞ്ഞുകൊണ്ടു. നടന്നു വലഞ്ഞും വാടിത്തളിർക്കുകൊണ്ടു വരുന്ന അമ്മയെ കണ്ടു അമ്മയെത്താനു വരുത്താൻ സങ്കടമുണ്ടായി. അമ്മയെ ഹൃദയപരമായിക്കൊണ്ടും സാത്താനാശകൾക്കൊണ്ടും സൗഖ്യം സിദ്ധിച്ചു വീട്ടിലെത്തിച്ചപ്പോൾ തന്റെ അമ്മയ്ക്കു ഇനിയെന്തിനെന്നും ഈ ദേവതയിന്നിടത്തു കരുതുന്ന നിശ്ചയിച്ചു, ആ നദിയെ തന്റെ ഇല്ലത്തിന്നരികേക്കു കൂടി ഒഴുകാവാൻ ശങ്കരൻ ഉദ്യമിച്ചു. ഇങ്ങനാവാൻ ആ ദേവതയെ ചന്ദ്രപ്രദാനത്തോടു

കൂടിയ പൗത്തുവാൻ പുണ്യനദിയെ ബോധ്യപ്പെട്ടു സമ-
 ഉപ്സരണി.

വിഹാസം രാവിനെ സുഖശീതദിവസം ചെറു-
 ന്നൊരു മണ്ഡിപ്പുനമ്പരത്തു ഏകകൃഷ്ണൻ വിനയത്തോടെ
 കൂടിയാൽ ആളുകൾ ഉണർന്നു. അവർ ചെറിയപ്പോൾ
 കടന്നു നോക്കുമ്പോൾ, ആദ്യത്തെ ദിവസത്തിന്റെ
 അർത്ഥശ്രദ്ധ പുണ്യനദി തിരിഞ്ഞൊഴുകുന്നതു കണ്ടു.
 അവിടെയായ അതുതന്നെ അവയിൽ. ഗത-
 ന്റെ പ്രദാനമാലാളാണു ഇങ്ങിനെ സംഭവിച്ചതെന്ന
 റിഞ്ഞു ആ ദിവസം എല്ലാവരും സ്മരിച്ചു.

ഗതന്റെ മനോഹരതയെക്കുറിച്ചു പലരും പറയുന്ന
 തുകേട്ടു ആ ഒരു മനോഹരതയെ കാണുവാൻ കേരളരാജാ-
 വിന്നു അഗ്രാമുണ്ടായി. തന്റെ രാജ്യത്തിലെ ഏറ്റ-
 വും വിശേഷവും വിലകൂടിയതായ ധനം ആനയക-
 യായ്, ഗതൻ മീല ആനകളെ കാഴ്ചവെച്ചു സംബ്രീതി-
 ചേർത്തു, ആ അതുതന്നെ തന്റെ രാജധാനിയിലേ-
 കെ അയച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ തന്റെ സമീപ-
 താമസം രാജാവു നിശ്ചയിച്ചു. അപ്രകാരം സംഭവം
 ഹൈന്ദവ കണ്ടു വിനയനപിതം ഉണർത്തിച്ചതാ-
 റിതു:—

“മഹാമഹാമേ, ധീരനും വീരനും യശസ്വിതനായി
 വരുന്ന കേരളമഹാരാജാവിന്റെ ആജ്ഞാലാഭം
 ഞാൻ അങ്ങയെ കാണുവാൻ വന്നിരിക്കുന്നത്. എന്റെ
 പത്നികളോടൊത്തായ് എനിക്കു അങ്ങയെ കാണുവാൻ
 ഭാഗ്യമുണ്ടായി. സർവ്വതും പുഷ്പിതമായ നൂരിനൂറാൽ
 പലരും വിരാജിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന മഹാസമുത്സാഹം
 രാജാവു എഴുന്നള്ളുന്നത്. ഇതിന്മേലായതെല്ലാം നീക്കി

അതിരിക്കട്ടെ. ഇതു നാമുടനെന്നു വഴിക്കാവാൻ ഉടന
തിരിക്കയും വേണം."

ഇത്രയും കേട്ടുതൊട്ടുകൂടി ചന്ദ്രികാ വിൻവാദങ്ങൾക്കി
വന്നു. അദ്ദേഹം മൊന്നു രാജാവിനെ കണ്ടു ഉണ്ടായ
തെല്ലാം അറിയിച്ചു. "എന്നാൽ, നാമെന്ന അഭ്യോധ്യ
മെന്നോ" എന്നു നിശ്ചയിച്ചു രാജാവു യഥാകാലം
പറപ്പെട്ടു.

വിപ്രകാശാചാര്യരോടുകൂടി പോന്നു ആ കാവുരനാത്ര
നായ ശങ്കരനെ രാജാവു കണ്ടു. ചൊല്ലുന്നതൊന്നിപ്പോൾ,
ബ്രാഹ്മണമുൾക്കൊണ്ടു നായ ആ വരദനെ രാജാവു ചൊല്ലിയ
തെല്ലായിട്ടു. ആദ്യം ചൊല്ലി ശങ്കരൻ കൈവെട്ടും
തൂങ്ങിപ്പോകും, വൃദ്ധന്മാരെക്കൊന്നും അതിനായിട്ടു
കൊണ്ടുള്ള ഭാവാം കണ്ടു രാജാവു വിസ്മയിതനായി. അദ്ദേ
ഹം പരിനയിക്കാ വരാൻ ശങ്കരനു കാഴ്ചവെച്ചു.

ആ രാജാവു ഒരു കവികൂടിയുമാണ്. അദ്ദേഹം
മൂന്നാടകങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. അവ മൂന്നും താൻ
തന്നെ വായിച്ചു ശങ്കരനെ കേൾപ്പിച്ചു. ശങ്കരൻ ആ
ഉത്സാഹാധുരമുള്ള അഭിനയിക്കുകയും, തന്നിൽനിന്നു എ
ന്തൊരൊരു വേണ്ടതെന്നു രാജാവിനോടു ചോദിക്കുകയും
ചെയ്തു. തന്നിൽ ആ ബ്രാഹ്മണന്മാരോടൊന്നു ഇത്രയും
നംമ്പ്രിയിട്ടുണ്ടായതിൽ രാജാവു ആശ്ചര്യപ്പെട്ടുകൊണ്ടു
തന്നോടു തുല്യനായി തനിക്കൊരു പുത്രനാണ്ടാകേണമെ
ന്നാണു തന്റെ പ്രാർത്ഥനയെന്നു കൈകൂട്ടിനിന്നു അറി
യിച്ചു. യഥാകാലം ഭവിക്കുമെന്നു ശങ്കരൻ രാജാവിനെ
അനുഗ്രഹിച്ചതിൽപ്പിന്നെ, തനിക്കു കാഴ്ചയായി വെച്ചി
രിക്കുന്ന ആ സ്വപ്നനാണുണ്ടാകൊണ്ടു തനിക്കു കാഴ്ച
മൊന്നാടില്ലാത്തതാൽ അതെല്ലാമെടുത്തു വേറെയാകെക്കി
ടയും കൊടുത്തുകൊള്ളുവാൻ പറഞ്ഞു മടക്കിക്കൊടുത്തു.

പിന്നീട്, വശവൃദ്ധിക്കായി പാതാങ്ങാറിനെ അരാധിക്കുവാൻ വേദോക്തപ്രകാരം ഉപദേശിച്ചിട്ടുണ്ട് ശങ്കരൻ രാജാവിനെ അയച്ചത്.

പണ്ഡിതന്മാരായ പല കുറികളും അജ്ഞാതപ്രഭാവനായ ശങ്കരനെ തുരുവാക്കി വെച്ചു ശാസ്ത്രങ്ങൾ പഠിച്ചുതുടങ്ങി. തനിക്കുള്ളതായ സ്തുതിപ്രശസ്തിയും തന്റെ ആ ശിഷ്യന്മാരേയും ഉൾപ്പെടുത്തി. അദ്ദേഹം സ്വാർത്ഥതാപരമായും സ്വാർത്ഥഗുണമുള്ളതായതായും, ഒട്ടും തുല്യവക്ത എല്ലാവരോടും പ്രതികരിക്കുന്നതിൽ ഉപചാരമേതാടൊന്നും ഇടപെട്ടു പോന്നത്. നാമകാമാതാവിനെ ആശോഭിപ്പിക്കുന്നതിൽ അദ്ദേഹം ഉത്സുകനായി വർത്തിച്ചു.

അധ്യയനശാലാം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മകനെയൊക്കെ വിവാഹം നടത്തിക്കുവാൻ അമ്മയ്ക്ക് ആഗ്രഹമുണ്ടായി. തന്റെ ഏകപുത്രനിൽനിന്നാവാമെന്നല്ലാത്ത വിംഗം വർദ്ധിക്കുവാനെന്നും, ഇണവതിയായ സ്നേഹമുണ്ടായാൽ ഈ വാർദ്ധക്യകാലത്തു തന്റെ ശുഭതുഷ്ടിയ്ക്ക് ആശ്വാസമുണ്ടാകുമല്ലോ എന്നും നിശ്ചയിച്ചു പുത്രനായി വധുവിനെക്കുറിച്ചു ബന്ധുക്കളോടുകൂടി ആർച്ചാദേവി ആലോചിച്ചുതുടങ്ങി.

ഇക്കാലത്തു ശങ്കരനെ കാണുവാൻ അവിടെ വന്ന ചില മഹാമുനികളിൽനിന്ന് തന്റെ പുത്രനു മുപ്പത്തിരണ്ടു വയസ്സുവരെയും മാത്രമേ ആയുസ്സുള്ളൂവെന്നു ആദ്യ അറിഞ്ഞു. അതു കേട്ടതോടുകൂടി ആ പുത്രവത്സല—

“അങ്കുരം തറയ്ക്കുവാൻ ഹസ്തിനിയെന്നപോലെ
സങ്കടം നശിക്കുവാൻ ശക്തയല്ലാത്തതായോ;
ആചാരമടക്കായാൽ പത്മനിയെന്നപോലെ
മശാഷിതയായ് ചെറുവിച്ഛിന്നാമുതിമഃത്രം;

കമ്പിച്ചതായ വാഴയോടെ നീട്ടുകയോ ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടാണു കമ്പി തുടങ്ങിയിരിക്കുക."

അപ്പോൾ, പ്രാജ്ഞാനന്ദ ഗുരുവൻ അമ്മയെ ഞാളിനെ സാക്ഷാത്കാരം ചെയ്തു:—

"ഈ നിസ്സാരമായ സംസാരവസ്തുതയെക്കുറിച്ച് അമ്മയുടെ ഒരു അക്ഷണ്ഡതയിൽ ചൈതന്യമുണ്ടാകുന്നുണ്ടോ? കൊടുംകൊററിൽ കമ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കൊടികൂറ്റൻ പ്രസ്തുത വാഴയെ അതുപോലെ മഞ്ജുവതയെ ഈ ഗർഭത്തിൽ ഭവനാലംകരിക്കുകയോ സ്ഥിരബദ്ധി ഭവിക്കുന്നതല്ല. ഈ ലോകത്തിൽ, അമ്മവര, ഈ നാട്ടിൽ തന്നെ എത്രയെത്ര അമ്മമാരും എത്രയെത്ര മകളും ഉണ്ടായി? ഇപ്പോൾ അവയെല്ലാവരും എവിടെ? പൊന്താഴിയിൽ വെച്ചു പാമ്പന്മാർ തമ്മിൽ താൽക്കാലികമായി ഇടപെടുമ്പോഴെല്ലാം ഇവർ ഈ സംസാരത്തിലെ സംഗമങ്ങളെല്ലാമെന്നെന്താൻ അമ്മയ്ക്കു പറഞ്ഞുതരേണ്ടതില്ലല്ലോ. മോഹനാൽ ഈ സംസാരത്തിൽ ഭൂരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവർക്കു ഒരിക്കലും സുഖമുണ്ടാകുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ടു, നിത്യാനന്ദമെന്നായി സത്യാനുഭവം പ്രാപിക്കുവാനാണു ഞാൻ യത്നിക്കുന്നത്."

മകന്റെ ഈ സാക്ഷാത്കാരം അമ്മയ്ക്കു കണ്ണുതുറന്നായിട്ടാണു തീർന്നത്. അമ്മയുടെ പിന്നത്തെ വാക്കു കണ്ണുനീരോടെ സ്വഗൽഗദ്യഭാഷാ പരപ്പെട്ടത്.

"എന്റെ മകനേ, നീ എത്ര ചേലായായ വാക്കാണ് എന്നോടു പറഞ്ഞത്! ഈ വിചാരം നീ തീരെ വെറിയല്ല. ഞാൻ പറയുന്നത് എന്റെ മകൻ കേൾക്കണം. നിശ്ചയമായും നീ ഗുഹസ്ഥനായി വാഴേണ്ടുന്നവനാണ്. അത്രേൽപ്പാറുന്നതായ വാക്കുതന്നെ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും, യാ

[illegible][illegible]

മലയ പോലസേവനധർമ്മത്തിന്നു വിചാരിച്ചാൽ അതിങ്കു മനസ്സിലു. അമ്മയ്ക്കു മുമ്പേ തൻ ശിക്ഷയെന്നു കിൾ അമ്മ പറയുന്നതെന്തും? മരണം ആദ്യേപ്പോഴെന്നോ ആർക്കു നിശ്ചയിച്ചുല്ല. താൻ സേവിക്കുന്ന സന്യാസി ക്ഷണതിനെടുനാൾക്കു, കാലഗത്യം ഇന്നു താൻ മരിക്കുമെന്നു മനസ്സിൽ അതിനെ അമ്മയ്ക്കു വിരോധിക്കാൻ കഴിയുമോ? താൻ സന്യാസിയെന്നെന്നതിൽ അമ്മയ്ക്കു തന്നെക്കുറിച്ചു കേട്ടതൊക്കെ-കിടന്നു കഴിയുമല്ലോ. അത്ര പോലും തൻ ശിക്ഷയെന്നതിൽ സാധിക്കുമോ? എന്നാൽ, ഇതെന്തും മൃഷ്ടിനെയല്ലാതെ പറഞ്ഞാൽ അമ്മയുടെ മനസ്സിൽ ചെല്ലുകയില്ല. അമ്മയെ ഉറപ്പായ നോക്കുന്നതെന്നു വേണം വഴിപ്പെടുത്തുവാൻ—എന്നിങ്ങിനെ ശങ്കരൻ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് ആദ്യേപ്പോഴെന്നു സാരം ഒന്നിത്തീ.

മുസ്സാഫറായ്, ഒഴുകുന്ന പുണ്യനദിയിൽ പതിവു പോലെയാണെന്നാൽ ഗർഭരൻ സ്നാനത്തിന്നായി ഇറങ്ങി. അപ്പോൾ വെള്ളം മുതലു വരുന്നപിള്ളുവാണു ഗർഭരൻ കരകളിൽ കളിച്ചുവന്നിട്ടു. അപ്പോൾ ഗർഭരൻ അമ്മയെ വീട്ടിപ്പൂ ഉറക്കെ മുറയിട്ടു:—

“അമ്മേ, ഒരു കൂററൻമുതലു എന്റെ കാലിൽ കളിച്ചു വെള്ളം തലേക്കു വലിക്കുന്നുവല്ലോ. എന്നെ ഇതൊക്കെക്കുറിച്ചു മുക്കുന്നതായി. അല്ലോ, എനിക്കു യാതൊരു കഴിവുമില്ലാ.”

ഗർഭരൻ ഈ വിളികേട്ടു അമ്മ ആവേശത്തോടെ വീട്ടിപ്പൂ അറിയിക്കുകയേക്കാതെ പറഞ്ഞുവന്നു. വെള്ളം നിറഞ്ഞ നടുപ്പത്തിൽ മുതലയുടെ പിടിച്ചിടത്തു മുക്കുന്നതായി മനസ്സിലാക്കി മുറയിടുന്ന തന്റെ പ്രിയ

പത്രാർക്ക മുഖം കണ്ടപ്പോൾ അയാളുടെ മുഖം ചെറുതായി കലശപ്പെട്ടു.

“അവ, അയാളോടൊപ്പം എന്റെ ഭാര്യയെ ചർച്ചിക്കുന്നതു വരെക്കും ഈ ലോകത്തിൽ എനിക്കു ഒരു ശത്രി അല്ലെങ്കിൽ പാപമുണ്ട്. അതിൽനിന്നും എനിക്ക് പുറത്തു വരികയല്ലെന്ന് ഈ ഒരു മഹനം. ഈ മുഖം എന്റെ ശത്രി, അല്ലെങ്കിൽ മുതലാളി തീരുന്നതായിട്ടു ഭവിക്കുന്നതു! ഞാൻ ഇതിന്മേലുള്ളതൊന്നെ മതിച്ചുമാറ്റിയിട്ടില്ലേ? ഞാൻ ഇനി ചെയ്തിട്ടുള്ളതൊന്നു ജീവിക്കുക!—എന്നിങ്ങിനെ ആദ്യം ചോദിക്കുക വീണ്ടും.

അപ്പോൾ നഗ്നമായിത്തന്നെ കയർത്ത അയാളോട് വിളിച്ചു പറയുകയാണ്:—

“അയാളുടെ അനജ്ഞപ്രകാരം ഞാൻ ഈ നിർദ്ധർമ്മിതനെന്ന സത്യസിദ്ധതയാണെങ്കിൽ ഈ മതപരീക്ഷണത്തിൽ എനിക്ക് നഷ്ടമൊന്നും മോചനം കിട്ടും. ഞാൻ ജീവിക്കേണ്ടതെങ്കിൽ എനിക്ക് സത്യസന്ധതയോടെ ഉടനെ അന്തരിതന്നാലും!”

“ജീവിച്ചു കിടക്കുന്നതെങ്കിൽ, അത് എന്തു നിശ്ചയിച്ചാലും, എന്തെങ്കിലും കാരണത്താലും മെല്ലെ കല്ലോ മരിച്ചതെങ്കിൽ ഭക്തസമാധാനപാലോ ഇല്ലാത്തതല്ലെങ്കിൽ? അതുകൊണ്ട്, നിന്റെ ജീവിതരക്ഷയ്ക്കു വേണ്ടി സത്യസന്ധതയില്ലാത്തതായി ഞാൻ നിനക്കു ഇതാ, അത് ഇങ്ങനെ തന്നെ തന്നെ.”

ഇങ്ങിനെ അമ്മയിൽനിന്നും അനജ്ഞ കിട്ടിയ ആ കണ്ണങ്ങളെ നോക്കി മനസ്സാ സത്യസിദ്ധതയും, നല്ല തന്റെ വക്ത്രത്തിൽനിന്നു വിമുക്തനായും ചെല്ലു. അന്നുതന്നെ ആ കമ്മേർ കരയിലേക്കു കേറിവന്നു, ഗോകാ

തരംഗിൻ പുനഃ പാശാദിനെ സാക്ഷാത്കാരം ചെയ്ത് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

“നന്യാനീലായ തോൽ ഇനി അമ്മയുടെ എന്തൊരു ചെമ്പുതൂണുള്ളതെന്ന് ആത്മാർത്ഥമായി! അമ്മയുടെ വാക്കുകളെ ചെമ്പുതൂണാൽ തോൽ തഴുകണം. എന്റെ ചൈത്രം യനത്തെ പൊന്നാ ചെമ്പുകൊണ്ട് അമ്മയുടെ വാക്കുകളെ അന്നാശ്വസിപ്പിച്ചെല്ലാം യഥാകാലം തരുന്നതിലേക്ക് ഉത്തരം നൽകേണ്ട തോൽ ഏല്പിക്കുകയുണ്ട്. ആ യനം കൊല്ലം കിട്ടുന്നതുകൊണ്ട്, മാത്രം കരയരുത് വെളിക്കൊണ്ട് അമ്മയെ അവിടേ സെമച്ചെത്തേണ്ട രക്ഷിക്കാം. വെളി നൽകാ അമ്മയുടെ അവിടേ അവിടേ വെളി വെളിപ്പിക്കാം. അമ്മ ശരിക്കായാണെങ്കിൽ സംസ്കാരകൾക്കെല്ലാം അവിടേ വിധിയോ പെടുന്നതുതന്നെ. ഇതെല്ലാം അവിടേ ഉപിതം വെളി പെടുന്നതോടൊന്നു നോക്കുവാൻ അമ്മയുടെ വെളി ജ്ഞാതികളുണ്ട്. അമ്മയെ ഇഷ്ടംപോലെ ഇഷ്ടംവിക്കുന്ന വരാതെ അവിടേ” എന്റെ ചൈത്രം യനത്തെ അമ്മ എന്തു കൊടുത്തു കൊള്ളുക; അത് എനിക്കു സന്തോഷമാണ്.”

അമ്മ — ശക്തനേ, കൊടിയ മുതലയുടെ തരംഗിപ്പിന്നു നന്യാനം കൊണ്ടെങ്കിലും എന്റെ ശക്തി ജീവിച്ചു വന്നത് എന്റെ അഗ്രംതന്നെ. നന്യാനം തോൽ നീ നൽകിയുള്ള വന്നല്ലാതെ മിന്നിയെങ്കിലും, എന്റെ ശക്തി നൽകിയ ആധിപത്യം അമ്മയെ നീനക്ക നൽകിയെങ്കിൽ നീ നൽകിയെങ്കിൽ നീ പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തതായിരിക്കുകയുണ്ട്. അവിടേ ശരിക്കുമ്പോൾ നീ ഏതു രാജ്യത്തായിത്തന്നെ എന്റെ അമ്മയെ വെളിപ്പിക്കണം. എന്റെ അമ്മയെ വിശ്വസിക്കുകയുള്ളതും

നീതന്നെ നടത്തണം. നീ ഇതു ചെയ്തുകൊണ്ടിട്ടുണ്ടോ? ഞാൻ നിന്നെ പ്രസവിച്ചു ഇതുവരെ വളർത്തിയതിന്നു നിന്നെക്കൊണ്ടു് ഇത്രപോലും 'ഹലോ' എന്നിരിക്കില്ലെന്നു വരേണമോ? ശങ്കരൻ, പറയൂ!

“ഞാൻ സന്തസിച്ചതുകൊണ്ടു് അമ്മ ചിന്തിക്കരുത് ഞാൻ ഇവിടെ എപ്പോൾ വരേണമെന്നുണ്ടോ അപ്പോൾ എന്നെ അമ്മ മനസ്സുകൊണ്ടു വളിച്ചാൽ മതി. ഉടൻ ഞാൻ ഇവിടെ എത്തും. അമ്മയുടെ സംസ്കാരകർമ്മം എല്ലാം വിധിപോലെ ഞാൻ നടത്തിക്കൊള്ളാം. ഇതു നന്മയാണു്. അമ്മ എന്നെ വിശ്വസിച്ചാലും. വിധവയായ അമ്മയെ ഏകപുത്രനായ ഞാൻ പരിത്യജിച്ചു അന്നു മരണമടയ്ക്കാത്തല്ലോ സന്തസിച്ചതു് എന്നു് എന്നെക്കുറിച്ചു് ആക്ഷേപമായി ഒരിക്കലും അമ്മ വിചാരിക്കരുതു്. ഞാൻ അമ്മയോടൊത്തായി വാഴുന്നതാമാലുണ്ടാകാവുന്നതിൽ ആനിരട്ടി അധികം ഇഷ്ടം തേടിയിട്ടു് എന്നെക്കൊണ്ടു് അമ്മയ്ക്കുണ്ടാകും.”

ഇപ്രകാരം പ്രതിജ്ഞിച്ചപ്പോൾ അമ്മയെ സാന്നിധ്യം ചെയ്തതിൽപ്പിന്നെ ശങ്കരൻ സന്യാസാത്മ്യം വീടും നാടും വിട്ടുവാൻ ഒരുങ്ങി. അമ്മയുടെ കൈയ്ക്കു വേണ്ടുന്ന എല്ലാ എപ്പോടുകളും ചെയ്തു. സ്വജനങ്ങളെ വിളിച്ചു, “ഞാൻ സന്തസിക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു നാടുവിട്ടു് ഇതാ പറപ്പെടുന്നു”വെന്നും “വിധവയായ അമ്മയെ വേണ്ടപോലെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിന്നു ഞാൻ നിങ്ങളുടെയെല്ലാവരെയും ഏല്പിക്കുന്നു”വെന്നും ശങ്കരൻ കൈകൂപ്പിനിന്നു വണങ്ങേണ്ടതാടെ അറിയിച്ചു. അമ്മ മാത്രം നാദരം കൈയേല്ക്കുകയും ചെയ്തു.

അമ്മയ്ക്കുവേണ്ടി മുമ്പാകെത്തന്നെ ശങ്കരൻ പുണ്യസ്ഥലത്തേ സപ്രഭാതത്തിന്റെ അരികേക്കൂടി തിരിച്ചുവിടുകയും

അയ്യപ്പൻ. അപ്പോൾ അവിടെത്തന്നെ പ്രീകൃഷ്ണക്ഷേത്രം ആ നദിയുടെ തീരത്തിലായിരുന്നു. ആററിടെ തിരയടി കൊണ്ടു കരയിടിക്കത്തുതുടങ്ങുകയാൽ കൂടേണ ആ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ നിഗമം അറിയുന്നതിലായി. ൧൪൯൧൧൯ പഴയീൽ വെള്ളം പൊങ്ങുപോയപ്പോൾ പ്രീകോവിലിലേക്കു പോലും കടന്നു ചെല്ലാതെ ഇളകിപ്പോയി. ഈ അവസ്ഥയിൽനിന്നു ക്ഷേത്രത്തെ രക്ഷിക്കാതെ അവിടെനിന്നു താൻ പോകുന്നതു തെറ്റാണെന്നു ഗജരനു തോന്നി. അദ്ദേഹം ചെന്നു ആ കൃഷ്ണചിംബത്തെ കൈകൊണ്ടു താങ്ങിയെടുത്തു നിർമ്മാധം പ്രശോഭിക്കുവാൻ തക്ക സ്ഥാനത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു ക്ഷേത്രത്തിന്നു നദീപ്രവാഹത്താൽ ദോഷമുണ്ടാകുന്നതല്ലെന്നു രക്ഷാകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തതിൽ മുറിയെന്നതാണു ഗജരൻ സന്യാസനായിത്തീർന്നതിൽനിന്നു ശഠിച്ചതായതു്.

മൂന്നാം അധ്യായം.

സർവ്വഭൂതങ്ങൾക്കും അഭയം നൽകിക്കൊണ്ടു്, വിജയവിരക്തനും പരബ്രഹ്മനിരതനുമായി ഉത്തരദിക്കിലേക്കു ഗുരുവിനെ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടു ഗജരൻ നടന്നു. ദോഷമൊന്നുമില്ലാത്ത പാതയെ പിന്തുടർന്നു ആ കാമശോകത്തെ അദ്ദേഹം നിശ്ശേഷം അകറ്റി. സംസാരശോഭിനിപ്പൂർവ്വികമായിത്തീർന്നു കണ്ടു സന്ദർശിച്ചു് ഇത്രയും കാലം താൻ പഴയ കച്ചവടച്ചായ്യോ മൃന്നവിഷ്ണുവോ അദ്ദേഹത്തിന്നുണ്ടാർ. കാമചോഷങ്ങളെ ലാജമനസ്സോടെ പരിശോധിച്ചു്, അവയെ സമ്പന്നിച്ചു്

വെള്ളം കളഞ്ഞു വെള്ളം കളഞ്ഞുവെന്ന് നോക്കിയിരിക്കാം അദ്ദേഹം സഞ്ചരിച്ചത്. ഗുഹയിൽനിന്നും ആ ബ്രാഹ്മണനെ കൈപറഞ്ഞു മനസ്സിൽ ഇടം കിട്ടിയിട്ടു. നാടുകൾ, കാടുകൾ, മനപാലങ്ങൾ, നഗരങ്ങൾ, നദികൾ, ഗുഹകൾ, മലമ്പ്രദേശങ്ങൾ എന്നിവയെല്ലാം കടന്നുകയറ്റി ചെല്ലുമ്പോൾ അവയിലൊന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സ് ഒട്ടും സങ്കടമായിട്ടില്ല. ചെറുതുമുറികൾ കണ്ടിരുന്ന ജന്മവിദ്യകൾ പോലെ ബുദ്ധത്തിൽനിന്നുണ്ടായ അത്യന്തമായൊരു ഇതെല്ലാമാണ് ആ മഹാശയന്മാർ ഉറപ്പുണ്ടായി. എല്ലാം മായമെന്നുണ്ടായ ബോധത്താൽ സുഖമോടി ഉപദ്രവങ്ങൾക്കെല്ലാം മുക്തികരീകരണം അദ്ദേഹം ഗതനായി. ഉഷ്ണങ്ങളെയൊക്കെയും അടച്ചു അദ്ദേഹം മനസ്സിനെ നിർമ്മലമാക്കുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ നവം ദർശിക്കുമ്പോൾ വെറും വാഗ്വാദംകൊണ്ട് അവരുടെ മുന്നിൽപോലും വലിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്ന വേദപണ്ഡിതനെ അറിയിപ്പുനിന്നു രക്ഷിച്ചു അദ്ദേഹത്താൽ ശ്രദ്ധിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ ആ രീതിയെ അഭ്യസിച്ചിരിക്കുകയാണ്.

ഇങ്ങിനെ ഗതമൻ സഞ്ചരിച്ച ഒരു സന്യാസനായിട്ട് നാമദക്ഷിണീതീരത്തിലെ ഗോവിന്ദനാഥാർച്ചയെ പ്രാപിച്ചു. അവിടെയുള്ള വൃദ്ധനായവരിൽ നിവിളക്കായ മരുരികളും മാനോഹരങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതുകണ്ടപ്പോൾ മനസ്സിലായിത്തന്നെ അപ്രവേശനമാണെന്നു ഗതമൻ മനസ്സിലായി. ചിലന്നു അവിടെ അനേകമായിപ്പോൾ ചില താപസന്മാരെ അദ്ദേഹം കണ്ടു. അവർ മനസ്സിൽ അതു ഗോവിന്ദാചാര്യന്റെ ആശ്വാസമെന്നായിരുന്നു. ഉടനെ ആ മഹാശയന്മാർ ധ്യാനമാർന്നായി വന്നു. ആ ഗുഹയുടെ മുമ്പാകെ ഗതമൻ ചെന്നു. ആ ഗു

“ഭൂമിയ, ദൃഢ്യം, ദൃഢിര്യം, ഞാൻ വായുവല്ല,
സപാമിൻ, ഞാൻ ചോദിച്ചല്ല, തൽഗുണങ്ങളുടല്ല;
ഇന്ദ്രിയങ്ങളും ഞാനല്ലാമോർത്താലിറയ്ക്കിനി-
ന്നുനയ്ക്ക”, സർവ്വോത്തമനായ്, മിഥുനനനയ്ക്കി;
കരുത പദോക്തം പാദിരീനനായ് ചാരിക്കുമ്പ;
നിന്നുനായ്; ഇതെന്നാലുള്ളതവനാകുന്നു ഞാൻ.”

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ഗോവിന്ദരതികു് ആദ്യോദാണ്ടാ-
യി. ശിവപ്രഭാവമുണ്ണുന്നായ ഗുരുനെ അദ്വൈതം പഞ്ചാ-
നദൃഷ്ടികൊണ്ടു മനസ്സിലാക്കി. ലോകമുന്മാദയ്ക്കു രണ്ടി-
താത്രം ഗുരുൻ ശിഷ്യനായി വന്നിരിക്കയാണെന്നും നന്നി-
ക്കുന്നു. അദ്വൈതം ഗുരുന്റെ പ്രാർത്ഥനയെ കൈക്കൊ-
ണ്ടിരിക്കുന്നവെന്നതിന്നു് സൂചനയായി തന്റെ പാദങ്ങളെ
ഇഹാദപാരത്തിൽക്കൂടി വെളിയിലേക്കു നീട്ടിക്കാണി-
ച്ചു. ഗുരുൻ ഉടനെ അടുത്തുചെന്നു് ആ ഗുരുപാദാ-
ബ്ജങ്ങളെ, ലോകത്തിന്നു് മാതൃകാകമുതലാവാൻ, ഭ-
ക്തിപൂർവ്വം പൂജിച്ചു. അനന്തരം, വാണക്കത്തോടുകൂടി-
യ ഉപചാരങ്ങളെക്കൊണ്ടു് അദ്വൈതം ഗുരുദേവനെ സം-
പ്രീതനാക്കുകയും ചെയ്തു.

ഭക്തിപ്രഭാവമുണ്ടാക്കിയ ചെറു പരിചയങ്ങളാൽ പ്രസ-
ന്നനാമസനാഷ്ടിൻ ഗോവിന്ദാചാര്യൻ പ്രാജ്ഞനായ ഗ-
ുരുനാ നാമ മഹാവാക്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു ബ്രഹ്മോപദേശം
ചെയ്തു. വേദാന്തസമ്പ്രദായമായ വേദാന്തസുതന്തം
മെല്ലാം ഗുരുൻ ഗുരുവിൽനിന്നു ധരിച്ചു. അതിനാകുറ-
മെ, പല ശാസ്ത്രങ്ങളും അദ്വൈതം അറിയിച്ചെടുത്തു് അദ്വ-
ൈതത്തിൽ അധിപതിയായി പണ്ഡി-
തനാണു് ഗോവിന്ദാചാര്യൻ. ആ ശാസ്ത്രം സമ്പൂർണ്ണമാ

യി അദ്ദേഹം ശേഷനിൽനിന്നാണ് ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നത്. അതും അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു ഗൗരവം കിട്ടി.

വേദഗാന്ധ്യങ്ങളിലെല്ലാം വിശാരദനായതിൽ പിന്നെ പൂർവ്വപണ്യസഞ്ചയത്താൽ മാത്രം പ്രാപിഷത്താമതും, പാരമഹംസശ്രേഷ്ഠന്മാർ ആരാധനീയവും സർവ്വോൽകൃഷ്ടവുമായ നന്യാസാമ്രാജ്യത്തിൽ ഗൗരവം ഇത്രപദേശം പോലെ പ്രദീപിച്ചു. ആ ഉന്നതപാതയിൽ അദ്ദേഹം പ്രവേശിച്ചപ്പോലെ പ്രശോഭിക്കുകയായി. ദിനാന്തത്തിൽ പാടലാദയോടുകൂടിയ മേഖലകളാൽ ആവൃതമായൊഴുന്ന ഹിമവൽശ്രംഗംപോലെ കാഷായവസ്ത്രത്താൽ ആച്ഛാദനം ചെയ്ത ഗൗരവനെ ജനങ്ങൾ കണ്ടു. അജ്ഞാനമന്തേ ഭക്തെ ഹനിച്ചു, അതിന്റെ ചെങ്ങോലപുരണ്ടു ചർമ്മത്തോടൊന്നു കാഷായവസ്ത്രവ്യാജന ഗൗരവം ധരിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു തോന്നും. ദൃഷ്ട്യർമ്മേഖലകൾ ഇടതിങ്ങി ഇരണ്ടുപരന്നും, ഉരക്കോടെ ശോകവൃഷ്ടിയോടുകൂടി മുക്കു അതിദാരുണമായ സംസാരവാർഷാകാലത്തെ അർക്കലെ വെടിഞ്ഞു, ഉദാരവൃത്തനായ ഹംസശ്രേഷ്ഠൻ മാനസസമസ്തിൽ ഇറങ്ങി വാദിപണ്ഡിതയശസ്സുന്ന പങ്കജനാളാങ്കുരങ്ങളെ സാമോദം ഗ്രസിച്ചുകൊണ്ടു സ്വപ്നം വിഹരിച്ചു. അതേ, ഹംസശ്രേഷ്ഠൻതന്നെയാണ് ശങ്കരാചാര്യൻ. ബ്രഹ്മം ക്ഷീരവും ജഗത്തു ജലവുമാണെന്നു കല്പിക്കാം. ഈ ക്ഷീരനീരങ്ങൾ പരസ്പരം താദാത്മ്യത്തോടെ വർത്തിക്കുന്നു. ഇവയെ വേർതിരിക്കുന്നത് മന്യായമാണ്. എന്നാൽ ജ്ഞാനബലംകൊണ്ട്, ഇവ രണ്ടിനേയും വേർപെടുത്തിക്കാണുന്നവനാകാം അവനെ പരമഹംസനെന്നു വിളിക്കുന്നു. അങ്ങിനെമുള്ള പാരമഹംസനാണ് ശങ്കരാചാര്യൻ.

ഇങ്ങിനെ കുറെ മാസം കഴിഞ്ഞു. പ്രാദേശികം മാത്രം
 വായി. മിന്നലെന്നതുപോലെ ഈ പ്രപഞ്ചം ക്ഷണി-
 കമാണെന്നു കാണിച്ചുകൊണ്ടു മേഘങ്ങൾ മാലിച്ഛ-
 ങ്ങി. തങ്ങളെ പാടത്തുവാൻ ഒരിനാമി സ്തംഭം,
 തങ്ങൾ ഭൂമിയിലെ അപകടമെന്നു പറയപ്പെട്ടതെല്ലാം
 ഹരിക്കയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നൂറ്റ്നെ പ്രതിഭി-
 യാലെന്നപോലെ വാരിവഹങ്ങളെല്ലാമൊഴിച്ചുനിര-
 ധിച്ചുകൊണ്ടുനിന്നു. വിഷമം സകലനാമ പണ്ഡിതന്റെ
 ഹൃദയത്തിലുള്ള ബോധശക്തിയെപ്പോലെ, ഇടയ്ക്കുപോ തെ-
 ളിഞ്ഞു, ഉടനടി ഗന്ധതൂണുകൊണ്ടു കാകരകുഷി-യിൽ
 സെതുമിനി വെട്ടിച്ചു. താൻ ഇത്രനായിരുന്നിട്ടും, ത-
 ന്നെന്ന ഈ സന്യാസിസംഘം ബോധശക്തി വർദ്ധിക്കുക
 യാൽ സേവിക്കുന്നില്ലെന്നു കോപിച്ചു, മേഘവാഹനൻ
 വില്ലെടുത്തുപിടിച്ചു പുറത്തേക്കു വന്നിരിക്കയാവാം.
 ഘോരനാശകാരതൂല്യമായ രൂപത്തോടും, ലോകമാകെ
 ഞെട്ടുമാളു ഗർജ്ജനത്തോടും, വിചിത്രമായ മാഹി-
 ത്തോടും, മിന്നലൊളിക്കണ്ണുകളോടുംകൂടിയ ദേവദാനവ-
 വർഗ്ഗം സന്യാസികളുടെ നിഷ്ഠുരധ്വാനത്താൽ മറിക്ക-
 വാൻ ഇറങ്ങിയിരിക്കയാണെന്നും വിചാരിക്കാം. ഇങ്ങി-
 നെ മേഘങ്ങൾ ആകാശത്തെ മുടിയിന്നുകൊണ്ടു വാരിധാ-
 രകളെ വർഷിച്ചുതുടങ്ങി.

ആ അവസരത്തിൽ ശങ്കരൻ ഇന്ദ്രിയവൃത്തികളെയെ-
 ല്ലാം അടക്കി, ചിത്തത്തെ ഏകാഗ്രമാക്കി, സമരജമായ
 അഹങ്കാരത്തെ വെടിഞ്ഞു, ഉപനിഷദ്പ്രകൃത്തായ പര-
 മബ്രഹ്മണ്യമായ പരമാത്മാവിൽ ബുദ്ധിയെ ഭയിപ്പിച്ചി-
 രിക്കയാക്കിരുന്നു. സർവ്വം സാന്ദ്രാനന്ദമായ വിദാകാ-
 ശത്തിൽ മിന്നലോ, തീയോ, നൂറ്റ്നോ, ചന്ദ്രനോ സ്തുരി-
 കുന്നതല്ലല്ലോ. ആകാശത്തിന്റെയോ ഭൂമിയുടെയോ,

ലോപനീകർത്തവ്യം സുതനവാം വാചിഭിഃ ഇദ്യ. ന ത്യ
 ന്നാ ഇദ്ധനം, അനന്തപുഷ്പം, പ്രത്യുപനിന്നനായ
 പാപിനീകർത്തവ്യം അനന്തസംഗമം വൈകാരികീകരണ
 സുത്രീകാ കൈകൊള്ളുവാൻ, ഹൈവൈകാരികവാനോ
 യാതൊന്നാവിദ്യ. ആ അവാസ്ഥാവിവാങ്ങു് അപ്പോൾ ശ
 ത്വരൻ.

വിദ്യയ്ക്കുപുരത്തായ പരിവർത്തിച്ചുകൊണ്ടു് വിദ്യപദ
 അവിവാങ്ങു് ലോപവൃത്തം വർത്തിക്കുന്നതെന്നിലും വർത്ത
 ഗതനത്തായ് മലിനതപം പ്രാപിച്ചുപോയി! അതോടുകൂ
 ടി പ്രാപ്തികളും രാഗമീനാപി. ലോപവൃത്തങ്ങളെല്ലാം
 കലങ്ങളായ് കളഹംസങ്ങളെല്ലാം ചിത്തായ് വാടി.
 ആലും തെറിപ്പോയായ് ജീവനിയ്ക്കൊതിച്ചു. ഏ
 തൊരാൾക്കൊക്കെ ചിന്ത്യാവൃക്ഷമത ഇല്ലാതിരിക്കുക! ആ
 കാശമാർക്കുണ്ടല്ലാം മേഘസഞ്ചയംകൊണ്ടു മറഞ്ഞ
 പ്പോൾ ധവളകിരണന്ത് ഒട്ടും ഗോഭയില്ലാതെയായി. മ
 റിനാശവർദ്ധനിയായ തെവൻ കലാപുഷ്പനാണെന്നിൽ
 തന്നെയും ലോകത്തിൽ ഗോഭിക്കുകോ?

അന്നു തുടങ്ങിയ ആ മ. ൧ അഞ്ചുദിവസം മുഴുവൻ ഇ
 ടവിടാതെ പെയ്തു. ആനയുടെ ഇമ്പിക്കൈപോലെ അ
 തൃഷ്ട നടിച്ചു ജലധാരകളാണു ചൊരിഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്ന
 ത്ത്. മനുഷ്യക്കൈകൾ ഭയത്തായ് സംതൃപ്തരായി; തീര
 ഈ നിപുണ വൃക്ഷങ്ങളെയെല്ലാം പുഴക്കിടറിപ്പും, ഇരു
 കരകളിലുമുള്ള ഗ്രാമങ്ങളെയെല്ലാം മുക്കിനശിപ്പിച്ചും,
 ഗംഭീരമായി ഗർജ്ജിച്ചു പ്രളയാജ്ഞാപോലെ നമ്മുടേ
 സ്ഥിതിയിൽ പെരുമ്പെള്ളം പൊങ്ങി. ഭീതരായ ജനങ്ങൾ
 കൂട്ടത്തോടെ നിന്നു നിലവിളിച്ചുതുടങ്ങി. ഇത്രയെല്ലാം
 സംഭവിച്ചിട്ടും ഗോവിന്ദാചാർദ്ദൻ ധ്യാനനിഷ്ഠയിൽനി
 ന്നു് ഇളകിയില്ല.

ജനങ്ങളിൽനിന്നു പേരുകയറി ആത്മനാദം ഉയർന്നു പ്പോൾ, ഭൂതനാഥവിന്റെ ഗൗരവമാർദ്ദ്യൻ ധ്യാനത്തിൽ നിന്നുണർന്നു. താൻ എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതെന്നു കണ്ടു നേരത്താകെ ചാതുർദ്യം അദ്ദേഹത്തിന്നു ഗർഭം മൂന്നിപ്പോളായി വന്നതു. ഉടനെ ഒരു കടം എടുത്തു അഭിഷിച്ഛിച്ചു ആ പ്രാദേശത്തിന്നെതിരെ സ്ഥാപിച്ചു. പൊങ്ങിപ്പുറത്തോടു കുന്നുവെള്ളമെല്ലാം ആ കടത്തിലേക്കു സ്വരംവന്നിങ്ങു. അങ്ങിനെ, ആ കടം അവിടത്തെ ജലപ്രവാഹത്തെ മുഴുവാൻ കഴിഞ്ഞുപോയി.

ശങ്കരന്റെ ഈ അത്ഭുതകർമ്മം പിന്നീട് ഗോവിന്ദാചാര്യൻ ജനങ്ങളിൽനിന്നു കേട്ടപ്പോൾ, തന്റെ ശിഷ്യൻ ഇത്രയും ചങ്ങലിയ കാലത്തിനുള്ളിൽ സന്യസ്തനായി യോഗനിധിയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നതറിഞ്ഞു ഏറ്റവും സന്തുഷ്ടനായി.

മഴകഴിഞ്ഞതിൽപ്പിന്നെ ഒരുനാൾ ഗോവിന്ദാചാര്യൻ തന്റെ ശിഷ്യശ്രേഷ്ഠനായ ശങ്കരനെ അരികെ വിളിച്ചു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

“പ്രിയദർശനനായ നീ ഇതാ ഈ സന്ദർഭത്തിന്റെ നോക്കൂ. ഏതു സുദേശമായ ശരൽക്കാലം! ബ്രാഹ്മണിയായാ ഏറ്റവും തെളിഞ്ഞുവീളുന്ന ബ്രാഹ്മണൈക്യതത്വപാപോലേ ഏതു നിർമ്മലമായി ആകാശം ശോഭിക്കുന്നു! ശേഷങ്ങളും സന്യാസികളും, വാരിധാരയും ഉപദേശാധാരം ചൊരിഞ്ഞു, ഓഷധികൾക്കും അനുചരന്മാർക്കും ഉല്യാസം വളർത്തിക്കൊണ്ടു സൈന്യമായി സഞ്ചരിക്കുന്നു. ശാക്തൈകങ്ങളു ആവരണം നീങ്ങുകയാൽ തത്വജ്ഞാതാകുള്ള ബ്രഹ്മബോധമെന്നപോലെ, ആകാശമാർഗ്ഗത്തിൽനിന്നു കാരകളെല്ലാം അകലുകയാൽ രാകാപന്ദ്രൻ നിർബാധം കാണിച്ചുകുന്നു. മമമാസർവ്വഭി

ഭോജങ്ങളിൽനിന്നു വിരക്തനായ ചൈത്ര്യം ഇങ്ങനെ
 സഞ്ചരംപോലെ, കാരണങ്ങൾ ഒഴിഞ്ഞു പൂർണ്ണമായ
 ഉജ്ജ്വലനമായി നക്ഷത്രസമൂഹം ചിന്നുന്നു! ശ്രീയിൽ
 നിന്ന് ഒരിടത്തും വേർപെടാതെ, ഭാനുക്കളെ ഉമ്മി
 ലാക്കി, ചന്ദ്രമാണി, ആദരം പീഠമായി വഹി
 ക്കുന്ന വിഷ്ണുമന്ത്രിപാലം ഈ നടിയാ ഹംസ
 ഗണത്താൽ സേവിതശാസ്ത്രീണിരിക്കുന്നു. ചിരസംഗ്രത
 മായ ജീവനത്തെയെല്ലാം ദ്വിജകുലങ്ങൾക്കായി വാനംപെ
 ഴ്റ്, ചാപനാഗനാദം പരിത്യജിച്ച്, പരമമായ പരി
 തുലതയെ പ്രാപിച്ചു നീരദ്യന്തം മോലവീർഗൃഹങ്ങളെ
 ഉൾക്കൊള്ളുന്ന നന്ദിനീലിനീലി. ചന്ദ്രികയാൽ ഭസ്മ
 ലോപനംചെയ്ത്, ചന്ദ്രമണ്ഡലത്തെ പാനീരപാത്രമാക്കി,
 ബന്ധുക്കൾക്കുളവാൽ കാന്യാചാര്യസാധരിച്ച് ഈ കാ
 ലം സന്യാസിരൂപം പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഗംഭീരവും
 അക്ഷയ്യവും, ഹംസഗണങ്ങളാൽ സുഗോളിതവും, രാജാ
 ഹീനവും, നിർമ്മലമായ ഈ സരസ്വത്, ഏകോ, ഗൗരവ,
 നിർമ്മല ഏകതയോടു തുല്യമാണെന്നു ഞാൻ കാണുന്നു.
 ശാഭരമോചലിതോടും ഉജ്ജ്വലസൂര്യമണ്ഡലത്തോടും
 കൂടിയ ആകാശം, ചന്ദനലോപനവും കൌസ്തുഭരത്നവും
 ചേർന്ന രമാമണവർണ്ണരൂപം പ്രകാശിക്കുന്നു. പ
 ണ്ണരത്നങ്ങളാൽ ഭസ്മം പൂശിയും, പത്രാലികളാൽ വ
 സ്ത്രംധരിച്ചും, കശമുത്താൽ പാനീരപാത്രാവഹിച്ചും,
 വണിഞ്ഞുകൊണ്ട് ജപമാല ചാർത്തിയുകൊണ്ട് ഈ വൃക്ക
 ങ്ങളെല്ലാം സന്യാസിരൂപം കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ധാ
 തുണാദികളാലും വ്രണാദികളാലും മഴക്കാലം കഴിച്ച
 മരണശാശ്വതം തങ്ങളുടെ പാദപാസുക്കൾക്കൊക്കെ പൊ
 കത്തെ പരിപൂർണ്ണമാക്കുന്നതിന്ന് സഞ്ചാരം തുടങ്ങിയിരി
 ക്കുന്ന കാലമാണിത്. അതുകൊണ്ട് ഉടനെ നീ പുറപ്പെ

ഉത്തമനായ പുരുഷൻ വേറെയാരായില്ല. നിർദ്ദയഗുണമുള്ള ഞാൻ ലോകത്തെ ഉദ്ധരിക്കുവാൻ നീ സർവ്വാനന്ദം ഉദ്യമിക്കണം. അതിലേക്ക്, ഗംഗാജലമായി കടന്നിരുന്നായി പ്രശോഭിക്കുന്ന കാശിയിലേക്ക് നീ ചെല്ലുക. എന്തിനും ഉടനേതന്നെ നിന്നെ കാശീഗാഥൻ അനുഗ്രഹിക്കും."

ഇങ്ങിനെ തുറന്നിടുന്നതായ ആജ്ഞയെ ശരീരൻ ശിരസാ വഹിച്ചു. അദ്ദേഹം തുരുപാടുകളെ വന്ദിച്ചു ആശിസ്സുറുകെയാട് കാശിയിലേക്ക് പുറപ്പെട്ടു. തുരുപാടുകളിലേക്കും തന്നിടുന്നതായതായും, തുരുപാടുകളെ സങ്കല്പിക്കുന്നതായ ഉറുതാടത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചുകൊണ്ടാണ് ശരീരൻ അവിടെനിന്നു യാത്രയാരംഭം.

നാലാം അധ്യായം.

ശരീരമാർദ്ദൻ യഥാകാലം കർമ്മത്തിൽ എത്തി. പണ്ടു ശരീരമാർദ്ദൻ ചെറു ചെറുതായപ്പോഴെന്ന് ഹൃദയമായി മഹാദേവന്റെ ജാതുകത്തിന് അപകാരമാക്കി ഗംഗയെ അദ്ദേഹം സന്ദർശിച്ചു. ആ നദിയുടെ ഇരുതീരങ്ങളും രമണീയനീലകണ്ഠങ്ങളായ സുശോഭിതങ്ങളാണ്. വിഷ്ണുവിന്റെ പാദനഖരത്തിൽനിന്ന് സംഭവിക്കുകയോണ്ടോ, ശിവന്റെ ചെറുപ്പിയിൽ ചന്ദ്രനോടുകൂടിയുള്ള സംസർഗ്ഗംകൊണ്ടോ, ഹിമാവൽ മൂലത്തിൽനിന്ന് ഔകകകൊണ്ടോ ഗംഗാജലം സ്വച്ഛസ്സുകൊണ്ടോ നിർമ്മലമാണ്. ദ്രുതങ്ങളുടെ ശബ്ദസ്വരങ്ങളായ മനോ

[illegible]

അനുഭവിയ്ക്കും, മനുഷ്യജാതിയായ ഒരു വിപ്രകാശ
കാലിനിയ്ക്കും. ചൈതന്യം നിറഞ്ഞ സർവ്വ
വ്യക്തിത്വമാണിത്. സർവ്വമനുഷ്യമനുഷ്യതയെ തരണം
ചെയ്യുന്നതിലൂടെ ഇതൊരു സത്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള

ഓട താണ പാലി ചുറ്റുക കൊണ്ട് അടുത്തതിന്റെ വാദ്യം. ആ സുരഭിമന്ദിരം പരമമാർദ്ദം കൊണ്ടുണ്ട് അടുത്തതിന്റെ വാദ്യം മീനം അടുത്തായിട്ടായി പ്രാർത്ഥിച്ചു.

ആ ചാർട്ടർ—നി ആരാണത്? നിന്റെ വീട് രൂപിടയോ
 കല്ല്? ധീരനായ നി രണ്ടു ഷാട്ടാണു പൊക്കുട്ടികൾ
 നാളെ? നി പാറനാളെ. നി പാറ പീടകൾ. വൃദ്ധ
 നാളെ. നി നീകൾ. അന്നു.

ആഗ. ൧൩—ഇതുകൊണ്ട്, ഞാൻ എപ്പോഴൊക്കെയും
 കേൾക്കണം എന്റെ നാട്. കേൾക്കണമെന്ന്
 നാമെന്തൊരു നിയമം ഞാൻ വീട്ടിയിട്ടുണ്ട്. പാപ്പ
 വിളിക്കണം. വിളിക്കാൻ പാപ്പയെപ്പറ്റി നമ്മുടെ
 ചിന്തയെക്കൊണ്ടിരിക്കണം. ഇപ്പോൾ ഇവിടെ
 നിൽക്കണം. കേൾക്കണം. കേൾക്കണം. കേൾക്കണം.
 ഞാൻ കേൾക്കണം. കേൾക്കണം. കേൾക്കണം.
 ഞാൻ കേൾക്കണം. കേൾക്കണം. കേൾക്കണം.
 ഞാൻ കേൾക്കണം. കേൾക്കണം. കേൾക്കണം.
 ഞാൻ കേൾക്കണം. കേൾക്കണം. കേൾക്കണം.
 ഞാൻ കേൾക്കണം. കേൾക്കണം. കേൾക്കണം.

ഇതുപോലെ ആ ലക്ഷണവാനപിതനായ മുക്കുമാറിനെ
 ലക്ഷണമാർഗ്ഗം സമ്പ്രദാനനാമി സപീകരിച്ച് അദ്ദേഹം
 നാടുകി അനാഗ്രഹിച്ചു. അദ്ദേഹം ഹൈന്ദവം തിക
 ണ്തെ ആ ഗിദ്യന്ത് രചനയിൽ സമ്പ്രദാനം നാടുകകളും
 ചെയ്തു.

സന്നദ്ധനെന്നു വിശ്വസനാർക്കു മനോഹരമാണു് ഇതു
കുമാരൻ. ഇദ്ദേഹമാണു് ആ ചെല്ലന്റെ പ്രിയചരിയ്യൻ.

ആചാർയന്റെ കാര്യങ്ങൾക്കു വേണ്ടി സംസാരസാഗരത്തിൽനിന്നു സന്ദർഭിച്ച് സന്യാസത്തായ് കരഞ്ഞി.

പിന്നീട് ചിന്തയ്ക്കു, ആനന്ദഗിരി മുതലായ പണ്ഡിതന്മാർ ആചാർയന്റെ ശിഷ്യന്മാരായി. അവർ സംസാരത്തിൽ വിരക്തരായി ജന്മദേവനെ ആരാധിച്ചുകൊണ്ടു സർവ്വദാ ധ്യാനനിയമിച്ച് ആനന്ദം പ്രദീക്ഷണവരണങ്ങളിലും, ദൈവകാർയ്യാനിനാദാദി ആചാർയസാന്നിദ്ധ്യം കൂട്ടുമെല്ലാത്തൊന്നും ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തു.

പുതപ്പാർത്ഥിനിയിലായി പ്രവർത്തിക്കുന്നവർക്കു സഭാശാസ്ത്രങ്ങളായ ഹൃദയോപദേശാദിപുസ്തകങ്ങൾ ഗോപ്യം ചെയ്യുന്നത്. കവിത്രേയനായ വാല്മീകിയവരട്ടെ, കപ്പിതാർത്ഥങ്ങളായ ആശ്വാദിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പുതപ്പാർത്ഥപ്രദമായ സൂക്തികളുടേതു വ്യംഗനിർമ്മിതം പറഞ്ഞു. എന്നാൽ, ഗർഭാചാർയൻ അവരിൽനിന്നൊന്നും കവിഞ്ഞു മനുഷ്യരെ ഉത്തർവാക്കുകതന്നെ ചെയ്യുന്നു.

സാക്ഷാൽ നാരായണപ്രഭാപനായി ആചാർയൻ കാശ്മീരിൽ പ്രശോഭിച്ചു. ആ നാട്ടിലുള്ളവരെല്ലാം അദ്ദേഹത്തെ പൂജിച്ചുതുടങ്ങി. ഒരനാൾ മഠാധിപതിക്കു തന്നെ അദ്ദേഹം ശിഷ്യരോടുകൂടി ഗംഗാനദിയിലേക്കു പോകുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ, ഭയങ്കരവൃഷ്ടിയായ നാലുനാളുകളോടുകൂടി ഒരു ചണ്ഡാലൻ ഏതൊരു വരുന്നതു കണ്ടു. ഉടനെ ആയാളോടു് അകലെ മാറുവാൻ ആചാർയൻ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു. അതു കേട്ടപ്പോൾ, ആ ചണ്ഡാലൻ ആചാർയനെ വിധൂരത്തോടെ നോക്കി.

“താങ്കൾ ദൈവത്തിലും സന്യാസിയുമാകുന്നിട്ടും താങ്കൾക്കു് ഇപ്പോഴും ഭേദമുണ്ടെന്നറിഞ്ഞതിൽ ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെടുന്നു. ദൈവം ഏകമാണെന്നും സത്യമാണെന്നും വേദാന്തം പറയുന്നതു് താങ്കൾ വിസ്മിച്ചു

ഡോ? മണലും, കുമ്പസലവും, കാവിമുണ്ടും ധരിച്ച് സത്യ
 ബോധം വേഗംപേരുമിട്ട് ചിലർ വേദംകൊണ്ടും,
 ചതുരന്മാർക്കു കൈകൊണ്ടും, മുഖാന്തരം ഉയർന്നുവന്നു
 മെമ്പർമാരും. അത്രയും വിശ്വസിക്കാൻ പണിത ശ്രമം
 സന്തോഷത്തോടും ഉൾപ്പെടുന്നതു്? ദേഹത്തോടും ദേ
 ഹിനത്തോടും പുതിയതോടും താൻ അകലെ പോക
 തെന്ന് ആലോചിക്കുന്നതു്? അന്നുപോലും താൻ ഉണ്ടെ
 ശ്ശോ. എന്റെ ദേഹവും അന്നുപോലും. അന്നു
 മുമ്പായിട്ടുണ്ടിന്നു അന്നുപോലും തന്നെ ഭാഗ്യമാകുമോ?
 താൻ കൈകളെ ചൈതന്യം പുനഃപ്രദാനം ചെയ്താൽ.
 ന്യായാധിപതിയെ ചൈതന്യം കിന്നാകുമോ? താൻ ഈ
 വേദംകൊണ്ടും ഇതരം ചുമ്പസലംകൊണ്ടും ഈശ്വ
 രാധാരാജാക്കു തന്നിൽ വരുത്തേണ്ടതും അതുകൊണ്ടും
 ഉള്ള ദേഹവും പ്രത്യേകമായിട്ടെ സഞ്ചരിച്ചു താ
 ന്നുകൊണ്ടുണ്ടെന്നതു് യാതൊന്നും? വിശ്വതോടും നാഗാ
 രാജാവിനും, നാരിപ്പുളിപ്പു കള്ളിയും പൂർണ്ണ പ്രതിഫി
 ങ്കിക്കുന്നതിൽ താൻ തന്നെ ഭാഗ്യം കൊണ്ടിട്ടു. പൂർണ്ണ
 പരാജയം. നിരാശയും ദാഹമേന്മയുണ്ടെന്നുമാണ് ആ
 ത്തൊന്നു് എന്നു മിന്നിക്കൊണ്ടു, താൻ ചുമ്പസലംകൊണ്ടും
 കൊണ്ടും അന്ത്യം കൊണ്ടും, താൻ ഇതരംകൊണ്ടും
 കൊണ്ടും അകലെ പോകിക്കൊണ്ടും, താൻ
 ചൈതന്യം കൊണ്ടും കൊണ്ടും. ആദ്യവും അന്ത്യവും ദേ
 ഹത്തോടും ഉള്ള ആത്മാവിനെ വ്യായാസത്താൽ വിട്ടു
 കിട്ടി, ഈ അന്ത്യമായ ശരീരത്തിൽ താൻ കൈ
 കൊണ്ടും കൊണ്ടും കൊണ്ടും? കപ്പം, കപ്പം! മായാമയമായ
 ഈശ്വരന്റെ ഈ മഹത്വമായ ഇശ്വരത്തിൽ മഹാ
 ത്വംകൊണ്ടും കൊണ്ടും കൊണ്ടും കൊണ്ടും അത്ഭുതം
 തന്നെ."

ശങ്കരാചാര്യൻ—ഏതാപരമേശ്വരനായ താൻ ഏതൊരു
പറഞ്ഞതൊക്കെയും സത്യമാണെന്നാണ്. അന്യ
നെ അനുജനെന്നു കാണുന്ന ഭേദവുമില്ല. താൻ
ടെ മതംപോലെ ഞാൻ ഇതാ പഠിപ്പിച്ചിരിക്കു
ന്നു. വേദാനുസാരം പ്രമാണമാകട്ടെ കേൾക്കുകയും മി
ന്നിക്കുകയും മനസ്സിൽ ഉറപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരാ
യി പ്രാർത്ഥിച്ചു പഠിക്കുകയും. അതുകൊണ്ടാണു ഈ
ഭേദമില്ലാത്തതിന്നിന്ന് അകലുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.
ഇക്കാരണത്താലു മൂലം ആരാമമാണെന്നറിയുന്നവർ
ബ്രഹ്മജ്ഞാനാലും മണ്ഡലാനന്ദാലും ഭക്തിപാശം
പൂർണ്ണനാണെന്നാണ് എന്റെ മതം. ഗിരാനി
ലും വിജ്ഞാനിലും മേന്മയുള്ള ആ ചൈതന്യമാണു
താണ് എന്നിലും ഈ ഇരട്ടിയുണ്ടാകാത്തതല്ല.
പിന്നെ എന്തിനാണ് ഈ ഭേദവുമില്ല? കാണുന്ന
തൊക്കെയും അസത്യമാണെന്ന വിശ്വാസം മന
സ്സിൽ സുദൃഢമാകുമ്പോൾ ബ്രഹ്മജ്ഞാനാലും മ
ണ്ഡലാനന്ദാലും എന്റെ ആചാര്യൻതന്നെ. ബോ
ധമെന്നല്ലാതെ ലോകത്തിൽ വേറെയൊന്നുമില്ല
ന്നും, ബോധസമാപ്തമാകാതെ താൻ എന്നും, ത
ന്നിൽനിന്ന് അന്യമായി യാതൊന്നുമില്ലെന്നും നി
ശ്ചയമുണ്ടാകാൻ എന്റെ ഇടയാണ്.

ഇത്രയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും ആ മണ്ഡല
വൻ പെട്ടെന്നു വിരോധിച്ചു. ആ സ്ഥാനത്തു ചതുർത്വ
മുള്ളോടുകൂടിയ ഗിരാനാട് എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നതു
കണ്ടു്. ദൈവം ദൈവം, അല്ലെങ്കിൽ ആരാധനം,
യെപ്പോലും വിനയവും ഭക്തിയും ഇക്കാരണത്താൽ നിവ
ർത്തിച്ചു. ഇതിനനുസരണമാണു പ്രമാണമെല്ലാം.

“ജ്ഞാനം, ഭക്തി, ബ്രഹ്മാനന്ദം, താൻ അ
ധ്യക്ഷൻ എന്നിവ. വിജ്ഞാനം, താൻ

അങ്ങനെയൊരു അപകടത്തിൽനിന്നാകാം ഒന്നിച്ചിരിക്കുന്നത്. ആരെങ്കിലും വിചാരിച്ചാൽ സർവ്വതകനാൽ അങ്ങനെയൊന്നുണ്ടാകാൻ. ഇപ്രകാരമുള്ള ഒരുപിറ്റേല്ലാ ശാസ്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടും മുന്നിൽ ഉറപ്പിരിക്കണം. ആലോചനാകൊണ്ട് മാത്രം ലോകത്തിന്റെ പൊതുവും ആന്തരികമായ അന്ധകാരമെല്ലാം അകന്നതും, താഴ്ചവെക്കുവാൻ തക്ക പെട്ടിയോ, താഴേതെന്ന നിണ്ണയിക്കുവാൻ തക്ക നിക്ഷേപോ, ഒഴിഞ്ഞു ആകരം മാ ഇല്ലാത്തതും, ഡോക്ടർമാർക്കെല്ലാം പ്രാക്ടീസ് ചെയ്യേണ്ടതുമായ പ്രതിരോധനമാണല്ലോ അത് ശിശുവുമാണെന്നു ചിന്തിക്കുന്നത്. അങ്ങനെ ഞാൻ സർവ്വം വന്ദിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയെപ്പറ്റിയെങ്കിൽ ശാസ്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ട് കാട്ടേണ്ടതാണ്? സർവ്വോപാധം ഭവിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ ഇന്ത്യയെപ്പറ്റിയെങ്കിലും ഫലമില്ല. പരതാപമില്ലാത്ത ജനം ആവശ്യപ്പെടുന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് തത്വചൈതന്യങ്ങൾക്ക് ആധാരമായുള്ളതേതോ അതിനെ ഞാൻ നടപ്പാക്കുന്നു."

[illegible]

കൊണ്ടു ചില പെരുന്മാർ വേദത്തെ ഭവിക്കുവാൻ വഴിമാർഗ്ഗം നിർമ്മിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു വേദാന്തത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മാർത്ഥതപ്രം ഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ള നീ ദുഷ്ടതകളെല്ലാം ഉടച്ചുറിഞ്ഞു, സത്യത്തെ വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടു ഉടനെ ബ്രഹ്മസൂത്രത്തിന്നു ഭാഷ്യം ചെയ്യുന്നു. ആ ഭാഷ്യം സ്വർഗ്ഗോക്തസത്യലോകങ്ങളിൽപ്പോലും വിളിക്കാത്തതും. ഭക്തന്മാർ, ശാസ്താസ്വരൂപൻ മുതലായ വിദ്വാന്മാരെ നയിച്ചു തുടങ്ങിയവർക്കോ ബ്രഹ്മവിദ്യയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു. ശാസ്താസ്വരൂപന്മാർക്കു വിവാഹമന്ദിരം നിർമ്മിച്ചു. യുദ്ധം ചെയ്ത പരാജയത്തിന്റെ സംരക്ഷണത്തന്നെ വിദ്യബ്രഹ്മങ്ങളിൽ നയിച്ചു, ഉത്തമ്യനായി നീ പൂർണ്ണമായ പരിവർത്തനം.

ശങ്കരാചാര്യനെ ഇങ്ങിനെ അനുഗ്രഹിച്ച ശങ്കരാചാര്യൻ ഉടനെ അന്തർലോകം ചെയ്തു.

അന്നു മുതൽ ആചാര്യന്റെ വിചാരമെല്ലാം സർവ്വലോകവിതാത്ഥം നൂതനാചാര്യം ചെയ്യേണ്ട കാർത്തികമായി. അതിലൂടെ വേദവേദം കർത്താപ്രകാശം അദ്വൈതം മഹാത്മാവേനാനായ നേരിയതിൽപ്പിന്നെ പെരികാളാണെന്നിരിക്കെ മാത്രമായി. കർമ്മമിടത്തിന്നു ആ അദ്വൈതാനന്ദമെന്തെന്ന് വ്യക്തമല്ല. വേദം അനുപമ്യതം മനസ്സായ മാത്രവിശ്വത്തെക്കൊണ്ടു അനുപമ്യവും, ദിവ്യസുന്ദരിയായ പ്രഭാവമേറിയ വെൺമാമരനാകെക്കൊണ്ടു.

പെരികാളാണെന്നിൽ നന്നായിരിക്കിടയിൽ വെൺകൊണ്ടു, സർവ്വാർത്ഥമായ നൂതനാചാര്യം ശങ്കരാചാര്യൻ ചെയ്തു. അതിന്നു പരമം ഉപനിഷത്തുകൾക്കോ, സന്തതസ്മാത്ത്വത്തിന്നും, നന്ദിഹൃദയപ്രസാദത്തിന്നും,

കേവലഗീതയും അദ്വൈത വ്യാഖ്യാനമുണ്ടാക്കി. ഉപദേശസഹസ്രിക മുതലായ വേറെയും പല ഉത്തരാഗ്രന്ഥങ്ങൾ അദ്വൈത അക്കാശത്തു് എഴുതുകയുണ്ടായി.

ഇങ്ങിനെ ഗുരുഭാസാധൻ ഉദിച്ചു പോകുകയും പ്രകാശിച്ചുതന്നുടേയും പർവ്വതകൂടായ പ്രണീതമായ ദർശ്വാഖ്യാനതത്ത്വങ്ങളെയും നശിച്ചുവെന്തെന്നെയല്ലാ, മോചിപ്പിച്ചു നിശ്ചിതനാക്കിയതും ചെയ്തു.

താൻ ഉണ്ടാക്കിയ ഭാഷയും ഗുരുഭാസാധന സ്വന്തം ശിഷ്യന്മാരെ പഠിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതി. ശിഷ്യരിൽനിന്നു് ഏറ്റവും സമർത്ഥനായി പ്രശ്നമുണ്ടായവനെക്കുറിച്ചു് അദ്വൈതത്തിന്റെ ആ ഉരുപ്പു കണ്ടു മറ്റു ശിഷ്യന്മാർക്കു് അസ്പഷ്ടമുണ്ടായി. ഇതു് ആരാജ്ഞ അറിഞ്ഞു്, തന്നെ സന്നദ്ധനായ ഒരു ദൈവിക പ്രഭുവായും പൂജനീയനായും ഉള്ളവൻ കാണിച്ചുകൊടുക്കുവാൻ തരം നേർക്കുകയുണ്ടായി. ഒരുനാൾ സന്നമനൻ നദീതടം അകരയിലും, ആരാജ്ഞൻ ഇക്കരയിലും മറ്റു ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി നില്ക്കുമായിരുന്നു. അപ്പോൾ സന്നമനനെ ആരാജ്ഞൻ തന്റെ അടുക്കലേക്കു വിളിച്ചു. ഗുരുപദമേൽക്കിയായ് ചെന്നാൽ സംസാര സാഗരത്തെപ്പോലും തെളിയിച്ചൊഴുക്കിയ ഈ പുഴയെ ഗുരുനിമിത്തമായ് നടന്നുകൊണ്ടു കടക്കുവാൻ താൻ ശക്തൻതന്നെയാണു് എന്നു സന്നമനൻ വിശ്വാസത്തോടെ നിശ്ചയിച്ചു് അദ്വൈതം ഉടൻ ചെയ്തു. അദ്വൈതം പുഴയുടെ മീതെ നടന്നുതന്നുടേയും, ഒരോ അടി വെക്കുന്നതിലും ഒരോ തരം പൂവിട്ടു ഉയർന്നു താങ്ങിക്കൊണ്ടു. ദൈവികപ്രഭുവായ് സന്നമനൻ ചെയ്ത ഈ അമാനുഷകർമ്മം സർവ്വവും അത്ഭുതത്തോടെ കണ്ടു. അന്നുമുതൽ ഗുരുഭാസാധനായ് സന്നമനൻ പരമപാദൻ എന്ന പേരുണ്ടായിരുന്നു.

വിശ്വസ്തപാലം ഇതഥാമുഖം ജീവനിൽ സൂക്ഷിക്കു
 മെന്നു ശങ്കിക്കുന്നതു തെറ്റാണു്. ഗന്ധസമവാഹിയായ
 വാതവിൽ ഗന്ധം കലൺ് ഗന്ധബുദ്ധിദൃണ്ടാക്കുകയാ
 ണു്. അതുപോലെ, ഇതഥാമുഖം ഇണങ്ങുവിൽ ചില
 ത് മുക്തമാമുഖം ആശ്രയിക്കുകയാണെന്നു പറയുന്നതു്?
 നിന്ദാമുഖാവിച്ച പശുക്കളെ മറ്റൊരുവന്റെ സമു
 ത്തങ്ങളെല്ലാം ചെന്നു് ആശ്രയിക്കുകയെന്നു്? ഏന്നാൽ,
 ഈ വാദത്തിൽ ഭേദബുദ്ധിയും ഇതഥാമുഖം അപകർഷ
 വാണു മഴച്ചുനീക്കുന്നതു്. അപൂർണ്ണതാവി ദോഷങ്ങളെ
 ല്ലമു ഇതഥാമുഖം ആശ്രയിക്കുന്നു, ഭേദബുദ്ധിയുള്ള മനു
 ഷ്യൻ മുക്തനെന്നു അല്ല. അതുകൊണ്ടു് നിങ്ങളുടെ മതം
 ആധാരമു്നമാണു്.

ഗതമാമാത്മൻ ഇങ്ങിനെ വാദിച്ചതുകണ്ടിപ്പോൾ,
 പണ്ഡിതമന്ത്രിയായ ആ താന്ത്രികനാക്കൊക്കെയും തല
 താക്കി. ഗതമാൻ ഉതക്കോടുകൂടി പക്ഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു
 ഹങ്ങളിൽ തടവിക്കുകയാൽ, മീറിക്കൊണ്ടു നിന്ന
 സമുത്തരിൽനിന്നു വിചാരിച്ചൊല്ലാ അകന്നതുപോലെ
 ഗതമാമാത്മൻ കഠിനവാദങ്ങൾ സാമന്ത്ര്യാത്തോടെ ചൊ
 മിയുകയാൽ ആ പാശുപാതന്മാരുടെ ശർച്ചക്കൊക്കെയും
 അകുടി. ആമാത്മനാവാട്ടെ, ദോഷമുക്തമാമുഖം
 രാമി, വാദിനങ്ങളെക്കു മേൽനോക്കി, സൂക്ഷിതമാമുഖ
 മോണായി പഞ്ച സ്യന്നുപാലം ധീരതയോടെ ശോ
 ഹിച്ചു.

ഇത്രയും ചെറുപ്പത്തിൽ ഈ സന്യാസികു് ഇത്ര
 യും വാദമുഖം മഹിമയുണ്ടാക്കു മണ്ടു കാ നിന്നിവാ
 സികൾക്കു് അശ്ചര്യമുണ്ടായി. അങ്ങിനെ മേമാത്മൻ
 ചർച്ചിതമാമുഖം മഹിമയുണ്ടായി.

ശാസ്ത്രങ്ങളെയെല്ലാം ഗൗരവപാത്ര്യം സുഗമമായ ഭാഷയിൽ വ്യാഖ്യാനിച്ചു. ഭാസ്കരൻ, ഗുപ്തമിത്രൻ മുതലായ അന്നത്തെ ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ സാക്ഷാൽ അറിയാതെ ആവാർത്തകൊണ്ടു് തലപൊക്കത്തോടെ കൂട്ടുകൾക്കുള്ള കൗതാഹ്യാപരിച്ഛിന്നങ്ങളായിത്തീർന്നു. വിശുദ്ധാശയന്മാർ ആരോടും ചുറ്റും വാൻ വാൻ വ്യാസൻ പ്രധാനിച്ചതായ വൃദ്ധഗോവിന്ദനെ വേദാന്തഭേദിയാൽ ഗൗരവ ഭാഷ്യവുമാകത്തക്കതാൽ പങ്കുവിന്ദിർമ്മിക്കുകയായി. ഭണപൻ, സാമന്തൻ, ബാലൻ, ഭട്ടപാദൻ എന്നിവർ വിന്നയായി വിട്ടു പരസ്പരം ആശങ്കാലാഭമായി പരസ്പരം കണ്ടിരുന്നതിന്നു. പീഠപത്രവാചനം ചെയ്യുന്ന സമയത്തിൽക്കൊണ്ടു് മറ്റു കൃതികളെയെല്ലാം അഭ്യസനം താഴ്ന്നു. അദ്ദേഹം വിശദിച്ചു തുടങ്ങി പദ്യങ്ങൾ നാട്ടുജനത്തിന്നു അപ്രാപ്യമായും.

ഇങ്ങിനെ ചെയ്തതിന്നിടം, ഗൗരവപാത്ര്യം നിർദ്ദേശമായ ഭാഷയിൽ അസൂയകൊണ്ടു് തെറ്റു കണ്ടുവാൻ മിക്കതാണു്. മറ്റൊരുപക്ഷത്തായ ഭോധികളാണവർ. അനുഗമനപ്രമാണത്തോടൊന്നു് അനുഗമനപ്രമാണത്തിന്നു് അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അവർ ഭാവിയിൽക്കുറിച്ചു മിന്നിക്കുവാൻ കഴിയില്ലാതെ, അതിനെക്കണ്ടു് അതിന്നു് മാത്രം ഗോളങ്ങളെല്ലാം ആവാർത്തകൊണ്ടു് വാദിക്കുവാൻ മെന്ത. വെട്ടിമുറിവുമാലും, തീയിലിട്ടു മുട്ടാലും, ഉരുക്കോടെ ഉരുപ്പാലും സ്വർണ്ണത്തിന്റെ ശോഭയ്ക്കു വൃദ്ധിച്ചല്ലാതെ കണ്ണുണ്ടാകുമോ? വാദികൾ വന്നു മരിച്ചുപോകും ഗോഭാഷ്യം പൂർണ്ണമായിക്കും ശോഭാശാസനമായി.

ആവാർത്തകൾക്കു് അറിയില്ലെന്നു് ഭാഷ്യസമാഹരൻ ഉദിച്ചു കൗതാഹ്യംകൊണ്ടു് അഹരി, ഭാഷ്യന്മാർ

അതുതന്നെ നൽകി, മുട്ടു മുട്ടു മനുഷ്യകുടുംബത്തെ ഏറ്റവും സുഖിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു വിളങ്ങി. വേദവാക്യസാഗരത്തെ മഥനം ചെയ്തതിൽനിന്ന് ഉൽഭവമായ, ജഗദ്ഗുണങ്ങളായ സാമസമിതവുമായ ആ ഭാഷ്യാഭൂത ജനങ്ങൾക്ക് അജതപരം അമരതപരം കൊടുക്കുവാനായി. നാഡ്യചിത്താഖ്യാനങ്ങളെ വികസിപ്പിച്ചും, അജ്ഞാനാനന്ദകരത്തെ നശിപ്പിച്ചും, പ്രയത്നമിപേക്ഷകൾക്കു ശോകം വളർത്തിയും ആ ആചാര്യഭാഷ്യാഭാസപാൽ ഉജ്ജ്വലിച്ചു. ആദ്യായജ്ഞാനത്തെ ന്യായമന്ദരംകൊണ്ടു ചിരിച്ചപ്പോൾ അതിൽനിന്നുണ്ടായ ഭാഷ്യാഭൂതം പ്രവണമാത്രേണ ജഗദ്ഗുണങ്ങൾ അമൃതതപം നൽകി.

വിഷ്ണുവിന്റെ പാദപങ്കജത്തിൽനിന്നുണ്ടല്ലോ ഭാഗീരഥീയുണ്ടായത്. ഗൗരഭാഷ്യാചാര്യന്റെ, ഗൗരന്റെ മുഖരവിന്ദനത്തിൽനിന്നുണ്ടാകയാലായത്. ജനങ്ങളെ മക്കൾക്കു ഭാഗീരഥി ചെയ്യുന്നത്. ഗൗരഭാഷ്യാജനങ്ങളെ ഏപ്പോഴും കരയരുണ.

സൂത്രങ്ങളിൽ ന്യായരത്നങ്ങളെ പരാശരനന്ദനൻ കോശമാക്കിപ്പു. അത് പണ്ഡിതന്മാർ അർത്ഥപാദമിപ്പായുമായ അന്നു കൈക്കൊണ്ടിപ്പു. ഇന്ന് അവർ അതിനെക്കൊണ്ട് അർത്ഥപാദത്തായ മണ്ഡിതന്മാരാൽക്കീർത്തിക്കുന്നു. അങ്ങിനെ ഗൗരചാർവ്വനായ വ്യാസൻ കൃതാർത്ഥനായി. സൂര്യപ്രകാശം തപഃഫലമാകുമെന്നു തിരിച്ചറിഞ്ഞതിന്റെ കന്തളബന്ധത്തിൽ തെളിവാകെ ചാത്തുന്ന അഴകേറിയ മുഖമാലയാണു ഗൗരഭാഷ്യാം. വാദമുഖിയുടെ ചിരഭാഷ്യാഭാഷ്യാത്തിന്റെ ഭാഷാഗാത്രം. വ്യാസസൂത്രത്തിന്റെ പണ്ഡിതന്മാർ പ്ര

ശോഭിക്കുന്ന ആ ഭാര്യയെത്തന്നെ, ശരിയ്ക്കു മുറിച്ചിട്ട് ജനിക്കുന്ന മണിപ്പുറത്തെ ധന്യ താമര ഉള്ളിനാൽ തിരിച്ചെഴുതുക.

അഞ്ചാം അധ്യായം.

[illegible]

“ദ്രാവിഡർ അതെ തന്നെ അതേ സമയം
 മറ്റൊരുകാരെ ഈ സമയം ഈ സമയം ഈ സമയം
 നിന്നുപോകാൻ കരുതിയതാണ്. ഇതിനാൽ
 ഇപ്പോൾ ഈ സമയം ഈ സമയം ഈ സമയം
 ഈ സമയം ഈ സമയം ഈ സമയം ഈ സമയം

ഇതുകേട്ട് ആ വൃദ്ധൻ ഒന്നു ധ്യാനം ചെയ്തപ്പോൾ
ആചാര്യനെ നോക്കി ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:—

“താങ്കൾ ബ്രഹ്മസൂത്രത്തിന്മേലുള്ള ഉണ്ടാക്കിയതെന്ന് ഇവർ പറയുന്നവല്ലോ. അത് ഉള്ളതാണോ? താങ്കൾ അതു ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ വലിയ അത്ഭുതംതന്നെ. വേദവ്യാസൻ ഉണ്ടാക്കിയ ആ സൂത്രത്തിന്റെ അർത്ഥം താങ്കൾ ഗ്രഹിച്ചായി ധരിച്ചിരിക്കുമോ എന്നു എന്നിങ്ങനെ ചിലരെ സംശയമുണ്ട്. അതിൽ ഏതെങ്കിലുമൊന്ന് അർത്ഥത്തോടു കൂടി എന്നെ കേൾപ്പിക്കുമോ? താങ്കൾക്കു് എത്രത്തോളം ഉണ്ടെന്നുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു നോക്കട്ടെ.”

ആചാർ്യൻ—സൂത്രാർത്ഥം ഗ്രഹിച്ചായി ഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ള ഗുരുവർണ്ണനയെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. സൂത്രാർത്ഥം പൂർവ്വം ധരിച്ചുവന്നാണെന്ന ഗദ്യം എന്നിങ്ങനെ ചിലർ ചോദിച്ചിട്ടുണ്ട്. താങ്കൾക്കു് കേൾക്കേണ്ടതാകിൽ, എന്നിങ്ങനെ ഉണ്ടെന്നുപോലെ ഞാൻ പറയാനേമുളളു.

വൃദ്ധൻ—“തദനുരൂപത്വമനുരൂപതാദി സംപരിപാടകാഃ പ്രശ്നനിരൂപണാദ്യം” എന്ന സൂത്രത്തിന്റെ അർത്ഥമെന്താണു്, പറയൂ?

ആചാർ്യൻ—കരണങ്ങളെല്ലാം തുളു് ചരണം ദൃഷ്ടി എന്നതായ കാര്യം സൂക്ഷ്മങ്ങളായ പരിവർത്തനാദി ജീവൻ ചരണം ഗർഭത്തെ പ്രാപിക്കുവാൻ ചെല്ലുന്നുവെന്നാണു് ഈ സൂത്രത്തിന്മേലു് താങ്ങിയിട്ടുള്ളതിൽ ഒരുതരത്തിന്റെ അർത്ഥത്തിൽ അർത്ഥം വിവരിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

വൃദ്ധൻ—ഈ അർത്ഥം ഗ്രഹിച്ചു. താങ്കൾക്കു് യാതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ എന്നു് ഇതിൽനിന്നു് തെളിഞ്ഞു.

അദ്ദേഹം ആചാർ്യൻ ആവുമെന്നു് വാദത്തിന്നിറങ്ങി. വൃദ്ധൻ വിസ്മയാലോചന ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നു് പ്രതിവദിച്ചു തുടങ്ങി. ആ ദിവസംകൊണ്ടു് അതു് അവിടെ സന്നിവില്ലാ. ഇരുവരക്കേറും വാദം പിന്നെയും പിന്നെ

രം മുക്കുന്നതുള്ളു. വൃദ്ധൻ മുന്നോട്ടുമുന്നോട്ട് അടിച്ചു കേറുന്ന. ആചാർ്യൻ തടുത്തുതടുത്തു ഉറച്ചുനില്ക്കുന്നു. അങ്ങിനെ ആ വാദം അതിഭംഗമാകുകയായി. എട്ടുനാൾ മുറവൻ ഇടവിടാതെ പൊതുതിട്ടാ ഇരുപത്തുണ്ടാക്കിപ്പോ അല്പംപോലും മാഞ്ഞുപോയി.

ഇതു മറ്റൊരു പാഠം നന്നായതാൽ അവർക്കിടയിൽ പ്രവേശിച്ചു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

“ഇങ്ങനെയൊ, ഈ ബ്രാഹ്മണൻ നാഷണൽ വേദ വ്യാസമെന്നിരിക്കുന്നു. വിജ്ഞാപിന്റെ അവതാരമായ വ്യാസൻ പറയന്റെ അതാരായ അങ്ങനെയൊ തലിയ ഇങ്ങിനെ വിവാദം ഇടക്കിയായ ഇരുപതുവർ എന്തു ചെയ്യും!”

ഇതു കേട്ട ഉടനെ ഗജരാജാർയൻ കൃതാഞ്ജലിയായി ആ ബ്രാഹ്മണനെ സ്തുതിച്ചു:—

“തടിച്ച് പ്രദർശിപ്പിച്ചു കൊടുക്കുന്ന ജടാകടന്തയെ ധരിച്ചുവന്നും, നേത്രാഭിമാനമായ ദശാഹരപേരെ അതി കലസ്സാക്കുന്നതും, ധവളമായ മേജോപവീതവും ശ്രേഷ്ഠമായ കൃഷ്ണാഭിനയം മാണിരുന്നതും, കലിദാസന്റെയും അകലെയുള്ള മനോഹരമായ വ്യാസഭഗവാൻതന്നെയാണോ” അങ്ങനെയൊ. ഞാൻ ഉണ്ടാക്കിയ സുബ്രഹ്മണ്യം ഇരുപത്തിയെട്ടായിരം അക്ഷരങ്ങൾ നിർദ്വേഷമാണെന്നു തോന്നുന്നതെങ്കിലും, എന്റെ അപരാധങ്ങളെയെല്ലാം അടിച്ചു അങ്ങനെയൊ ഞാൻ നേരെ കാണാറാകുന്നു.”

ഈ പ്രാർത്ഥന കേട്ട തത്ത്വജ്ഞാനംതന്നെ ആ വ്യാസബ്രാഹ്മണരൂപമായിട്ടു വ്യാസൻ പ്രത്യക്ഷനായി. സുവർണ്ണവസ്ത്രംപോലെ സുന്ദരമായ ജടാകടാപത്തോടും, അഭിഷ്യാതാർത്ഥം പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന ചിന്മുദ്രയോടും, ഹസ്തപത്മത്തിൽ സുന്ദരമായ കരകളോടും, ഇരുപത്തൊട്ടു വെ

ബ. ഇക്കളോടുകൂടിയ അക്ഷന്യപോടുകൂടി, വാരികാ
 ന്നിതോടുകൂടിയ ശരീരത്തിൽ ഭയഭാവം വെച്ചു, അത്രാ
 ക്ഷാദാപമാതി, സത്യബോധമെന്ന സ്രുതിയായ അരാ
 കാരെന്ന ഗണപ്രഭവ വാഗ്ദീക്ഷിച്ചാലും അസ്രുണ ക
 റിയിൽ സൂത്രമെന്ന കൗടുകൊണ്ടു ത്രുതികളെന്ന പത്ര
 കളെ നിബന്ധിച്ചു നിർത്തിയതായ, അപരഗാർക്കണ
 ത്തിൽനിന്നുള്ള സുധാധാരണയായ സർവ്വജനാനിനം സ
 ഖം നൽകുന്ന മനോര ആ ചമർത്തിടത്തമനെ ശിഷ്യസ
 മേതം ശരീരൻ കണ്ടു. യഥാക്രമം ആചാരോപചാരങ്ങളെ
 ക്ഷേപിച്ചു കഴിഞ്ഞതിന്റെ പിന്നെ ആസന്നസ്ഥനായ ഭാദ്രാ
 സന്റെ മുമ്പിൽ വന്നുവെച്ചു നിന്നുകൊണ്ടു ആചാ
 ര്യൻ ഉണർത്തിച്ചതായിതു:—

“അങ്ങേയ്ക്കു സമാഗതം. പരോപകാർയ്യായ അ
 ങ്ങളെ കാണുകയാൽ ഞാൻ കൃതാർത്ഥനായി. ത്രുതിയി
 ലുള്ള നാമങ്ങളെ ഉള്ളകളിലൊക്കെയും പാഠനങ്ങളുണ്ടാ
 ക്കാതെന്ന സുപ്രജ്ഞകളാ ചെല്ലു മഹാത്മാവായ് അ
 ങ്ങു. അനന്തരമായി സുസംഗതാർത്ഥമായ ചട്ടുദ്രിയം
 പോലും രഖിക്കുവാൻ പ്രവൃത്തി ചെയ്തിട്ടില്ലെന്നാണു നമി
 ത്തി. മന്ദമതികൾക്കു കൂടിയും അറിവുണ്ടാകാൻ തക്ക
 വസ്തുവു ത്രുതിയുടെ അങ്ങ് വികാശിച്ചിരിക്കുന്നു. കാലത്ര
 യം നമുക്കു മുമ്പെ അറിവുന്ന മഹാപ്രജ്ഞനായ് അ
 ങ്ങു. പോകുമതിൽ വരുമ്പോൾക്കുണ്ടിരിക്കുന്ന അജ്ഞാ
 നതയെല്ലാം നന്നിപ്പിക്കുവാനാണു് അങ്ങ് മഹാഭാരതം
 ചെല്ലുതു. ത്രുതിയിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്ന പരാതന
 നാ സർവ്വദാനന്ദമെന്നതായ ചരമോത്തമു് അങ്ങ്തന്നെ
 യാണു്.”

വ്യാസൻ—ഞങ്ങൾ ഏതായിരിക്കുന്ന ആ ഉന്നതസ്ഥാന
 ഞ്ഞ ഇതിന്മേലുതന്നെ നീയും പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു.

അബദ്ധമായ പാണ്ഡിത്യം നിനക്കുള്ളത് ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഈക്കാരം നീയോ എന്നിങ്ങ് ഒരു പോലെ പ്രീതികരമാവാം. ഞാൻ നിന്നോടു വിവാദത്തിനാണു വന്നിരിക്കുന്നതെന്നു നീയോ മിസ്സന്മാരോ പരിഗ്രഹിക്കരുത്. നീ ഭാഷ്യം ചർച്ചയിരിക്കുന്നതെന്നു മറ്റൊരോരുത്തർക്കു സിദ്ധമാകിൽ നിന്നു കേട്ടുതോടുകൂടി ഞാൻ ഏറ്റവും നല്ലവനായി. അതുകൊണ്ടു നിന്നെ ഒന്നു കാണണമെന്നു ആഗ്രഹിച്ചിട്ടാണു ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഇങ്ങോട്ടു പോന്നത്.

ഗുരുവൻ—അങ്ങനെയെ ഗിഷ്യാന്മാരും മറ്റും കാണുന്നതായ സമസ്തപ്രമുഖന്മാർ അങ്ങനെയെ ഗിഷ്യാന്മാരായിരിക്കെ, തൃണമെന്നങ്ങാൾ നിസ്സാരമായ ഈരുള്ളവനിൽ അങ്ങേക്കു കാര്യമുണ്ടാകുമ്പോൾ എന്റെ ഭാഗ്യംതന്നെ. അങ്ങനെയെ സുത്രപ്രകാരം എന്റെ ഭാഷ്യം ഉണ്ടാകാൻ ആത്മീയമുണ്ടാകുമ്പോൾ ഞാൻ ഒട്ടും വെറുക്കുന്നില്ല. വരിയെ വാങ്ങാമെന്നു ഞാൻ ചെയ്തത് മൃത്യു എന്നിരിക്കാം. എങ്കിലും, അങ്ങ് ഇതെല്ലാം പരിശോധിച്ചു തെറ്റുകൾ തിരുത്തി എന്നു മോശയും അനുഗ്രഹിച്ചാലും!

വ്യാസൻ—അനന്തനാമ നീ ഭാഷ്യമുണ്ടാകുമ്പോൾ ഒട്ടും സാരമുണ്ടല്ലോ. ഈ ഭാഷ്യത്തെ പരിശോധിച്ചു തെറ്റുകൾ തിരുത്തണമെന്നു നീ എന്നോടു പറഞ്ഞതിൽ നിന്റെ വിനയം അതിർക്കുന്നപോലീ! മറ്റൊരുതരമായ ഗോവിന്ദമതീയുടെ ഗിഷ്യാനാണു നീ. അങ്ങിനെമിരിക്കെ നിന്റെ വാക്ക് അബദ്ധമാകുന്നതെങ്ങിനെ? നിമിശാർത്ഥമേറ്റും ഗ്രഹിക്കുവാൻ തക്ക പാണ്ഡിത്യം മറ്റൊരാളെന്നായ നിനക്കു

ണ്ടു്. അസംകാരത്തെ ഭേദിക്കുന്നതാവാൻ നി
 അറന്ന നമ്പ്രാശ്വതാൽ വിചാരിച്ചു നിന്നിരിക്കി
 അന്നു. അനേകംകൾക്കു ചെറിച്ചിരിക്കുന്ന നിശ്ശ
 ഘടാവസ്ഥയോടു കൂടിയ സൂത്രങ്ങളെ നിനക്കുണ്ടാ
 ന്നാർക്കു വിചാരിക്കുവാൻ കഴികയില്ല. എന്റെ
 സൂത്രങ്ങൾ അതികാലത്തു ചെറുപ്പം തന്നെക്കു
 ള്ളിയാൻ അത്ഭുതം ഉണ്ടായിരുന്നെന്നു ചിന്തിക്കുന്ന
 തു്. ആ സൂത്രങ്ങളെ നിർമ്മിക്കുന്നതിന്നുണ്ടാവാൻ
 അറന്ന നമ്പ്രാശ്വതാൽ വിചാരിക്കുന്നതിന്നു വളരെ പ്ര
 യത്നമുണ്ടു്. അതിൽ കേൾക്കുവാൻ കഴിയുന്നതും കേൾക്കു
 വാൻ കഴിയാത്തതും ഇതുപോലെയാണു് കാണുന്നതു് വിചാരി
 ക്കുവാൻ മഹത്തരം നൈശ്ചര്യം സമുദായമുള്ളവ
 ന്നുപോലും കഴിയുന്നതല്ല. വാസ്തവത്തിൽ, പ
 രീതിവശത്താണെന്നു ചൊല്ലാം. അതല്ലെങ്കിൽ, എന്തി
 ന്നീയോർക്കുണ്ടാണു് ഇത്രയും നല്ലതായിരിക്കുന്നതിന്നു
 നീ ആവശ്യപ്പെടുന്നതല്ല. നീ നല്ലതാക്കട്ടെയെന്നു് ധർമ്മ
 ന്നു. നിന്റെ മനസ്സിൽ ഒട്ടും ക്രോധമില്ല. എല്ലാം
 കൈമാറ്റം നീ വിവിധശക്തികൾക്കു തന്നെ. എന്റെ സൂത്ര
 ങ്ങൾക്കു് ഇതിനുമുമ്പു് പലവിധവിചാരങ്ങളാണു് ഉണ്ടാക്കി
 ള്ളതെന്നു് പറയണം. നിന്നെ പിന്തുടർന്നു് ഇതു് ഇന്നു് പല
 പലവിധങ്ങളാണു് ഉണ്ടാക്കുന്നതും. എന്നാൽ നല്ലതാക്കുന്നതും
 നിന്നെപ്പോലെ നിന്റെ നിശ്ചലമായതാണു് ധർമ്മ
 മെന്നതിന്നു് മറ്റൊരു ശക്തിയുണ്ടെന്നു് തല്ലാം. ഇന്നു് നീ
 കൈമാറ്റം ചെയ്താൽ ഇന്നു് കൈമാറ്റം ചെയ്താൽ
 കൈമാറ്റം. കൈമാറ്റം ചെയ്താൽ കൈമാറ്റം വിചാ
 രിക്കുന്നതല്ല. മെച്ചപ്പെട്ടു്, വിചാരിച്ചു് അനേകം
 ഭേദംകൂടി ഉണ്ടാക്കുവാൻ നിന്നിപ്പോൾ നീ കൈമാറ്റം.

ശങ്കരൻ—അതിൽ കാണുന്നതാണെന്നും അതു പരമപുഷ്പ
 കരം ചെയ്തുകഴിഞ്ഞു. ഈ തങ്ങളെയെല്ലാം അതിൽ

അടിച്ചുതല്ലി. ഇനി ഏനിക്കു് കുറുപ്പുവായി നോ
 ടിപ്പൂ. അങ്ങു് മൂന്നുനാളാലും മണിക്കൂറുകൾക്കിട
 നിന്നാലും. എന്റെ ശരീരത്തെ ഞാൻ അങ്ങയുടെ
 മുമ്പിൽവെച്ചു പരിത്യജിച്ചുപോകാം. ഇതു് ഞാൻ
 വളരെ നാളായി ആഗിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതാണ്.

വ്യാസൻ—നിനക്കു മരിക്കുവാൻ കരുതായിട്ടില്ല. വിശു
 ഷിതമായ മീന വിദഗ്ദ്ധന്മാർ ഭൂമിയിലുണ്ടു്. അവരെ
 യാതൊരു നീ ജയിച്ചിട്ടില്ല. അവരെക്കൂടിയും വെല്ലു
 നതുവരെക്കും നീ ജീവിതം ധരിക്കണം. അങ്ങിനെ
 ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ, ദോഷമുണ്ടെന്നതു് അജയില്ലാ
 ത്ത കുട്ടിയെപ്പോലെയാക്കുകയും. ധനമുയോഗിക്കു
 ന്നതായ നിന്റെ നിഷ്ഠുരതയായ പ്രബന്ധസഞ്ചയ
 ന്നെ നിരീക്ഷിച്ചു് പരമമായ സന്തോഷം എനിക്കു
 ണ്ടായിരിക്കയാൽ, നിനക്കു വരും തരുന്നതിന്നു്
 ഉത്സാഹം തോന്നുന്നുണ്ടു്. വിധിയിൽനിന്നു് നിന
 ക്കു കിട്ടിയ ആയുഷ്കാലത്തെ സ്വന്തം കർമ്മപ്രഭാവ
 ത്താൽ നീ ഒരിരട്ടിയായി വർദ്ധിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.
 അതിന്റെയും ഇരട്ടിയായ വയസ്സു് ഇതുകാലപ്രസാ
 ദത്താൽ നിനക്കുണ്ടാകട്ടേ. സൂര്യം, ചന്ദ്രൻ, വിദ്വാനു
 രാകുന്നതുവരെക്കും നിന്റെ ഈ ദോഷം നില
 നില്ക്കട്ടേ. അദ്വൈതസിദ്ധാന്തത്തിൽ ദോഷംകാണു
 ന്ന എതിരാളികളെല്ലാം എതിന്നു ജയിച്ചു്
 അതുകു നീ പരമാർത്ഥത്തോന്നു നൽകുവാൻവേണ്ടു്.

ശങ്കരൻ—എന്റെ ഈ ദോഷത്തിന്നു് യാതൊരു ഗുണവു
 മില്ലെന്നു് ഞാൻ അറിവുണ്ടാകു്. അങ്ങയുടെ സൂത്ര
 മൂലമുണ്ടാകുന്ന സമാധാനമെന്താണു് ഇതെന്നു പ്രവാചക
 മന്ദിരം അറിയാമെന്നുള്ളതു്.

ഇത്രയും സംഭവമാകുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, ഗണേശൻ അതൊന്നും കേൾക്കാതെ തന്റെ അടുത്തുള്ള ഒരു കിണറിൽ ചെന്നുവെച്ച് കരയുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കരയലം കേൾക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്തുള്ള ഒരു കിണറിൽ ചെന്നുവെച്ച് കരയുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കരയലം കേൾക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്തുള്ള ഒരു കിണറിൽ ചെന്നുവെച്ച് കരയുകയും ചെയ്തു.

അന്നത്തരം ആചാര്യൻ ദിഗ്വിജയത്തിനായി കാശിയിൽനിന്ന പുറപ്പെട്ടു. തന്റെ ഭാര്യയോടൊന്നിച്ച് വെള്ളികളാക്കുവാൻ കരാറിലുടനേ ഏല്പിക്കേണമെന്നു് ഉദ്ദേശിച്ചു് അദ്ദേഹം പ്രയാഗത്തിലേക്കു ചെന്നു. അവിടെ ഒരു അന്യരും വെള്ളത്തു ഗംഗയ്ക്കു തെളിച്ചുകൊണ്ടു മനോജ്ഞമായി ഭടകുന്നു. ആ പാവനത്തിൽ ഇറങ്ങി ഗംഗാചാര്യൻ മരണമെഴുത്തുപോൾ അമ്മയുടെ സ്തനങ്ങളുണ്ടായി.

[illegible][illegible]

വായുശാസ്ത്രം നടന്നതിൽപ്പിന്നെ ഭട്ടനും ആചാര്യനും തമ്മിൽ സംസാരം നടന്നു.

ഭട്ടൻ—താങ്കളെപ്പോലെ യുക്ത ചിന്തയുള്ള ഈ ലോകത്തിൽ അതിദുർല്ലഭമായിട്ടേ കാണുകയുള്ളൂ. വിശേഷിച്ചു, എന്തെപ്പോലെ ആസന്നമണനായൊരു വാക് ദാമോദരന്മാർ ദുഷ്ടാപരാധം. ഞാൻ ചെല്ലുപുർച്ച പുണ്യനാമധാരിയാണ് എന്നിങ്ങനെ ഇപ്പോൾ കാണാൻ കിട്ടിയത്. ദാസനാമത്തെ താണുചെയ്യാൻ ദാമോദരന്മാരോടുള്ള സംഗതനായ സാധികൾ. താങ്കളെ കാണാൻ ഞാൻ വളരെ നാളായി ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ട്. അത് ഘടിക്കുന്നതിന്നു ഇപ്പോഴാണ് എന്നിങ്ങനെയുണ്ടായത്. മനുഷ്യരുടെ അഭിപ്രായങ്ങളൊന്നും അവർ വിചാരിക്കുന്നതുപോലെ ഘടിക്കുന്നതല്ലല്ലോ. സുഖാസുഖരോഗങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കുന്നതൊക്കെയും കാര്യമാണ്. താങ്കളുടെ ദാമ്പ്യത്തിലെ പ്രഥമോധ്യാതത്തിന്നു എണ്ണാരിയ ചാമ്പികം ഞാൻ വെട്ടിയിട്ടുണ്ട്. ചരിക്കുന്നതിനായി ഞാൻ ഇങ്ങിനെ തെങ്ങിയിട്ട്യാതെങ്കിൽ ആ വാതിലിനെ പൂർത്തിയാക്കുവാൻ. നൈരാശികന്മാരുടെ വാക്കളെ തെല്ലാം മെണ്ണിച്ചു കർമ്മാർക്കുതന്നെ ഞാൻ ഉറപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. വിഷയത്തിൽനിന്നുള്ള സുഖമേഖലയെല്ലാം ഞാൻ അനുഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ, കാര്യത്തെ അതിപ്രാധികരിക്കുന്നതിന്നു ഞാൻ സമർത്ഥനല്ല. ഇതിൽ സപതഃപ്രാണമുണ്ടെന്നു ഉദാഹരിക്കുവാൻ ഉണ്ടി, പ്രതിപദാകസിലായതു ഇതേപരനെ ഞാൻ നിരാകരിച്ചു. വാസ്തവത്തിൽ, പോകസുഖത്തിന്നു നിദാനമായ ദൈവത്തെ നിഷേധിക്കുന്ന

വന്നല്ലോ ഞാൻ. തലയ്ക്കു തന്മായുടെ ഉഗ്രബാധകൊ
 ഭയം വേദകന്മാരിൽ സമുപ്തം ആകാം കറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു
 കണ്ടു അവന്റെയും ശരീരം ചൊരിയുകയും ചെയ്ത
 പരിതഃസ്ഥിതനായി ആഗ്രഹിച്ചു ഞാൻ താരികേണി
 നങ്ങി. വളരെ നാൾ വാദിച്ചിട്ടും ആരെ യാതൊരാ
 ലെ പരാജിതനാക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അവരുടെ
 സിദ്ധാന്തത്തിനെ മറുപുറത്തു ചെല്ലുവാൻ
 ഞാൻ ആവശ്യം വെച്ചുകൊണ്ടു കഴിയുന്ന
 ന്യായം ചിലപ്പോൾ അവർ പ്രാപിച്ചു. അവരു
 ളുടെ ഗുണങ്ങളെപ്പറ്റും ഞാൻ പഠിച്ചു. ഒരുനാൾ
 ഒരു നെഴുത്തൻ ചൊരിയുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടു
 കേട്ടപ്പോൾ, എനിക്കു സങ്കടം ഉണ്ടായതുകൊണ്ട് എ
 ന്റെ കണ്ണുകൾ നിന്നു അന്യമായിപ്പോയി. അതു മ
 റന്നപ്പോൾ കണ്ടു എന്നെ ചൊല്ലുകയും ചെയ്തു. അതി
 ന്നു മുമ്പ് എനിക്ക് അവർക്ക് ഏതെങ്കിലും ഉണ്ടായി
 ത്തന്നു. അതൊക്കെ എന്റെ ഈ ദാവേദം കണ്ട
 തൊട്ടു കഴിഞ്ഞുപോയി. എന്നെ അവർ ചോ
 രുന്നതിനായിച്ചു. എന്നാലാണു അവർ അവരു
 ളെ അവർ എന്നെ ചൊല്ലി ചാളിക്കുകയും ചെയ്ത
 തൊട്ടുതന്നെ. എതിർപ്പാണു പ്രാപ്തമാകുന്നതു സ
 ത്യമായിട്ട് ഞാൻ മരിക്കുകയും ചെയ്തു നിശ്ചയിച്ചു
 കൊണ്ടു തന്റെ മരിക്കി. “എങ്കിൽ” എന്ന ആ വാക്കു
 ന്നു പുനഃപുനഃകേൾക്കുകയും, തലയ്ക്കു തന്മായ്ക്കും
 ഗുഹിച്ചു കൊണ്ടുതൊഴുകുകയും, ഉൾക്കൊണ്ടു
 ന്നായ ആ വീക്ഷണത്തിൽ എന്റെ ഒരു കണ്ണു ഉടഞ്ഞു
 പോയി. ഒരുക്കുറവായിട്ടും തിരിഞ്ഞുനോക്കുവാൻ
 ഇടവാനെന്നാണു സൂചിപ്പിച്ചതും. അങ്ങിനെയിരി
 ക്കെ, ഒരു മഹാശാസ്ത്രം പഠിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ആൾ

എന്റെ ഇരുതന്നെയാണെന്നതിൽ സംശയമില്ലല്ലോ. ഞാൻ ആ വർച്ചയെന്നായ ഇരവിന്നു ചേർത്തതായ അപരാധമെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു ശാസ്ത്രമെല്ലാം ഗ്രഹിച്ചതിൽപ്പിന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കലയെ നശിപ്പിക്കുകയാണ് ഞാൻ ആദ്യം ചെയ്തത്. ഇങ്ങിനെയുണ്ടായ രക്ഷപാപങ്ങൾ നീങ്ങുവാനാണ് എന്നിക്ക് ഇങ്ങിനെയുണ്ടായ ഉചിതമായിട്ട് വാങ്ങിക്കേണ്ടിവന്നിരിക്കുന്നത്. താങ്കളെ കണ്ടതോടുകൂടി എന്റെ പാപമെല്ലാം നശിക്കുന്നിരിക്കുന്നു. താങ്കളെ ഇതിവൃത്തമെന്ന ഞാൻ കണ്ടിരുന്നുവെങ്കിൽ ഈ നിഷ്കൃതിക്ക് ഒരുങ്ങുകയില്ലായിരുന്നു. ഇരുദ്രോഹം, ഇരുശപഥനിരസം എന്നീ പാപങ്ങൾ നിമിത്തം എന്നിക്ക് ഉചിതമായിട്ട് പതിക്കേണ്ടിവരികയാൽ താങ്കളുടെ ദാസ്യത്തിന്നു വാർത്തികം മാത്രം യോഗ്യനേകുവാൻ എന്നിക്ക് യോഗ്യപ്പെടുന്നുമുണ്ട്.

ആപാർത്ഥം—പ്രതിനിധീകരണമായ സെക്രട്ടറിയുടെ ഹ
നികാരം പ്രദീപിച്ച് അറിയപ്പെട്ട സമ്പ്രദായം
അത് താങ്കൾ എന്നെ അറിയാൻ മുമ്പേ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.
താങ്കളെ അറിയുന്ന പാപവും ബാധിക്കുന്നതല്ല.
മറ്റുള്ളവർ പാപാകരൻ ശാസ്ത്രം അറിയുക
ഈ പ്രതിനിധീകരണം. അതിന്റെ കര
ണ്ഡലവിനെ നീക്കിയിട്ടു തിരിച്ചു ജീവിപ്പിക്കാം.
മറ്റൊരു ഭാഗ്യമായി അറിയുന്നവർ അതിൽ പങ്കെ
ന്നതാകട്ടെ അതിൽ ജീവിപ്പിക്കണം.

ഒട്ടൻ—നോവ് വിടേണ്ടതാകെ കമ്മിഷണറിയുടെ അനുമതിയും
 ഗവണ്മെന്റിന്റെയും അനുമതിയും വേണ്ടിവന്നു.

തന്നെ. കുടിലന്മാരിൽപ്പോലും ഇണകാണുന്നവരാണു് ദഹാത്മാക്കൾ. കുടിലമായ ധനുസ്സിലല്ലേ വീരന്മാർ ഇണയ്ക്കു ആരോപിക്കുകയുള്ളു്? പഴയ പിണയെപ്പോലും കൃപാകടാക്ഷത്താൽ ജീവിപ്പിക്കുന്നതിന്നു താങ്കൾ ശക്തനാണെന്നു് ഏനിക്കറിയാം. എന്നാൽ, ഞാൻ കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഈ വേദോക്തമായ വ്രതത്തെ ഇടയ്ക്കുവെച്ചു മുടക്കിയാൽ എന്നെ സമ്മനങ്ങൾ നിന്ദിക്കും. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ നിശ്ചയമായും വ്രതലംഘനം ചെയ്തില്ല. താങ്കളെന്ത ഉപദേശിച്ചു് എന്നെ താങ്കൾ കൃതാർത്ഥനാക്കേണമെന്നു മാത്രമേ പ്രാർത്ഥനയുള്ളു. അദ്വൈതസിദ്ധാന്തത്തെ ഭൂമിയിലെങ്ങും പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന താങ്കൾ സുധീരനായ ദണ്ഡനമിത്രാചാർ്യനെ ആദ്യം ജയിക്കണം. കർമ്മയോഗത്തെ സ്ഥാപിച്ചു് ദിഗന്തവിശ്രാന്തമായ യശസ്സു നേടിയവനാണു് ആയാൾ. ആയാളെ ജയിച്ചാൽ താങ്കൾ ലോകത്തെല്ലാം ജയിച്ചതുപോലെയായി. ആ മതിയാൻ വിശപരൂപനെന്നു വിഖ്യാതനാണു്. പ്രപഞ്ചിശാസ്ത്രത്തെ ആയാൾ നിന്ദേധിക്കയും, നിപുന്തിശാസ്ത്രത്തിൽ മരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആയാളെ പാട്ടിലാക്കിയായ് താങ്കളുടെ അഭിപ്രായം ന്നുവരും. മയൂരസസ്സിന്റെ ശാപംകൊണ്ടു മരണിയാളാണു് സമസ്തപതിയാണു് ആയാളുടെ ഭാഗ്യം. അവൾക്കു് ഉദയവാനിയിെന്നും പേരുണ്ടു്. ഹൃന്റെ ദണ്ഡുഗ്രിഹ്വനാവാൻ ആയാൾ എന്നു താങ്കൾ അറിയണം. ആയാളുടെ ഭാഗ്യമെന്തായി ഉണ്ടായെന്നു ആയാളെ നോക്കിച്ചു വന്നപ്പോഴായി, ആയാളെപ്പോലൊരാളെ താങ്കളുടെ ഭാഗ്യമെന്നു ഓർത്തികാ ഉണ്ടായി

കണം. ഇത്രമാത്രമേ ഏനിക്കു പറയുവാനുള്ളൂ. താങ്കളെ ഞാൻ വിശ്വസനയകനാക്കിത്താൻ കാണുന്നതു്. കാരുണ്യമുണ്ടായി ചുറ്റുംതാത്രം താങ്കൾ എന്റെ മുമ്പിൽ നില്ക്കണം. താങ്കളുടെ രൂപത്തെ നിറുക്കിച്ചുകൊണ്ടു് ഞാൻ ഈ ശരീരത്തെ പഠിപ്പിക്കട്ടെ.

ഇത്രയും പറഞ്ഞു്, ശങ്കരാചാര്യൻ താമരത്തെ ഉപദേശിക്കുന്നതു കേട്ടുകൊണ്ടു് കർമ്മഭൂമിയിൽ പരമാർത്ഥതയോടെ മമതയെ വിട്ടു് പരമപദത്തെ പ്രാപിച്ചു. അന്നത്തരം ശങ്കരാചാര്യൻ മണ്ഡനഗിരീനെ കാണുവാൻ ചാ. 1 സ്തുതിയിലേക്കു യാത്രയായി.

ആറാം അധ്യായം

ബ്രഹ്മാവിന്റെ മുമ്പിൽവെച്ചു് സർവ്വജ്ഞകല്യാണമായ മനോഭൂമി വേദപാരമൊയ്യുമ്പോൾ ഭാഗസ്സുപിന്നു് ഇടയ്ക്കു സപരാപിഴച്ചു. അതുകേട്ടു സരസപതി മിരിച്ചു. അപ്പോൾ, ആ ശാരദാശ്രാധനനായ മനി, “തീക്കട്ടെല്ലെങ്കിലും കണ്ണുകൊണ്ടൊക്കെ നോക്കുമ്പോൾ സരസപതിയെ ശ്രദ്ധിച്ചു. “വിനയമില്ലാത്ത നിശ്ചിതമിത ശാരദാശ്രാധി ജനിക്കട്ടെ” എന്നാണു ശാരദ. ഇതിൽ ഏതാനും ഭാഗവതമായ സരസപതി കൈകൾ കൂപ്പിക്കൊണ്ടു ചാപ്പിന്നുചേർത്തിച്ചു. ചാക്കു മനികളും കാരുണ്യത്തിനായി സർവ്വജ്ഞകൊണ്ടു്, കേവലം ശ്രദ്ധിച്ചു ഭാഗസ്സു്, “ശാരദാശ്രാധി ജനിക്കുന്ന ശാരദനെ കാണാ

‘വേദം നിന്റെ മന്ത്രിയാവാം നീക്കം’ എന്ന സരസ പരി-
കുലാപമോക്ഷം നൽകി.

അനന്തരം, ഗോണനദീതീരത്തു വാഴുന്ന വിഷ്ണുചിത്ര-
നെന്ന വിപ്രന്റെ പുത്രിയായി ഭാരതി ജനിച്ചു. സർവ്വ-
വേഷങ്ങളും അവൾക്കു സഹജമാണെന്നായി. ദേവക-
താമിപ്പ അവൾ അറിയാത്തതായി യാതൊന്നുമില്ലെന്നുമാ-
യി. വിശ്വപത്രപനെന്ന വിപ്രകുമാരൻ സുന്ദരനും ഇങ്ങ-
നാവാണെന്നു കേൾക്കുകയാൽ ആയാളെ കാണണമെ-
ന്ന് അവൾ ആഗ്രഹിച്ചു. മണ്ഡനനെന്ന അപരനാമു-
ള്ള ആ വിശ്വപത്രപൻ ഭാരതിയെക്കുറിച്ചു കേൾക്കുക-
യാൽ, ആയാൾക്കു അവളെ കാണണമെന്നും ആഗ്രഹമു-
ണ്ടായി. ഇങ്ങിനെ അന്യോന്യം ഭ്രാന്തനായി വാ-
ങ്ങിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവർക്കു അതു സ്വപ്നത്തിൽ
സാധിച്ചു.

“ഇണക്കുടിയുമായിലോരോന്നുമെല്ലാം പിന്നെപ്പട്ടെ-
ന്നുണർന്നീടുവേദം കാണാത്തതൊരവം വിഷാദിക്കും;
വിരഹാഗ്നിയാലുള്ള മുരുകിക്കൊണ്ടു വണ്ണം
മുരുന്നവക്കുമാ, ഗർഭിയായു മുന്നേറ്റുവാലെ
ഉഴുതില്ല, നിദ്രയില്ല, കളിയില്ലൊട്ടാ, കാണ-
ക്കാണ വല്ലാതെ ദേഹം ഇടങ്ങി പടയ്ക്കുവാൻ.”

വിശ്വപത്രപന്റെ പിതാവു ഹിമചിത്രനാണു്. ഒരു-
നാൾ ഹിമചിത്രൻ മരണ അരികെ വിളിച്ചു അവന്റെ
ഈ മീനദാസനീന്ദ്യ കാണക്കൊണ്ടാണെന്ന് സാരപനും
റും ചോദിച്ചു.

“ഉണ്ണി, നിന്റെ ദേഹം ഇങ്ങിനെ മെറിയുന്നതി-
ന്നും മനസ്സിൽ ഉത്സാഹമില്ലാതാകുന്നതിന്നും എന്താണു

കാരണം? നിന്റെ ശരീരത്തിൽ രോഗമുണ്ടെന്നും ഞാൻ കാണുന്നില്ല. നിന്റെ ഈ ആധിക്യ യാതൊന്നുകാരെങ്കിലും ഞാൻ അനേകമായിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതും അറിവുണ്ടായില്ല. ഇങ്ങനെയായില്ല, അനിഷ്ടയോഗത്തിലുമാണ് ലോകമെങ്കിലും കാര്യമുണ്ട്. അതു രണ്ടും നിനക്കു് ഇപ്പോൾ ഇല്ല. എന്നാൽ, കാരണമില്ലാതെ കാർഷ്ടമുണ്ടാകുന്നതല്ലല്ലോ. വിവരമറിഞ്ഞു നിനക്കു കാര്യമുണ്ടെന്നുതന്നെയുള്ളു. അതായതെന്നാൽ നിന്നെ പൊധിച്ചിട്ടില്ല. നിന്റെ നിന്ദ നല്ലതല്ല. മുഖ്യമായ കർമ്മങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്നതാണ് നട്ടെല്ലെന്നത്. ഇങ്ങിനെയിരിക്കെ, പൊധനായ നിനക്കു് ഈ ലോകത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന വേറെയെന്താണു് ഹേതു? ദുരഭിമാനമായ മൂഢഭാവങ്ങളാണെന്നും ഇല്ലാത്തവനാണെന്നും. ഏതൊരു വിദ്വാനുപദേശവും പരാജിതനാകാത്ത അത്രയും പ്രശസ്തപണ്ഡിത്യം നിനക്കുണ്ടു്. കർമ്മവൃക്തങ്ങളെല്ലാം നീ ശരിയായി അനുഷ്ഠിക്കുന്നു. നിന്ദിതവൃക്തങ്ങളെ നല്ലതായിത്തീർത്തുപോലും നീ ചൊല്ലുന്നവനല്ല. അതുകൊണ്ടു്, നാകമുണ്ടായിട്ടും നിനക്കു് അവകാശമില്ല. പിന്നെ എന്തുകൊണ്ടാണു് നിന്റെ മൂഢം ഇങ്ങിനെ എപ്പോഴും വാടിപ്പോകുണ്ടിരിക്കുന്നതു്?"

അപ്പോൾ നിർഭയമായി ചോദിക്കുകയുണ്ടു്, നന്മയും ഉറപ്പും പറയാതിരുന്നാൽ കാർഷ്ടമായിട്ടുണ്ടെന്നു കാണുകയെങ്കിലും മണ്ഡനൻ ലജ്ജയെ അടക്കിക്കൊണ്ടു് ഇങ്ങിനെ അറിയിച്ചു:—

“എന്റെ വിഷമമെന്തിനുള്ള കാരണം അല്ലെന്നു അറിയിക്കുവാൻ എനിക്കു മടിയുണ്ടെന്നിലും, അപ്പോൾ നിർഭയമായിക്കൊണ്ടു് ഞാൻ പറഞ്ഞതുകൊണ്ട്. ഭാഗ്യവശം തീരുന്നതിൽ വാഴുന്ന വിഷ്ണുവിത്രനെന്ന് ബ്രാഹ്മണനായ സർവ്വജ്ഞയായ ഒരു പുത്രിയുണ്ടു്. അവൾ സർവ്വംഗവേദം

യായ കന്യകയാണെന്നും തൊൻ കേട്ടു. അവളെ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്ന് എനിക്കു ആഗ്രഹമുണ്ട്."

മകന്റെ അഭിപ്രായം ഇങ്ങിനെ അറിഞ്ഞ ഉടനെ വിഷ്ണുചിത്രനെ കണ്ടു കന്യകയെ ചോദിക്കുന്നതിന്നു ഹിമചിത്രൻ രണ്ടു ത്രാഘണരെ അയച്ചു.

വിശ്വവ്രതനെന്നുപേരെ ഭാരതിയും കാതമ്പത്താർ ആത്മയായുടാണു ചാർക്കുന്നതു്. രണ്ടുളുടെ ഈ ഭീനതയ്ക്കു കാരണമെന്താണെന്നു് ഒരുന്നാൾ അച്ഛൻ നിർബന്ധിച്ചു ചോദിച്ചു.

"വിശ്വവ്രതൻ ഭൂപാദിരഹിതൻ മഹാൻ വിശ്വവ്രതപാപ്യൻ വിദ്വാസാചാരൻ ഇണാകരൻ

തൽപാദപരപാശുന"പ്രാ" എന്നിങ്ങു് അല്ലൊന്നുണ്ടു് എന്നാണു് അതിന്നു ഭാരതിയുടെ ഉത്തരം.

അച്ഛനും മകളുംകൂടി ഈ വിഷയത്തെക്കുറിച്ചു് ഒരോന്നു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാണു ഹിമചിത്രന്റെ മതന്മാർ അവിടെ വന്നതു്. അവരെ വിഷ്ണുചിത്രൻ യഥാർത്ഥം സന്ദർശിച്ചതിൽപ്പിന്നെ ആശ്ചര്യനോട്ടേന ഒന്നാണെന്നു ചോദിച്ചു. അതിന്നു അവർ പറഞ്ഞതാവിതു്:—

"വിശ്വതനായ വിശ്വവ്രതന്റെ അച്ഛനാണു ഞങ്ങളെ അമർപ്പിക്കുന്നതു്. വിശ്വവ്രതന്റെ പാണ്ഡിത്യവും സൽഗുണങ്ങളും പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. അദ്ദേഹം അങ്ങയുടെ പുത്രിയെ പരിഗ്രഹിക്കേണമെന്നു് ആഗ്രഹിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ മഹൽക്കു് എല്ലാകൊണ്ടും അനുരൂപനായ വരനാണു വിശ്വവ്രതൻ എന്ന് എല്ലാവരും പറയുന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു്, വിശ്വവ്രതനുവേണ്ടി അങ്ങയുടെ പുത്രിയെ അർപ്പിക്കുവാൻ ഹിമചിത്രന്റെ നിശ്ചയശപ്തകാരം ഞങ്ങൾ വന്നിരിക്കുകയാണു്."

“എനിക്കിതു നഷ്ടമാകത്തക്കതാണ്”. എങ്കിലും ഭാസ്കരന്റെ അഭിപ്രായം എന്താണെന്നു ഞാൻ ഒന്നു ചോദിച്ചു. “സുരഭിപ്പോട്ടെ” ആലോചിക്കാതെ ഇരുപതു കാര്യങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ചാൽ ഒട്ടനൂറു കൊമ്പുമാത്രമേക്കൂ. കന്യകയ്ക്കു പിറന്നാലുള്ള വല്ലഭം വേണ്ടതായാൽ സുരഭിയെ കൊണ്ടു നമുക്കു വലിയ നീഡനമായിത്തീരും”—എന്നിങ്ങിനെ പറഞ്ഞു വിഷ്ണുചിത്രൻ അകത്തേക്കുപോന്നു ഭാസ്കരനെ വിളിച്ചു.

വിഷ്ണുചിത്രൻ—ഭരത, രണ്ടു ബ്രാഹ്മണർ ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നത് കണ്ടില്ലേ? കന്യകാത്ഥികളായി രാജമന്ദിരത്തിൽനിന്നു വന്നിട്ടുള്ളവരാണിവർ. നാം എന്താണു ചെയ്യേണ്ടത്? കന്യകയെ കൊടുക്കാനോ, കൊടുക്കരുതോ എന്നു നീ നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചു പറയണം. ആദ്യം നമ്മോടുത്തോടെ തരാമെന്നു പറഞ്ഞിട്ട്, പിന്നെ ഇല്ലാ എന്നു പിന്മാറിത്തരാ. അതുകൊണ്ടു വാക്കുകൊടുക്കുന്നത് ഗുണമേന്മയുള്ളല്ലോ വേണ്ടതാകയാലെ ചിന്തിച്ചുറപ്പിച്ചുവേണം.

ഭാസ്കരൻ—ഇവിടെനിന്നു ആ നാട്ടിലേക്കു വളരെ ദൂരമുണ്ടല്ലോ. വാങ്ങുവയസ്സേതായി? കുലമെന്താണ്? ധനമെത്രയുണ്ട്?—ഇതൊന്നും അറിയാതെ ഞാൻ എന്താണു പറയേണ്ടത്? ധനവാനാ, കുലീനനും, ജ്ഞാനിയും, ദയശീലനുമായ യുവാവിനാണു പത്നിയെ നൽകേണ്ടതെന്നു ശാസ്ത്രങ്ങളും ലോകവും പറയുന്നത് കേട്ടിട്ടുള്ളതല്ലാതെ വേറെയൊന്നും എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ.

വിഷ്ണുചിത്രൻ—ഇങ്ങിനെയാകെ നോക്കിയാൽ കാര്യം നടക്കുകയില്ല. കൃഷ്ണൻ യാദവനായിത്തന്നിട്ടും കണ്ഡിനാധിപനായ ക്ഷീരകൻ തന്റെ കന്യകയെ

അദ്വൈതാനിന്ദ്രം കൊടുത്തില്ലയോ? ഗോത്രമെന്നാ
 ണ്, ധനമെന്തുണ്ടു്? എന്നെന്നാൻ അന്നു് ഭീഷ്മകൻ
 ശക്തിച്ചുനിന്നില്ലാ. ലോകവിഹ്വതനായ കൃഷ്ണനെ
 പ്പോലൊന്നുണ്ടോ വിശ്വരൂപൻ എന്നു നീ ചോദി
 ക്കുമായിരിക്കാം. വേദാർത്ഥത്തെ സ്ഥാപിക്കുന്നതി
 ന്നു ചർച്ചയുണ്ടായപ്പോൾ അന്നു പരാജിതരാക്കിയ
 ദേവസന്നിഭനാണു് ആ പാണ്ഡിതശ്രേഷ്ഠൻ. യ
 ശോനിധിയും മഹാത്മാവുമായ ഭട്ടപാദന്റെ മുമ്പു
 ധിപ്പുനാലാണു് ആ യുവാവു്. ബദ്ധിതനായ ആ മ
 ഹാവിദ്വാൻ നമ്മുടെ പുത്രിയെ അനുരൂപനായ വ
 രൻ തന്നെ. അദ്വൈതാനിന്ദ്രമുള്ള ഗുണങ്ങൾ അവ
 ന്നുണ്ടാണു്. ഉത്തരവിദ്യതന്നെയാണു വിത്തം. പൊ
 രട്ടുമായി നാം കാണുന്ന പണ്ണത്തെ പെരിയാനാലാ
 യും വിശ്വസിക്കുകയില്ലാ. വിദ്യകൊണ്ടു് എപ്പോഴും
 ഏതെങ്കിലും ഉപകാരമേയുള്ളൂ. വിദ്യയെ ആർക്കും അപ
 നദിക്കുവാൻ കഴികുകയില്ലാ. എന്നാൽ, വിത്തത്തെ
 നേടുന്നതും, അതിനെ സൂക്ഷിച്ചുരക്ഷിക്കുന്നതും, അ
 തിനെ യഥോചിതം ചെയ്യിക്കുന്നതുമാത്രം മഹാവാ
 നദശിട്ടാണിരിക്കുന്നതു്. വിത്താണു് തന്നെയാ
 ളെ പേടിക്കണം; രാജാവിനെ പേടിക്കണം; സ്വജ
 നങ്ങളേയും പേടിക്കണം. ഇങ്ങിനെ എപ്പോഴും ഭ
 യത്തിന്നു കാരണമായ വിത്തം കൊടുത്താൽ നല്ലത
 ള്ളെന്നു കാണാം. എന്തുവളരെ വിത്തമുണ്ടാവാലും
 വിളിച്ചില്ലാത്താണു് എപ്പോഴും പണ്ടേയുള്ളൂ.
 താൻ അപ്പുറപോയും അന്ധനായിത്തീർന്നു പോകാ
 ക്കുകൊണ്ടു് ഒരാൾ നേടിയെന്നു കൂട്ടിച്ചെക്കുന്ന പണ
 തെന്തെന്നൊരാൾ ചെല്ലുകൊണ്ടു പെട്ടെന്നു് അപ

കാലാചാരപ്പോലും അവർ വരുന്നോടുകൂടി വിജ്ഞാപിതന്റെ ഗുണത്തിലേക്കു യാത്രയാക്കി.

അതാതിനെ വിജ്ഞാപിതൻ വാല്യചോദ്യങ്ങളോടെ എന്തിനേറുമെന്നു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോന്നു നിധിപാലൈ സമുദിച്ചു.

“ഞാനാ എന്റെ മക്കളും, എന്റെ വീടും, എന്തിക്കുള്ള പത്നിയും, ഞാൻ നേടിയ വിത്തുകളുടേയും അങ്ങക്കുള്ളതാണ്. മഹാവിദ്വാനായ അങ്ങയുടെ സാന്നിധ്യംകൊണ്ട് അങ്ങയുടെ കലം പവിത്രമാകയും, അങ്ങൾ ആട്ടന്താകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. വിവാഹത്തിന്റെ കാരണമായിട്ടുള്ളതും അങ്ങയുടെ മറന്നതിന്നു് എന്തിക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടാമല്ലോ. അങ്ങയുടെ മനസ്സെവിടെ; എന്റെ നിസ്സാത്തയെവിടെ? പണ്ടു ഞാൻ ചെയ്ത പണ്ണികാരത്തിന്റെ ഫലമായിട്ടാണ് ഇന്നു് എന്തിക്കു്. ഇതിന്നു് ഭാഗ്യമുണ്ടാമല്ലോ. അങ്ങയ്ക്കു് ഇവിടെ യാതൊന്നും അസംഭവിക്കാല്ലാ.”

വിജ്ഞാപിതന്റെ ഈ ഉപചാരത്തിന്നു വിദ്വാനാണ് മറുപടികൊടുത്തതു്.

“എന്തുപോഴും വൃദ്ധനാണെന്നു നേരിച്ചുകൊണ്ടു വാഴുന്ന അങ്ങയ്ക്കു് ഈ വാക്കുകൾ രുചിമന്തെന്നു. അങ്ങയുടെ മനസ്സെവിടെയാണെന്നു വേറെയൊന്നും അങ്ങൾക്കു വിചാരിച്ചുവാനാ ചെയ്യാവാനോ ഇല്ലാ.”

അന്നതാഴെ ശുഭമുളർത്തിയ നിധിപാലൈയുള്ള ആചാരങ്ങളോടെ മണ്ഡനമെന്ന വിശപ്പത്രപാൻ ഭാരതിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തു. വിവാഹച്ചടങ്ങുകളെല്ലാം സമുദിതമായ ആലംബരകോവാരമാലയോടെ നടന്നു.

മഹാകാലം മണ്ഡനൻ പത്നിയോടുകൂടി സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ ഭാരതിയുടെ മാതാ

പിതാക്കന്മാർ മണ്ഡനന്റെ അടുത്തുചെന്നു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

“ഇവൾ കൊച്ചു കുട്ടിയാണു്. ഇവൾക്കു യാതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ. കുട്ടികളോടുചേർന്നു്, പാമ്പാടിയും പമ്പരം തിരിപ്പിച്ചും, വാട്ടിട്ട് ചാടിയും മുററത്തല്ലാം ഓടിയോടി നടന്നു കച്ചിച്ചുപിരിച്ചുകൊണ്ടാണു് ഇവൾ ദിവാസം കഴിക്കുന്നതു്. വിശക്കുമ്പോൾ മാത്രമേ ഇവളെ വീട്ടിൽ കാണുകയുള്ളൂ. ഒന്നല്ലയല്ലെന്നു വിചാരിച്ചു് ഇവളെക്കൊണ്ടു് ഞങ്ങൾ വീട്ടുജോലികളൊന്നും ചെയ്യിക്കാറില്ല. എന്തോടും ഇവളോടു നല്ലവാക്കു പറയാവു. കുടുംബക്കാർ വല്ലതും കേട്ടാൽ ഇവൾ ഓടിപ്പോകും. പിന്നെങ്ങിനാൽ, പിന്നെയെത്ര പറഞ്ഞാലും ഇവൾ കേൾക്കുകയില്ല. വീട്ടുജോലികളെല്ലാം ഇവളെ പതുക്കെപ്പതുക്കെ പരിചരിപ്പിക്കുവാൻ ഇവളുടെ ഗവൗരവിനാടു പറയണം.”

പിന്നെ അവർ മകളെ അരികെ വിളിച്ചു സ്നാനനത്തോടെ ഉപദേശിച്ചുതാവിതു്:—

“മകളേ, കുട്ടിക്കളിത്തല്ലാം ഇനി നി നിർത്തിക്കൊന്നും മറയ്ക്കാതെ സൂക്ഷിക്കുകയില്ല. നിന്നാറെ കഴിയുന്നതുവരേക്കാത്രമേ നിന്റെ പേരിൽ ഞങ്ങൾക്കു് അധികമുള്ളൂ. ഇനിമേലാൽ നീ നിന്റെ ഭർത്താവിനു് അധീനയാണു്. ഭർത്താവിനെ നീ ശരണപ്രാപിക്കുന്നതു കൊണ്ടു് ഇഹലോകം പാരതോകം നിനക്കു ജരിക്കുവാൻ കഴിയും. ഭർത്താവു് ഉറങ്ങുകഴിക്കുമ്പോൾ നീ ഉറങ്ങരുതു്. ഭർത്താവു് എഴുന്നേട്ടെങ്കിലും പോയിരിക്കുതാനെങ്കിൽ നീ യാതൊരുലക്കാരേതരും കൈക്കൊള്ളരുതു്. ഭർത്താവു കോപിക്കരുതെന്നിൽ, ഒപ്പം നി കരുക്കരുല്ലാ വേണ്ടതു്. അദ്വൈതാനിന്റെ കോപത്തെ കരുതുകൊണ്ടു നീ അവ

കണ്ടു. അയാളു സുപ്രസന്നനായി വരികയ്ക്കുമ്പോൾ ശ്രീകൃഷ്ണ ഭരതോദ്യമിതേ നീ ഇടപെടാൻ, അന്യപുരുഷനോട് അയാളിന്റെ മുമ്പിൽ വെച്ചുപോവാൻ സംസാരിക്കരുത്. അങ്ങിനെ ചെയ്താൽ ദുഷ്ടതയ്ക്ക് ഇടയാകയും, ആത്മദുഷ്ടതയും അകപ്പെടുകയും ചെയ്യും. വീട്ടിൽ അയാളിപ്പോതിരിക്കുമ്പോൾ ചെന്നു ചെന്നു സ്വപ്നങ്ങളോ വന്നാൽ അയാൾ നിൽക്കുന്ന മുന്നിട്ടു സ്ഥലം സമൃദ്ധിക്കുണം. അതിൽ അമന്നിപ്പാൽ അന്നന്ദമുണ്ടാകുകയും. ഗർഭമുണ്ടെന്നതിന്റെ അർത്ഥനാലും, പെട്ടെന്നിനെതിന്റെ അർത്ഥനാലും മുഖിക്കണം. ദോഷമുണ്ടെല്ലാം സ്വന്തം സഹോദരന്മാരായി നീ ആദരിക്കുകയും വേണം."

വെറും വരണം ഈ ഉപദേശങ്ങളെല്ലാം ശ്രദ്ധയോടെ ശ്രവിക്കുകയായിരുന്നു, അയാളിനെതിരെ യാത്രയായി. അങ്ങിനെ അവർ ചാലിപ്പുതിയിലെ രാജകുമാരിയുടെ വന്ന ഗുഹയോടു സമീപത്തിലുണ്ടെന്നപ്പോലെ ചുവയ്ക്കുന്ന സേവിതരായി സന്ദേശം വന്നു.

ഇത്രയുമാണ് മണ്ഡനമിത്രന്റെ കഥ. ഇദ്ദേഹത്തോടു വാദിക്കാനായി ഗർഭരാജാവിന്റെ ചുവയ്ക്കുകയും ചെയ്തതാണത്രെ നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തതായിട്ടുണ്ടെന്നു പലരും അറിയുകയും ചെയ്തതായിട്ടുണ്ടെന്നു മണ്ഡനമിത്രനായി അറിയിക്കുന്നതു്.

മറ്റൊരു അധ്യായം

ആകാശവാർത്തയായാണ് രാജകുമാരിയുടെ ഗർഭം പ്രയോഗത്തിൽനിന്നു മോദിപ്പുതിയെ പ്രാപിച്ചത്. മണ്ഡനമിത്രൻ വാങ്ങുന്ന ആ രാജകുമാരിയെ സമുദായം ഒരു

ഗവർണ്ണർ കണ്ടു അദ്ദേഹത്തിന് അതുതന്നെ ആദ്യമായി
 ബാധി. ആ നാട്ടിനാളികളുള്ള മനോഹരമായ വന-
 ത്തിൽ താമസമുണ്ടെന്നി രോധനമിയിലെ ജലസമ്പ-
 ക്താൽ സുഖപിതളമായി വീശുന്ന ഇളംകാറ്റൊന്നുകൊ-
 ളു് അദ്ദേഹം വിശ്രമിച്ചു. നിത്യകർമ്മങ്ങളെല്ലാം കഴി-
 ഞ്ഞു് മധ്യാഹ്നമായപ്പോൾ മണ്ഡനമിത്രന്റെ മന്ദിരത്തി-
 ലേക്കു നടന്നു. വഴിക്കുവെച്ചു്, വിശദാസികൾ ചെമ്മു-
 കോരുവാൻ ചെല്ലുന്നതുകണ്ടു. അയാൾക്കു് അദ്ദേഹം മ-
 ണ്ടനമിത്രന്റെ ഭവനം ഏതാണെന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ,
 “വേരേണിന്റെ പ്രാമാണ്യത്തെപ്പറ്റിയും, സുഖമുഖങ്ങൾ
 കൂടെ കാരണം കർമ്മമോ ആത്മാവോ എന്നും, ജഗത്തു് സ-
 ത്വഭാവ മിഥ്യയോ എന്നുള്ള വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയും,
 ആർക്കു് ആറ്റാദാമന്മാർ പ്രാമാണ്യം വാങ്ങിയിട്ടു് സമ്പ്രീ-
 തിയോടെ വരുന്ന കീരണാരികൾ വാദിച്ചുപോയിക്കേണ-
 ത്തു് ഏതിടത്തോ, അതുതന്നെയാണു മണ്ഡനപണ്ഡിത-
 ന്റെ മന്ദിരം” എന്ന് അറുപ് പറഞ്ഞു. മണ്ഡനമിത്ര-
 ന്റെ ദാസികളുടെ ഈ വാക്കുകൾകേട്ടു സന്തോഷിച്ചു്
 ആചാര്യൻ ആ ഭവനത്തിന്റെ പ്രാമാണ്യമേന്താ ചെന്നു.
 പടിച്ചകുളിരുന്നതിനാൽ നേരേകടക്കുവാൻ കഴികയി-
 ല്ലെന്നാകുന്നു് ആ യോഗീന്ദ്രൻ ആകാശവാർദ്ദയ്യൻ മുറു-
 ത്തു ചെന്നിറങ്ങി. അമരാവതിപോലെ വിളങ്ങുന്ന ആ
 മന്ദിരത്തെ അദ്ദേഹം സദാദാസം നോക്കി. ജൈമിനിയെ
 ളും ചൊടൊരു നന്നേരും തപസ്സുകത്തിയാൽ മണ്ഡനമിത്രൻ
 ത്രാലുപതിന്നു വരുത്തി മുറുപോലെ കാൽ കൂടിപ്പോയെന്നു
 ചോദിച്ചു. അതു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ജൈമിനിനും മൃഗനും
 ഇരുന്നിരുന്നപ്പോൾ ഗൗരവാചാർയ്യൻ ആനന്ദനാഥി.
 ആചാര്യനെ ആ മന്ദിരം സദാ അഭിനന്ദിച്ചു.
 ദൃശ്യവും കേൾയമിദ്യയും ഈ ആശാൻ നന്ദനായി

ഞെന്നറിഞ്ഞു മണ്ഡനമിത്രം ഏറ്റവും ക്രോധമുണ്ടായി. കർമ്മപ്രവർത്തനമായ അദ്വൈതാനിന്ദന നന്ദാസിദ്ധാരോടു വിദ്വേഷമുണ്ടു്. വിദ്വേഷിച്ചു് ആ സന്യാസി ബലാൽകരമായിട്ടുണ്ടല്ലോ തന്റെ വീട്ടിൽ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇങ്ങിനെ ക്രോധാധിനാക്കി മണ്ഡനൻ ആചാര്യനെ നോക്കി “കതോ, മണ്ഡി” എന്നു ചോദിച്ചു. “ബ്രാഹ്മണകാവ്യം ഒരിക്കലും അതാതാകുന്നതല്ല എങ്കോ, മോശം, പടിവർതിലുകൾ അടച്ചിരിക്കെ, നീ ഏതുവഴിക്കാണു് ഇങ്ങോട്ടു കടന്നതു്?” എന്ന അർത്ഥത്തിലാണു മണ്ഡനന്റെ ആ ചോദ്യം. എന്നാൽ, അതിന്നു് “നീ എത്രത്തോളം മണ്ഡിയാണു്” എന്നു് അർത്ഥം കല്പിച്ചു് “ഗളപച്ഛന്തം മണ്ഡി”യെന്നു് ആചാര്യൻ ഒട്ടും ക്ഷോഭാക്രോധത്തെ മറുപടി കൊടുത്തു.

മണ്ഡനൻ—“മയാ പന്ഥാസ്തേ പൂച്ഛ്യതേ.” (നീ ഏതുവഴിക്കാണു വന്നതു് എന്നാണു ഞാൻ ചോദിച്ചതു്.)

ശങ്കരാൾ—(“ഞാൻ വഴിയേക്കുടാണു ചോദിച്ചതു്” എന്നു് അർത്ഥം കല്പിച്ചു്) “പന്ഥാസ്തുപാം കിമന്യുവീൽ?” (വഴി നിന്നോടു് എന്തു പറഞ്ഞു?)

മണ്ഡനൻ—(ക്രോധോന്മത്തനായി) “തപസ്വതാശണ്ഡസ്യാമഹ” (നീന്റെ അമ്മ കലശലാണെന്നു പറഞ്ഞു.)

ശങ്കരാൾ—(“നീന്റെ അമ്മ കലശലാണു്” എന്നു മണ്ഡനനോടു വഴിപറഞ്ഞതായി കല്പിച്ചു്) “പന്ഥാസ്തുപന്താ ശീലവിത്” (വഴി നിന്റെ അമ്മയുടെ ശീലം അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്.)

മണ്ഡനൻ—(വീഴ്ച ക്രോധം ഉള്ളു്) “കുപ്യ സാധുവിനാ?” (നീ മദ്യം കുടിച്ചിട്ടുണ്ടോ?)

ശങ്കരൻ—“മദ്യം പീതവ്യമുദാഭോ” എന്ന അർത്ഥം ക
ല്പിച്ചു” “നരറി, നരറി, ഗോപതഃ” (അല്ലാ, അല്ലാ,
വെള്ളനിറമാണ്.)

മണ്ഡനൻ—“കഥാഞ്ചിനശ്ച തപസ്തപരിചയഃ?” (യ
തിരായ നീ മദ്യത്തിന്റെ വസ്തു എന്നിനെ അ
റിഞ്ഞു?)

ശങ്കരൻ—“മത വസ്തുപരിചയഃ, തവത സപരിചയഃ”
(എന്നിങ്ങ വസ്തുപരിചയമുണ്ട്; നിനക്കു അതിന്റെ
സപരിചിമയുണ്ടെന്നുണ്ട്.)

മണ്ഡനൻ—“വിപരീതാനി മതോ ജതായം കളഞ്ച
ഗീഭാനതേ.” (കറുപ്പുതീനു മതോജ്ജ്വലൻ ഇവൻ
വിപരീതമാക്കുകൾ പറയുന്നുവല്ലോ.)

ശങ്കരൻ—(മതോജ്ജ്വലനായം എന്നതിനു എന്നിങ്ങി
നങ്ങായ ഇവൻ എന്നു അർത്ഥം കല്പിച്ചു) “ത
തോജ്ജ്വല കളഞ്ചഗീ വിപരീതാനി ഭാഷതേ.”
(നിന്നിടനിനങ്ങായ കറുപ്പുതീനി വിപരീതങ്ങൾ
പറയുന്നുവല്ലോ?)

മണ്ഡനൻ—കഴുതയ്ക്കു ചോരയും ഭൃംഗനായ കറുപ്പുണി
നീ ധരിക്കുന്നുമല്ലോ. അങ്ങനെയുള്ള നിനക്കു
കടുമയും പുണ്യവും മാരവും ഭാഗ്യമെങ്ങിനെ?

ശങ്കരൻ—നിനക്കു ഏറ്റവും ഭൃംഗനായ കണ്മയെ
ഞാൻ വഹിക്കുന്നത് ശരിതന്നെ. എന്നാൽ, നി
വഹിച്ചിരിക്കുന്ന കടുമയും പുണ്യവും ശ്രുതിക്കു
ഘർഷമാണെന്നു നീ അറിയാം.

മണ്ഡനൻ—നീന്റെ ബ്രഹ്മണിയു കേൾക്കുന്നതെന്നു. ഭാർയ്യയെ
സംരക്ഷിക്കുവാൻ ശക്തിയില്ലാത്ത നീ ഇത്ര വളരെ
സിന്ധുവാരാ നയിക്കുന്നതെങ്ങിനെ?

ശങ്കരൻ—നീന്റെ കർമ്മണിയു എല്ലാവർക്കും അറിയാം.
ഇതത്രയും ശക്തിയില്ലാത്ത നീ സമാധാന

നാട്ടുന്റ പെണ്ണുങ്ങളെ നേരിടുന്നവനാണല്ലോ.
മണ്ഡനൻ—സുരയുടെ ഗർഭത്തിൽ വാടിച്ച്, സുരയെ
പൊക്കു വളർത്തുന്ന നീ സുരയെ നിറവിക്കുകയോ
നിന്നോ പുറം കൂതല്ലെന്ന് അറിയുമോ?

ശങ്കരൻ—സുരയെക്കുറിച്ച് അറിച്ച്, സുരയുടെ സുന്ദര
പാദനാമൊഴി വളർന്നു നീ പാദം കൂറാണല്ലോ
അവരായെന്നെ ക്ലേശിക്കുന്ന.

മണ്ഡനൻ—നീ അഗ്നിയെ വാലാണെന്നൊരുപോലെ
വീശാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

ശങ്കരൻ—പാദാശാധിനെ നാർ വെട്ടിയോടാൻ നീ പാദം
നശിപ്പിക്കുന്ന പാദം ചെയ്യുന്നതാണ്.

മണ്ഡനൻ—(വാലാമുഖനെ നിർദ്ദിഷ്ടുകൊണ്ട്) നീ പാദം
പാദകന്മാരെ വെട്ടിച്ച് പാദം നശിപ്പിക്കുന്ന ഇങ്ങോ
ട്ട് എങ്ങനെ കടന്നുവന്നു?

ശങ്കരൻ—“ദിക്കുകൾക്കുമേ” ആഴ്ച അന്നം ചെയ്തതൊക്കെ
ഒളിപ്പിച്ചു നീക്കം ചെയ്തതാണ് നീ അല്ലേ?

മണ്ഡനൻ—എന്തിന് കയ്യാൻ നീ കാരാകൾക്ക് മുൻപെ
ന്നു നീക്കം ചെയ്തതൊക്കെ ഒളിപ്പിച്ചതൊക്കെ നീക്കം
ചെയ്തതാണ്.

ശങ്കരൻ—രതിഭംഗം നോക്കൂ. നീക്കം ചെയ്തതൊക്കെ
ഒളിപ്പിച്ചതൊക്കെ പാദം ചെയ്തതാണ്.

മണ്ഡനൻ—നാമെ. ഞാൻ അതിശയം ചെയ്തതൊക്കെ
ഒളിപ്പിച്ചതൊക്കെ ചെയ്തതാണ്.

ശങ്കരൻ—രതിയിൽനിന്നു നിന്നു കരമുണ്ടാകുന്ന
മെന്നോ?

മണ്ഡനൻ—നാമെ. കരമുണ്ടാകുന്ന നിർമ്മ. ആ ബ്രഹ്മം
എന്തിനെ? ഈ കരമുണ്ടാകുന്നതിനെ? ഈ കരമുണ്ടാകുന്ന
സന്യാസം ചെയ്ത! മിഥുനം ഭൂമിക്കുവേണ്ടി
കൊണ്ടുവന്ന പാദംകളുടെ വേലമാണിത്.

ശങ്കരൻ—ഈ സ്വപ്നം എന്തിനെ? ഈ ഭർത്താവിന്റെ എന്തിനെ? കലികാലത്തു് അഗ്നിഹോത്രംപോലും! കാശി ദീപസ്തോത്രി കൊതിക്കുന്ന കപടകർമ്മികളുടെ ദൈവമാണിതു്.

ഇവ്യക്തം മണ്ഡനാഭം ശങ്കരനും തന്റെ വാഗ്ദാനം തെളിയിച്ചപ്പോൾ, ജൈമിനിപരമഹി അഭിഷിക്തനായിട്ട് ശത്രുവിനെത്തൊടേ രസിപ്പുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ, ദൈവവ്യാസൻ ഈ കലഹത്തെ വർദ്ധിക്കുവാൻ വിട്ടില്ലാ. അദ്ദേഹം വിരചത്രപനായ മണ്ഡനാഭനോടു് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

“പുഷ്പനായ മഹാത്മാവാൺ ഈ നന്യാസി. ഇദ്ദേഹത്തോടു് ഇങ്ങിനെയുള്ള ഹൃദയകേരം പറയുന്നതു് ശരിയല്ല. കാശിത്തോടേ മഹാവിഷ്ണു ഇവിടെ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കയാണെന്നു സങ്കല്പിച്ചുകൊണ്ടു് ഇദ്ദേഹത്തോടു് സർക്കരിക്കയാണു് ചെല്ലേണ്ടതു്.”

ഇതുകേട്ടപ്പോൾ മണ്ഡനന്റെ കോപം ശമിച്ചു. അദ്ദേഹം ശങ്കരാചാര്യനെ വിന്യസിച്ചു് പൂജിച്ചു്, താൻ നൽകുന്ന ഭിക്ഷയെ അംഗീകരിക്കേണമെന്നു് അപേക്ഷിച്ചു.

ശങ്കരൻ—ഞാൻ വാദഭിക്ഷസ്തോതിട്ടാണു് ഇങ്ങോട്ടു് പോന്നിരിക്കുന്നതു്. വാദത്തിൽ ഞാൻ പരാജിതനാകുന്നതായാൽ അങ്ങയുടെ ശിഷ്യനായിക്കൊള്ളാം. അല്ലവോ. അങ്ങനാണു് വാദത്തിൽ തോൽക്കുന്നതെങ്കിൽ അങ്ങു് എന്റെ ശിഷ്യനാകണം. ഇങ്ങിനെ പരസ്പരം നിരോധിച്ചു് നമുക്കു് പരസ്പരം സംശ്രീതിയോടെ വാദിക്കാം. അങ്ങു് പുനികൂട തരുവാൻ വിചാരിക്കുന്ന അന്നഭക്ഷ്യത്തിൽ ഞാൻ വ്രതിക്കൊള്ളുന്നില്ല. വേദാന്തമർദ്ദത്തിൽ വിധ്വംസം ചെയ്ത

തോന്നുന്നല്ലാതെ വേറെയൊന്നും ആഗ്രഹിക്കുന്ന
വന്നല്ലാതെ. സർവ്വലോകങ്ങളെയും നയിപ്പിക്കുന്ന
തിന്നു ഇതെന്നല്ലാതെ വേറെ മാർഗ്ഗമൊന്നും
തൊൻ കാണുന്നില്ലാ. പ്രതിവാദികളെയെല്ലാം ഭരി-
ച്ചു ആ മാർഗ്ഗത്തെ ലോകത്തിൽ സൗമ്യമാക്കിത്തീ-
ർത്താനാമെ തൊൻ പറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. ഒന്നു-
കിൽ, അങ്ങു പുറത്തു തന്നെ അനുസരിക്കുകയും,
അല്ലെങ്കിൽ വാദിക്കുവാൻ വരികയും വേണം.
വാദിക്കാതെതന്നെ തോററുവെന്നു സമ്മതിക്കുന്നതാ-
യായ് അതും സന്തോഷം തന്നെ.

മണ്ഡനൻ—സാക്ഷാത് ആദിശേഷൻതന്നെ എതിർപ്പുവ-
ന്നാലും തോററുവെന്നു തൊൻ പിൻമാറുന്നതല്ലാ.
ഹൃത്വിഹിതമായ നിശ്ചിതത്തെ വെടിഞ്ഞു വേറെ
മതത്തിൽ സംഭവിക്കുന്നവനല്ലാതെ. എപ്പോഴാ-
ണു നമസ്കരണമെന്ന പണ്ഡിതൻ എന്നോടു വാദി-
ക്കുവാൻ വരുന്നതെന്നു ആഗ്രഹിക്കുക വളരെ നാളാ-
യി തൊൻ കാണുകെണ്ടിരിക്കുകയാണു്. ആശിച്ചതു-
പോലെ വിജയം എന്റെ അടുത്തുപോകു് ഇതാ,
സപരം വന്നെത്തിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ, ഇനി-
നാം തമ്മിൽ വാദം നടക്കട്ടെ. ഗാന്ധിജിയുടെ തൊൻ
ചെയ്യുന്ന ഉദ്യമത്തിന്നു ഇപ്പോഴാണു ഫലകാലമാ-
യതു്. സപരമേവ സമീപത്തേക്കു പീഠത്തു വന്നു
ചേരുമ്പോൾ അതിനെ ആരെതിലും നിരാകരിക്കു-
മോ? വിജയസമയം തൊൻ കാര്യകാലമെന്നപ്പോലും
ഇല്ലാതാക്കുവാൻ ശക്തനാണു്. മഹാത്മാജിയുടെ ഗ-
ർവ്വഭാവം തന്നെ അതാണി, ഗാന്ധിജിയുടെ
വി, കീഴ്ന്നു മറ്റൊരു പ്രകാരം അങ്ങു-
കേട്ടിട്ടില്ലാ. എത്രകാലമായി തൊൻ വാദം തന്നെ

കൊതിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു! ഒരാളും എന്നെ ഇതേ
 വരെ വാദത്തിന് വിളിച്ചിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ അതി
 നെന്നിപ്പോഴോടുകൂടിയായി. അങ്ങനെയോട് വാദിക്കു
 വാൻ ഞാൻ നന്നായെന്നാണ്. തോററമ്മാ വെണ്ണയ്ക്കും
 ആമാലാണെന്നാ നിശ്ചയിക്കുവാൻ വിട്ടുകൊടുക്കിയ ഒരു
 മധ്യസ്ഥൻ നമ്മൾ വേണം. അദ്ദേഹിന്, നമ്മുടെ
 വാദം നിന്നുപോയിട്ടേ കലശലായിട്ടുള്ളൂ. വാദ
 ത്തിൽ പ്രതിപക്ഷത്തെയാണെന്നും, പ്രമാണമെന്നാ
 ണെ വേർതിരിക്കാനും, ആരെയാണോ മധ്യസ്ഥനാക്കേണ്ട
 തെന്നും അങ്ങനെയൊന്നും. ഞാൻ പ്രസ്ഥാനം
 അങ്ങനെയേക്കുന്നു. നാം തമ്മിൽ ഒരു പിണ
 ങ്ങാൽ പന്തയപ്രകാരം സെക്കുലറിയേനോട് വാദി
 കുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ള വാദത്തിന് അനുമതിയിൽ.
 ഞാൻ ധന്യനായി. ഏതായാലും, നാം തമ്മിൽ
 വാദം ഉണ്ടാകുന്നതല്ലെന്നായിരിക്കട്ടെ. ഇപ്പോൾ വാദം
 അനുകൂലമായിട്ടു നടക്കട്ടെ.

അങ്ങിനെയൊന്നാണോ അങ്ങനെയൊന്നു നമ്മൾ വിചാരിച്ചു.
 മധ്യസ്ഥനായി വാദിക്കുന്നതിന് മുമ്പേ അ
 പേക്ഷയെ ജൈനീനിയോ വ്യാസനോ കൈക്കൊണ്ടിട്ടില്ല.
 മണ്ഡനന്റെ അഭ്യർത്ഥന മോതിയാണോ മധ്യസ്ഥനാകു
 വാൻ യോഗ്യമെന്നു് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

അന്നത്തെ വ്യാസൻ, ജൈനീനി, ഗജൻ എന്നീ മൂ
 ള്ള ഭാരതീകളെയും മണ്ഡനൻ വിധിപോലെ ചോദിച്ചു.
 എല്ലാവരും ഉത്തരംകഴിഞ്ഞു് അപ്പോൾ വിളിച്ചുതരിച്ചു
 ന്ന അവരവരുടെ സ്ഥാനത്തേക്കു മാറി. ജൈനീനിയും
 വ്യാസനും മറഞ്ഞു. ഗജൻ ചാർത്തു് രോഹിണിയിൽ
 ചെന്നു് ആ രാത്രി ശിഷ്യനുമേതും കഴിച്ചു.

പ്രഭാതരാജപ്പോൾ ഗജൻ പുറുവാനകൾമെല്ലാം ആലർിച്ചു, ശബ്ദനമിത്രനോടു വാദിക്കാനായി ശിശ്യന്മാരോടുകൂടി അങ്ങോട്ടു ചെന്നു. മന്നേപ്പുടപോലെ അവിടെ അപ്പോൾ പണ്ഡിതമഹാസഭ കൂടിയിരിക്കുകയുണ്ടു്. അതിന്റെ മധ്യത്തിലായി ഗജൻ ഉപവിഷ്ഠനായി. ഭർത്താവിന്റെ നിമോനാപോലെ മധ്യസ്ഥസ്ഥാനത്തെ ഭാരതി വഹിച്ചു. ഉടനെ ഗജനാചാര്യനും മണ്ഡനമിത്രനും തമ്മിൽ വാദമുടങ്ങി.

ഗജൻ—ബ്രാഹ്മ, ഏകമംഗൾ. സർവ്വദാനന്ദരാജ ബ്രഹ്മം ജീവ.ത്വം + രംഭമു ആജ്ഞാനന്ദാൽ ആവൃതമായി പ്രപഞ്ചസപത്രപേണ കാണുന്നു. മൂന്നുച്ചിപ്പിയെ വെള്ളിപ്പുകെ ത്രാവിതിൽ കാണുന്നതുപോലെയാണതു്. ജീവബ്രഹ്മൈശ്വരജ്ഞാനന്ദാൽ ആജ്ഞാനന്ദം നരിക്കുമ്പോൾ പ്രപഞ്ചസപത്രപാദായ തോന്നലും അകന്നുപോകും. അപ്പോൾ നവജാവിൽത്തന്നെ സർവ്വവും ലയിച്ചു് ആത്മാവു് ബ്രഹ്മമാത്രമായി ശേഷിക്കും. ഈ സ്ഥിതിതന്നെയാണു് മോക്ഷം. ഇതിന്നു പ്രമാണം ത്രിത്വസ്തമോദയം വേദാന്തമാണു്. ഈ വേദാന്തം ഞാൻ തോന്നുകയാണെന്നു് സത്യംവെന്ന് വെടിഞ്ഞു് കാവിമുണ്ടു് കളഞ്ഞു് വെള്ളമുണ്ടു് ഉപ്പു് ഉപ്പാക്കുവാൻ. ഇതും ആണെന്നു് ഭരതൻ നിശ്ചയിക്കുന്നതു് എന്നിങ്ങനെ ഉത്തരമാണു്.

ശബ്ദനൻ—ശബ്ദത്തിന്നു ചിദാത്മാവിൽ എന്തുവേർ ഗമിപ്പില്ലാത്തതുകൊണ്ടു്, ശബ്ദാരാജ്യം വേദാന്തം ആ പാദാത്മാവിന്റെ കാർത്തിക പ്രമാണമാകുന്നില്ലാ. വാക്യഭോധിതങ്ങളാലു പ്രപഞ്ചകാർത്തികമല്ലാ വേദത്തിലെ പൂർവ്വാശം പ്രമാണമാകും. കാർത്ഥപഞ്ചത്തിൽ മറ്റൊരു ശബ്ദശക്തി എന്തു

മുഖ്യം. അറിഞ്ഞപ്പോൾ കടകവിട്ടു. കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്ത് ഉയർത്തുന്നവരായവർ അതിർന്നിന്നതന്നെ മോക്ഷം നേടാം. ലോകത്തിൽ ജീവിക്കുകയെപ്പറ്റിയ പല പല അഭിപ്രായങ്ങളും കർമ്മങ്ങൾ അപേക്ഷിതമാണ്. അതുകൊണ്ട് കർമ്മങ്ങളെ അറിഞ്ഞു വേദാന്തത്തിന്നു പ്രാധാന്യം. ഈ വേദത്തിൽ ഞാൻ നോക്കുന്നതായ ഗ്രന്ഥമാത്രമേയുള്ളൂ. തൃപ്തിപ്പെട്ടു നന്നായതെന്തെന്ന് അറിയിച്ചുകൊള്ളാം. പരാജിതൻ ജേതാവിന്റെ ആശ്വാസത്തിലേയ്ക്കു മാറണം.

ഇപ്രകാരം ഇരുവരും പ്രതിജ്ഞചെയ്ത് ജയകാർഷ്വകളായി വാക്കുസമരത്തിന്നിറങ്ങി. ദധ്യസ്ഥനായ ഭാരതി അവരുടെ കണ്ണുകളിൽ ഓരോ സന്ദർശനത്തിലും ചാത്തിക്കൊടുത്തു. അവരുടെ കഴുത്തിലുള്ള മാലയൊന്നോ ആദ്യം വാങ്ങുന്നത് ആരോൾ പരാജിതനാണോ മൂന്നാം ആ ദേവി അവരെ അറിയിച്ചു ഗ്രന്ഥകാര്യം നടത്തുവാൻ അകത്തേക്കു പോയി. ഗുഹസ്ഥനായ ഭാരതനും നന്നായിക്കുടിഞ്ഞ് തന്റെ അറിവിൽ ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പരാജിതനായവർ നൽകുകയെന്നായി. അവരുടെ വാദം നല്ലതായിട്ടായിട്ടും കൂടാതെ നന്നായി. പരാജിതനായവരെക്കൊണ്ടു നല്ല നിരണ്ണു. വാദത്തിന്റെ ഗൗരവം ഉത്തമമായതും വർദ്ധിച്ചു. ഇരുവരും ഏറ്റവും സംപ്രീതിപ്പെട്ടുകൂടിയാണ് ഇടഞ്ഞത്. പരാജിതൻ ജയകാർഷ്വകളായി എത്തിക്കയായിരുന്നിട്ടും ഇവർക്കും ഒട്ടും ക്രോധമുണ്ടായില്ല. ദധ്യസ്ഥനായവർ, ഉയർന്നു കാലമായിരുന്നു ഭാരതനോടും ഭിക്ഷ തല്പരനായിരുന്നു ആ വാർത്തനോടും ഭാരതി വന്നു പറയും.

ഇങ്ങിനെ ദിവസങ്ങൾ ചിലതു കഴിഞ്ഞു. ബാലാസനനായി വിശ്വസിതമുഖപത്രത്തോടെ പുറത്തിറ

ഇക് കൊണ്ടു് ശങ്കരബ്രഹ്മണൻ പറയുന്ന കർമ്മവും കൊണ്ടു് വാദിക്കുന്നു. ഉത്തരം തോന്നാതെ ചേട്ടപ്പാട്ടെന്നു കേൾക്കുമ്പോ, ദേഹം വിറയ്ക്കുകയോ വായുക്കൾക്കോ അറിയാം എന്നായിട്ടു്.

ഒന്നാൾ പതിവുപോലെ മധ്യഹ്നത്തിൽ ഭരണി ചെന്നെന്നോടിയപ്പോൾ, മണ്ഡനർ ത്രാൻ ചാർത്തിയിരുന്ന ചെറിയ വാട്ടാത്തിയിരിക്കുന്നതു കണ്ടു. തന്റെ അർത്ഥവു പരാജിതനായിരുന്നെന്നു, പ്രതിജ്ഞപ്രകാരം നാട്ടു ഹരം സന്യാസിയായിരുന്നെന്നു നിശ്ചയിച്ചു, “നീ അർക്കരണ്ടുപേർക്കു ഭിക്ഷയ്ക്കു കാവശമുണ്ടു്” എന്നു് അവൻ അവരെ അറിയിച്ചു. താൻ തോന്നുവെന്നു വിധിയുണ്ടാകതായി കാട്ടുയുടെ ആ വാക്കിൽനിന്നു മണ്ഡനർ ത്രാൻ അറിഞ്ഞു. ഉടനെ അദ്ദേഹം ശങ്കരാചാര്യനെ നമസ്കരിച്ചു് ഇങ്ങിനെ ഉണ്ടായിച്ചു:—

“അജ്ഞാനികളായ ഞങ്ങളെ നാനാഗ്രഹിക്കുവാൻ വേണ്ടി മനഃശുദ്ധിയെ ഉണ്ടാക്കുന്ന മണ്ഡനസപത്രപനാണു് അങ്ങ്. തത്വമസ്യായനായ അങ്ങ് വേദാന്തം വേദാന്തം ഏകതാപത്തെ സംരക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങ് അവതരിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ ആ ഏകതായ പദം പതിതന്മാരായ ചൈതന്യങ്ങളുടെ വാഗ്ദണ്ഡകൃതിയിൽ നിപതിച്ചു നശിച്ചുപോകമാക്കിരുന്നു. സപല്ലത്തിൽനിന്നെന്നപോലെ മുഖനായ ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഉണർന്നിരിക്കുന്നു. സപല്ലകാലത്തു് അന്യസപല്ലത്തെ കണ്ടു് നിശ്ചയിക്കുന്നതുപോലെ, വിവേചിപ്പിച്ചാത്ത മനഃശുദ്ധി മോഹനത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതാണു് ചോക്കമെന്നു് ഈ സംസാരത്തിൽ വെറിച്ചുകൊണ്ടു കരുതുന്നു. അവരെ മറയ്ക്കിയിരിക്കുന്ന വിമുക്തരായ അങ്ങയുടെ ദാസന്മാർ പരിചരിക്കുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ, ഈ ദേവദാദികൾ പറയുന്ന ചോക്കം

നിമിത്തമാകുന്നു. ആ ദോഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു സംസാരം നശിക്കുന്നില്ല. അവിന്നാശമായ നിവൃത്തിയെത്തേയ്ക്കുന്നതല്ലോ അത്യാദോഷമെന്നു കാണുന്നത്. അങ്ങനെയ്താ അവിദ്യയെത്തേയ്ക്കു ദാമനപാലോകത്തിലെ ഗോകുളങ്ങളെയെല്ലാം നശിപ്പിക്കുന്നതാണ്. ഞാൻ മൂലമതകൊണ്ടു പറഞ്ഞതെന്താകെയും അത് പൊതുവായും! മഹാപ്രതിഭാശാലികളായ കവിമാരികൾപോലും വേദഭാവാ നിർണ്ണയിക്കുന്നതിൽ ശോഭിതമായിട്ടുണ്ട്. അതിൽ ദാമനപാലോകമായ അത്യാദോഷത്തെ വിജയിച്ചിട്ടുള്ളു. അങ്ങനെയുടെ മുഖമുദവിയിൽനിന്നു ഉന്മൂലിക്കുന്ന വാക്യമാന്ത്രികരുടെ പ്രകാശത്തിൽ കവിലാളികളുടെ വാഗ്ദണ്ഡകാര്യം എങ്ങിനെ നിശ്ചയിക്കും? മഹത്തായ കാവ്യകൃതന്മാരുടെ അത്യാദോഷം എന്തെന്ന് അടുക്കൽ വന്നു എന്ന് സംസാരകൃപത്തിൽനിന്നു കരയേററിയിരിക്കുന്നു. ഞാൻ പൂർവ്വകലത്തിൽ കുറിക്കത്തപസ്സുചെയ്തവനാണെന്നു ഇതിൽനിന്നു തെളിഞ്ഞു. അതിന്റെ ഫലമായിട്ടാണ് ഏതെങ്കിലും അത്യാദോഷം ചേർന്നുണ്ടായത്. ഞാൻ അത്യാദോഷത്തെ വാഗ്ദണ്ഡമായിട്ടു ചേർത്തുപറഞ്ഞു! പ്രശ്നമായ പൂർവ്വപഞ്ചത്തിന്റെ അങ്കുരമായും, സുശോഭനമായ ഭാഗത്തിന്റെ പല്ലവമായും, വൈരാഗ്യപാരിഭാസത്തിന്റെ കോരകമായും, തിതിക്ഷാവല്ലിയുടെ പ്രസ്താവനയും ആനന്ദപൂർണ്ണമായ ഗാനത്തിയുടെ പുനേനായും, ഭ്രമയുടെ ഫലമായും അതിനെ വർത്തിക്കും. അത് അഗണ്യപഞ്ചങ്ങളാൽ ഏതെങ്കിലും ലഭിച്ചു. ദോഷമാകെ പന്തലാക്കിയതായും, ദോഷങ്ങൾ നിവൃത്തിയെത്തേയ്ക്കുന്നതായും നൽകുന്നതായി, കാവ്യകൃതന്മാരുടെയോടുകൂടിയ അത്യാദോഷത്തെ കടക്കപ്രവാഹത്തിൽ അവാഗാഹനം ചെയ്യുവാൻ കഴിഞ്ഞവൻ ധന്യനാകുന്നു. അത്യാദോഷത്തെ മനസ്സിലാക്കുന്ന മിത്തമാണു സംസാരശാഖ. തിരുവി

കളിൽ ആചരിക്കുന്ന സമ്പ്രദായമാണെന്നും, അങ്ങനെ ആരാധിക്കേണ്ടതാണെന്നതന്നെയാണു കല്പനയെന്നും. അങ്ങനെയെ ഗുണവർണ്ണനയെ മനോഹരമായിരുന്നും, അങ്ങനെയെ ദ്രുതിക്കു ശോചനീയമാകുന്നതിനെ ദേവലോകമായാണെന്നു കരുതുന്നു. ഇങ്ങനെയെ ഹൈന്ദവ സമ്പ്രദായമാണെന്നു എനിക്കില്ല. കല്പനയെക്കുറിച്ചെല്ലാം ഞാൻ വെടിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയെ പാദപത്മങ്ങൾ മാത്രമാണു എനിക്കു ഒരു ശക്തി."

ഇങ്ങിനെ ശരണംപ്രാപിച്ച മണ്ഡനമിത്രനെ ശങ്കരാചാര്യൻ പ്രീതിയോടെ സദിക്കരിച്ചു അനുഗ്രഹിച്ചു.

ഏട്ടാം ബദ്ധ്യം

ഭാരതി—അങ്ങ് എന്നെ ജയിച്ചിട്ടില്ലായ്കയാൽ എന്റെ ഭർത്താവിനെ പൂജിച്ചായി വെണവെന്നായിട്ടില്ല. പുരുഷന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രം മാത്രം. അതുകൊണ്ടു എന്നെക്കൂടിയും ജയിച്ചിട്ടുവെന്നും അങ്ങ് ഇദ്ദേഹത്തെ ശിക്ഷിക്കേണ്ട.

ശങ്കരൻ—നിന്റെ ഈ വാദം ശരിയല്ല. മഹത്വമുള്ള പാണ്ഡിതന്മാർ സൂര്യന്റെ വാദിക്കാറുണ്ടോ?

ഭാരതി—സപക്ഷരക്ഷയിൽ താൽപ്പര്യമുള്ളവൻ തന്റെ മതത്തെ ഖണ്ഡിക്കുന്ന ഏതൊരാളെയും, സൂര്യനെന്നോ പുരുഷനെന്നോ നോക്കാതെ ജയിക്കേണ്ടതല്ലയോ? പൂർവ്വകാലത്തു ഗർഭിണിയോടു യാജ്ഞവൽ

കൃന്ദം, സുഖഭയോട് ജനകന്ദം വാദിക്കുണ്ടായിട്ടില്ലേ? അവർ തശ്ശസികളല്ലയോ?

ഇതിന്നു ശങ്കരാചാര്യൻ ഉത്തരമില്ലാതെപ്പോയി. അദ്ദേഹത്തിന്നു ഭാരതിയോട് വാദിക്കാൻ മുന്നിടേണ്ടിവന്നു. അവർ തമ്മിലുണ്ടായവാദം സന്ധ്യാവന്ദനകാലം മുതൽ രാവിലെ വരെ പതിനഞ്ചുദിവസം നീണ്ടുനിന്നു. പതിനെട്ടാം നാളെപ്പോഴെങ്കിലും ധാരണിക്കു ക്ഷീണമുണ്ടായി. ശങ്കരാചാര്യനെ ജയിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയില്ലെന്നു അവർ അറിഞ്ഞു. എങ്കിലും, മറ്റൊരു വഴി കണ്ടു. ഏകദേശം രണ്ടുനേരമെന്നു അവർക്കു വിചാരമുണ്ടായി. ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ സന്യസിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന ആചാര്യൻ കാരശാസ്ത്രത്തിൽ പരിചയമുണ്ടാകയില്ലെന്നു കരുതി അവർ അതിലേക്കു വാദം തിരിച്ചു.

“കാകലാസംഖ്യ എത്രയാണ്? അതിന്റെ രൂപമെന്തു? സ്ഥാനമെന്തു? പക്ഷപാതസ്ഥിതിയെങ്ങിനെ? സൂര്യനിലും ചന്ദ്രനിലും അതിന്റെ യോഗം എത്രകാരമാണ്?”

ഭാരതിയുടെ ഈ ചോദ്യം കേട്ടപ്പോൾ ആചാര്യൻ വിചാരിച്ചു. “ഞാൻ ഇതിന്നു മറുപടി കൊടുക്കാതിരുന്നാൽ എന്തിനു? അല്പജ്ഞത ഭവിച്ചേക്കാം; ഉത്തരം പറയുകയാണെങ്കിൽ എന്റെ സന്യാസധർമ്മത്തിന്നു കഷ്ടമുണ്ടാകയും ചെയ്യും”—എന്നിങ്ങിനെ അദ്ദേഹത്തിന്നു ശങ്കിച്ചുനില്ക്കേണ്ടിവന്നു. കാരശാസ്ത്രത്തിലും താൻ അതിജ്ഞാനാണെങ്കിലും, അതു അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവനാണെന്നു വെളിപ്പെടുത്തുന്നത് ചെറുകിടപ്പുറ്റാ ധർമ്മപാപമാകയാൽ, ആ ശാസ്ത്രത്തിൽ പരിചിതനാകുന്നതിന്നു ഒരു മാസത്തെ ഇടകിടേണമെന്നു അദ്ദേഹം ഭാരതിയോടു അപേക്ഷിക്കയും അവർ അതു സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു.

അന്നന്ദൻ ശമരാചാർയ്യൻ ശിഷ്യസമേതം യോഗ
ശാലയ്ക്കൽ ആകാശമാർഗ്ഗേണ സഞ്ചരിച്ചുകൂടി. അ
പ്പോൾ അദ്ദേഹം വനത്തിൽ കുമ്പിളിയുന്ന ഒരു
രാജാവു കണ്ടു. അതിന്നരികെ സന്ദരി
ക്കുവാൻ രാജപത്നിമാർ ആത്മരായി മുറയിടുന്നു. മന്ത്രി
മാർ ക്ഷത്രിയശാകന്മാരുടെ കണ്ണീർ വാർത്ത. മൃതനായ
ആ രാജാവു് അമരകനാണെന്നും, വേട്ടയ്ക്കായി വന
ത്തിൽ വന്നപ്പോൾ ഇത്രയും സംഭവിച്ചതാണെന്നു
മെന്നും ആചാർയ്യൻ അറിഞ്ഞു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം സ
ന്നമനനോടു് ഇങ്ങിനെ അരുളിച്ചെയ്തു:—

“ഒരു നൂറ്റിലധികം സന്ദരിച്ചാരുടെ ദുഷ്ടതയായ അമ
രകരാജാവു് ഇതാ, ഈ കാട്ടിൽ മരിച്ചുകിടക്കുന്നതു നോ
ക്കൂ. ഈ രാജാവിന്റെ ശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു്, ഇ
ദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനെ രാജാവായി വാഴിച്ചതിൽപ്പി
ന്നെ യോഗപ്രഭാവത്താൽ തിരിയെ വന്നേക്കാമെന്നു
ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. സർവ്വജ്ഞതയെ പ്രാപിക്കുവാൻ
കാമശാസ്ത്രത്തിൽ പരിചിതനാകുന്നതിന്നു് ഈ രാജാവി
ന്റെ പത്നിയാലായ സന്ദരിച്ചാരുടെ വിലാസസാരസ്യ
ങ്ങൾക്കു ഞാൻ സാക്ഷിത്വം വഹിക്കയും ചെയ്തേക്കാം.”

സന്നമനൻ—സർവ്വജ്ഞനായ അദ്ദേഹക്കു ലോകത്തിൽ അ
ജ്ഞാതയായി യാതൊന്നുമില്ലാ. എങ്കിലും, അങ്ങ
ന്റെ നന്ദനിക്കുള്ള ഭക്തികൊണ്ടു ഞാൻ അപ്പോഴൊന്നു
ധരിപ്പിക്കുവാൻ. മുമ്പാകെപ്പോന്ന മരണശൃംഖല
സപേദമായ ഒരു ചന്ദ്രതാരാലയമായിരുന്നു. അദ്ദേ
ഹം തന്റെ ശരീരത്തെ രക്ഷിക്കുവാൻ ഗോരക്ഷനെ
ന്ന ശിഷ്യനെ ഏല്പിച്ചു്, മൃതനായ രാജാവിന്റെ ഭേ
ദത്തിൽ പ്രവേശിച്ച രാജ്യഭരണത്തിൽ ഏല്പിട്ടു.
ആ മോശീശ്വരൻനാടുവാഴ്ചയിൽ സർവ്വജ്ഞനായിനും

ശ്രേഷ്ഠസ്തവമുദൻ. യഥാകാലം ൪൪ പെന്തകുസ്തം,
 സസ്യങ്ങളെല്ലാം യഥേഷ്ടം ഫലസമൃദ്ധങ്ങളാകയും
 ചെയ്യൂ. ഇതെല്ലാം കണ്ടു് ഏതോ ദിവ്യാത്മാവു രാ-
 ജാവിന്റെ ശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു പരിശോധിക്കു-
 യാണെന്നു ധൂമ്രിമാർക്കു തോന്നി. അവർ ആ ദിവ്യ-
 നെ വശീകരിക്കുന്നതിന്നു സുരശരണങ്ങളെ നിശ്ചാ-
 ശിച്ചു. നൃത്യഗീതങ്ങളാലും, ക്രമഗാനമോഷ്ടികളാലും
 അവർ ആ യോഗിയെ കാമധീനനാക്കി. അദ്ദേ-
 ഹം സമാധിയെ വിട്ടു റിച്ചു സ്വന്തത്തിലു കൈവിട്ടു
 ചെന്നു പ്രാകൃതനെപ്പോലെയാക്കി. ഈ അനന്ദ-
 ബലിമാന്യനേ ശോരക്കുന്ന് അറിഞ്ഞു. അദ്ദേഹം
 ഇരുവിന്റെ ശരീരത്തെ സൂക്ഷിച്ചുരക്ഷിച്ചു രാജധാ-
 നിയിലേക്കുപോയി. അവിടെ അദ്ദേഹം നാലുപേർ
 ജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ചു രാജദാരങ്ങളെ നാട്ടുവിദ്യ
 പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു രാജാവിന്റെ പ്രീതിയെ നേടി.
 അങ്ങിനെ രാജാവിന്റെ വിശ്വാസത്തിന്നുപാത്രമാ-
 യി അദ്ദേഹം കൂടുവശ്ശുക്കഴിഞ്ഞ ശോരക്കുന്ന് ഒരുനാൾ
 അവാസംമാചിതം ആ രാജാവിനോടു് അദ്ദേഹത്തി-
 ന്റെ വാസ്തവസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ചു പരസ്യം പറ-
 ഞ്ഞു. അപ്പോഴേ യോഗി ഉണർന്നു. ഉടനെ, ഗ-
 ഹായനായ മത്സ്യന്ദ്രൻ വൈരാഗ്യജാലമെടുത്ത
 നെത്തിരിഞ്ഞു. രാജശരീരത്തെ വെടിഞ്ഞു പൂർവ്വ-
 ദേഹത്തെ അദ്ദേഹം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ
 സംഭവംകൊണ്ടു ഞാൻ അങ്ങനെ കാഴ്ചപ്പെടുന്നേ-
 ത്തു്, മഹായോഗികൾപോലും സംസാരത്തിൽ കാമ്പു
 ചെച്ചാൽ അതിൽ മുങ്ങിപ്പോകുന്നാൾ. വിഷ-
 യാസാഗത്തിന്നു് അത്രയും ശക്തിയുള്ളതുകൊണ്ടു്
 നാം അതിനെ ഒന്നുകൊണ്ടും അറക്കരുതു്. വിശദ-

യിച്ചു, അങ്ങ് കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഉൾത്തൊട്ടി
തൊട്ടിയൊക്കെ അതിലൊഴിച്ചിരിക്കുന്നതു പാപമാണ്.
ഇതൊക്കെ നല്ലവണ്ണം ആരോശിച്ചിട്ടുവേണം അ
ങ്ങ് ഇങ്ങോട്ടുവരിയ്ക്കേണ്ടതുവാൻ. മഹത്തമന
മുക്കുവയലിൽ, നിത്യമായ ഈ കാശാസ്യമെ
വിടെ? ഏതുനാമ അങ്ങ് കാശാസ്യത്തെ സ്വീക
രിക്കേണ്ടതിൽ വേണ്ടതെല്ലാം നിശ്ചയിച്ചുപോയേ
ക്കാവൂ. സന്യാസിമാർക്കെ പ്രകാശിച്ചിട്ടുവാൻ
പ്രതി കൈക്കൊണ്ടിരിക്കേണ്ടതല്ലോ അങ്ങ്. ഇ
തൊന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞുതന്നിട്ടുവേണ്ട അങ്ങേയ്ക്ക്
അറിയാൻ. ചുങ്കിലും, പ്ലേഫ്രംകൊണ്ട് എനി
ക്കു ഇത്രയും പറയേണ്ടിവന്നു.

ശങ്കരൻ—നീ പറഞ്ഞതു ഒട്ടും അർത്ഥമല്ല. എന്നാൽ
ഇങ്ങോട്ടുവരിയ്ക്കേണ്ടതെന്ന സംബന്ധിച്ചുള്ള പരാ
തികരം അറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്തതായ് അതു ഞാൻ പറ
ഞ്ഞുതരാം. ആസംബന്ധിച്ചതാവനിൽ കാശാസ്യ
സ്വീകരിക്കേണ്ടതെല്ലാം നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടിട്ടു. അതിനേക്കു
ശേഷം കാശാസ്യമെന്നാൽ കൃഷ്ണൻതന്നെയാണു പ്രസ്തു
തം. വേദോപദേശമനുസരിച്ചു എനിക്ക് ഉൾത്തൊ
ട്ടിയൊക്കെ സംഭരിക്കേണ്ടതല്ലെന്നും അറിയാ
ണ്ടതാണ്. സർവ്വം നൊമ്പരമാണ് സർവ്വകാശ
ത്തിനേർത്തു മറ്റും. ആ സർവ്വം ശേഷം കാശാസ്യ
മെന്ന പാപം എനിക്ക് ഇല്ലാത്തതാണ്. സംസാ
രണങ്ങളിൽ എപ്പോഴും ചുറ്റുമുള്ളതായ സർവ്വ
വീനനാശമാണ്. സർവ്വമില്ലാത്തതായ സംസാര
മാത്രമായ ബലനാശത്തല്ല. വേദത്തിൽ
ഞാൻ ചൂണ്ടുന്ന ഈ ശങ്കരന്റെ കരുണവ
ന്നാൽ, തത്ത്വബോധമില്ലാത്ത അവനുള്ളതാണ്

വിധിതം നിരോധവുമെല്ലാം. തത്പരസിദ്ധാധ്യക്ഷ
 ത്തിൽനിന്നുണ്ടായ ചുരുപ്പിപ്പോടെ, വസ്തുതാമാധിക
 'ളിൽനിന്ന് അകന്നു', ജ്ഞാനസമ്പ്രദായമായ ആ
 ത്തമാവാണം ഞാൻ എന്നു ധരിച്ചു, നവ്വുമാ ചോ
 നത്തതിൽ വിഹരിക്കുന്ന പണ്ഡിതന് വിധിനിരോ
 ധമുമാണെന്നും സ്വീകരിച്ചു. മറ്റൊരു കാര്യമായ
 പട്ടാളികളെക്കൊണ്ടും മറ്റൊരുതന്നെയല്ലാതെ ചോ
 യല്ലല്ലോ. അതുപോലെ, പരമാത്മാവിൽനിന്നുണ്ടാ
 യ സർവ്വലോകങ്ങളും ത്രികാലങ്ങളിലും ആ പരമാ
 ത്തമാവുതന്നെയല്ലാതെ വേറെയാകുകില്ല. ജഗത്തൊ
 ക്കെയും മിഥ്യയാണെന്നു മനസ്സിൽ ഉറപ്പുപ്രദി നിർമ്മ
 ക്കും നിർമ്മലനമായവൻ കർമ്മഫലങ്ങളാൽ ബദ്ധ
 നാവത്തവനാണ്. സ്വപ്നത്തിൽ ആവരിക്കുന്ന
 പുണ്യപാപകർമ്മങ്ങളുടെ ഫലം മനുഷ്യനു ഭജി
 ക്കേണ്ടതായി വരുന്നില്ലല്ലോ. നൂറായിരം ബ്രാഹ്മ
 ണരെ വധിച്ചാലും, അനേകഗുണം യാഗങ്ങൾ ചെയ്
 ത്താലും താനാണു കർത്താവ് എന്ന വിചാരം അദ്ദേ
 പാലും ഇല്ലാതെയിരിക്കയാണെങ്കിൽ അങ്ങിനെ
 യുള്ള ജ്ഞാനിയെ പാപമോ പുണ്യമോ ബാധിക്ക
 കയില്ല. പുണ്യങ്ങളെന്നും ചെയ്തില്ലായെന്നോ,
 പാപങ്ങൾ പലതും ചെയ്തുവല്ലോ എന്നോ ഒട്ടും
 ചിന്തയില്ലാത്തവനാണ് പണ്ഡിതൻ. ദേവേന്ദ്രൻ
 എന്തെല്ലാം പാപങ്ങൾ ചെയ്തു? അതുപോലെ
 എന്തെല്ലാം പുണ്യങ്ങൾ ജനകൻചെയ്തു? അവർക്കി
 ത്തവർക്കും ആ കർമ്മങ്ങളെക്കുറിച്ച് കർത്തൃപരിചാരം
 ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ അവർ സംസാരബദ്ധരായി
 ള്ളാ. അതുകൊണ്ട്, ഈ ശരീരത്താൽ ഞാൻ കാമ
 ശാസ്ത്രത്തെ പരിശീലിക്കുന്നതുകൊണ്ട് യാതൊരു

ദോഷവും എന്നിങ്ങനെ വരുമ്പതില്ല. ശിഷ്യമാർക്കു നീക്കം വരുത്തേണ്ടിയിരിക്കുന്നു എന്ന് ഇതിൽ ഏർപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

ഇത്രയും പറയുമ്പോഴേക്കും ഗൗരവാർത്ഥം മനസ്സിലാക്കുവാൻ പറ്റാത്തവിധം ഇറങ്ങി. അവിടെ മനോജയായ ഒരു ഗൗരവം കണ്ടു. അതിന്നരികെ പര്യവേഷിച്ച ഒരു പാത്രം കണ്ടു. അവിടെത്തന്നെ നിൽക്കുകയും നിറഞ്ഞ ഒരു സർപ്പം കണ്ടു. തീർത്ഥാടകന്മാർ പാത്രം പാത്രം വെച്ചിട്ടുള്ളതായിട്ടുണ്ട് ആ തടാകം കണ്ടിരിക്കുന്നു. കാലകാലത്തോടുകൂടി സമ്പാദിച്ച നിരവധി വസ്തുക്കൾക്കും തന്റെ ശരീരത്തെ അപായംകൂടാതെ സംരക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് ഇവിടെത്തന്നെ പാത്രം എന്ന് ആർക്കും ശിഷ്യന്മാരെ ഏല്പിച്ചു. ഉടനെ അദ്ദേഹം തോന്നാത്തവിധം സ്വന്തം ശരീരത്തെ ആ തടാകത്തിൽ പരിത്യജിച്ചു. ലിംഗശരീരത്തോടെ രാജാവിന്റെ ദേഹത്തിലേക്കു കടന്നു. തന്റെ അംഗവും മുതലും പത്താമത്തെ രത്നംവരേക്കും അദ്ദേഹം വാങ്ങിയിട്ടുണ്ടെന്നു കണ്ടു. ശിരോസ്ത്രത്തിൽ കൂടി വെളിയിലേക്കു കടന്നു അതിനെ രാജാവിന്റെ ശരീരത്തിൽ ശിരോസ്ത്രത്തിൽ കൂടി പാദാഗ്രം വരേക്കും ചെലുത്തി. അപ്പോൾ, ഉടനടത്ത ആ രാജാവിന്റെ ഏതെങ്കിലും പാത്രം ചെലുത്തിയതായി. ക്രമേണ കൈകൾക്കും ഇളകി. അദ്ദേഹം രാജാവിന്റെ മുഖത്തു ശ്രീലാസനം കണ്ടു. പിന്നെ, പ്രാണവായു നാസാമാർഗ്ഗം വെളിപ്പെട്ടു. ഉടനെ കൈകൾക്കും ഇളകിത്തുടങ്ങി. അന്നന്തരം കണ്ണുകൾ തുറന്നു. ഇതുകൊണ്ട് കാണപ്പെടുന്നു. രാജാവു മുഖമിടത്തോളം എഴുന്നേൽക്കുകയും ചെയ്തു. മരിച്ചുപോയ രാജാവു ജീവിച്ചെന്നു പറയുന്നതിൽ അപ്പോഴോടുകൂടി രാജപത്നിയോട് വിവരം

രാമി. അറുതിൽനിന്നു ഹർഷരാം മുഴങ്ങി. അവരുടെ സുന്ദരമുഖാംബുജങ്ങൾ തെളിഞ്ഞുവീഴുങ്ങി. സൂര്യോദയത്തിൽ വികസിതമായ പത്മങ്ങളും, സാരസങ്ങളുടെ സുസ്വരങ്ങളും ചേർന്ന മനോഹരസരസ്സിനോടു് അറുത് സദൃശമായി. രാജാവു് ഏഴുനേരത്തും, ആ രാജപത്നിശാർ ആചോദിക്കുന്നതും കണ്ടു് ഏറ്റവും പ്രാഗ്ദ്ധ്യമായ അമാത്യന്മാർ വിചിത്രവാദിഗ്രന്ഥരും മുഴങ്ങി.

അനന്തരം ധാന്യികളും ആചരിച്ചു് രാജാവു് ആനപ്പുറത്തു് ആരോഹണമെഴു് പരിവാരസഹസ്രങ്ങളോടുകൂടി ആധാരപരമകാഹളാഹരണോടെ നഗരത്തിങ്കലേക്കു് എഴുന്നള്ളി. അദ്ദേഹം രാജധാനിയിൽ നിരാമരം പ്രവേശിച്ചു് രാജപുഷ്പിതനായി ചന്ദ്രികയോടുകൂടി നടന്നുവന്നു.

ഇങ്ങിനെ ശങ്കരാചാര്യൻ രാജാവായി വാഴുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചു ചന്ദ്രികാക്ഷിയിൽ ശങ്കരൻ ഉണ്ടായി:—

“മൃതനായ രാജാവു് പ്രജകളുടെ ഭാഗ്യവൈഭവാത്തായ ഭീരിച്ചെഴുന്നേറ്റതിൽപ്പിന്നെ പണ്ടത്തെപ്പോലെല്ലാ നില. ദിവ്യമായ സൽഗുണോദയംകൊണ്ടു് ഇദ്ദേഹം ഏറ്റവും പ്രകാശിക്കുന്നു. അത്ഥികൾക്കേ വർഷം തുടങ്ങിയപ്പോലെ അത്ഥം നൽകുന്നു. ഗീഷ്ണുതിയെപ്പോലെ അത്ഥജ്ഞനായി ഇദ്ദേഹം വാദിക്കുന്നു. ഗർഭരാജാക്കന്മാരെ അജ്ഞനനെപ്പോലെ ഉടനടൻ ജയിക്കുന്നു. ശർവ്വനെപ്പോലെ ശർവ്വകാർത്ത്യജ്ഞനായിട്ടാണു് ഇദ്ദേഹം വിളങ്ങുന്നതു്. ഗുരുതരങ്ങളായ സൽഗുണങ്ങൾ നിറഞ്ഞു പരാജ്ഞാവിനെപ്പോലെ ഇദ്ദേഹം പ്രകാശിക്കുന്നതുമാണു്. ഋതുദോഷാതെ വൃഷ്ണവൃന്ദങ്ങളെല്ലാം പശുഹരണസമുദ്ധാധി വർത്തിക്കുന്നു. കറക്കുന്ന പശുക്കളിൽ നിന്നു മന്വിലത്തെത്താൾ ഇപ്പോൾ പാലു കിട്ടുന്നുണ്ടു്.

ഭരണമുന്നകാലത്തെല്ലാം ശരിയിപ്പോൾ ശേഖരമുതലായി
യിരിക്കുന്നു. ഭൂമിയെക്കുറിച്ചും സമ്പ്രദായങ്ങളിലും. സർവ്വ
ജനങ്ങളും സ്വയംനിരതരാക്കിയിരിക്കുന്നു. കർമ്മ
ലം ഭരണമുതലായെന്നിരിക്കും. ഈ നാട്ടിലെ ഇപ്പോ
ഴത്തെ സ്ഥിതി പ്രേതാധിപതയോടുകൂടി ഇന്നും കൂടിക്കാഴ്ച.
അതുകൊണ്ടു നാളെത്തന്നെ ഒരിക്കലുമില്ല. ഇതെല്ലാം
കാണുമ്പോൾ, നെരുവുപുറത്തിലായിരുന്ന ഏതോ മറ്റൊരു
വ്യക്തിയുടെ രാജാവിന്റെ ശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു ശോ
ഭനമായി നാട്ടുവാഴുകയാണെന്നു നമുക്കു നിശ്ചയിക്കാം എ
ന്നിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു സർവ്വജനാലരും ഈ മഹാ
പുരുഷൻ ഇന്നിപ്പോൾ ഭരണമനുസരിച്ചു കർമ്മം ചെയ്യുക
തിലേക്കു നാം നല്ല മണ്ണും കരുതലോടെ പ്രവർത്തിക്കണം."

ഇങ്ങിനെ അർത്ഥമായി ആലോചിച്ചു, വല്ലഭ
നും, വല്ല ഗവയം കിടക്കുന്നതുകൊണ്ട് അതിനെ നിശ്ച
യം ചെയ്തെടുത്തു ഉടൻ ഭരണമുതലായവർക്കു കിട
ക്കുന്നതിനായിട്ടു എല്ലാ മിമിയിലേക്കും അയച്ചു.

രാജാവാന്റെ, രാജ്യപരിപാലനങ്ങൾ മന്ത്രിമാരെ
ഏല്പിച്ചു, കല്യാണാശിഷ്ടാഭിരുദി രചിച്ചു, അന്ത്യസ
ഭാഷയായ വിഷയസമുച്ചയം നിർമ്മാണം കൂട്ടിച്ചാ
ക്ക. ആ ക്രീഡയിൽ അന്ത്യഭാവനയെന്നുംകൂടാതെ, വാ
ർത്തകൾക്കുതന്നെയായ പരമാനന്ദം അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നതാ
യി. വാത്സ്യായനാപുത്രം ഭാഗ്യത്തോടെ അഭ്യർത്ഥം പാ
ക്കയും, കർമ്മാശ്രമസംബന്ധമായി നൃത്തനാർത്ഥശാസ്ത്ര
നിബന്ധം അഭ്യർത്ഥം രചിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഒമ്പതാം അധ്യായം

ശങ്കരാചാര്യന്റെ ഗർഭത്തെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശി
ശ്യന്മാർ വൃദ്ധയുടെ സരക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു നാൾകഴിച്ചു.
അക്കാലത്തു അവർ പാടിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഗാനങ്ങളുടെ
അർത്ഥസംക്ഷേപം താഴെ കാണിച്ചതുപോലെയാണു്:—

“എടോ, മൃഗമന്ത്രേ, നീ എപ്പോഴും ഗോവിന്ദനെ
ഭജിക്കുക. പണം നേടിവെക്കുവാനല്ലാ നീ എപ്പോഴും
കൊതിച്ചുകൊണ്ടു കഴിയേണ്ടതു്. ലോഭമോഹങ്ങളില്ലാ
ത്ത മുഖം നിനക്കുണ്ടാകവാൻ നീ സദാ പരിശ്രമിക്കു
ണം. കലോചിതമായ തൊഴിലുകൾ ചെയ്തു് അതിൽ
നിന്നു കിട്ടുന്ന ധനംകൊണ്ടു നീ സംതുഷ്ടനാകണം. കാമാ
ധീനനായി നീ ഉഴലരുതു്. മകുടാംസാസ്ഥികളാലുള്ള
ശരീരത്തിൽ കാമമോഹിതനാകുവാൻ യാതൊന്നുമില്ലെന്നു
നീ അറിയേണ്ടതാണു്. താമരയിലയിലെ തരളമാ
യ നീന്തുളളിയെന്നപോലെ ഈ ജീവിതം തീരെ ചപല
മാണു്. രോഗത്താലും ഗർഭത്താലും സർവ്വലോകവും വശം
കെട്ടു് ശോകഹതമാക്കു് നിമിക്കണം. ഇതിൽനിന്നു രക്ഷ
കിട്ടുന്നതിന്നു ഗോവിന്ദനെ ഭജിക്കുകയാത്രമാണു മാർഗ്ഗം.
ധനംനേടുവാൻ ശക്തിയുള്ളപ്പോൾ യാത്രമാണു് നിന്നോ
ടു പുത്രമിത്രങ്ങൾക്കെല്ലാം സ്നേഹമുണ്ടാകുക. ഒന്നിന്നും
കഴിവില്ലാതെ വൃദ്ധനായി സ്വപ്നമന്ത്രിയുള്ളിൽ നരച്ചു
കരച്ചു കഴിയുമ്പോൾ നിന്നെ ആരും പരിഗണിക്കുവാൻ
ഉണ്ടാകയില്ലാ. നിന്നെക്കുറിച്ച് അന്വേഷണംപോലും
ആർക്കും ഉണ്ടാകുന്നതല്ലാ. നിന്റെ ശരീരത്തിൽ പ്രാണ
നുള്ള കാലംവരെക്കു മാത്രമാണു് നിന്റെ കൗലത്തെപ്പു

ററി ആളുകൾ ചോദിക്കുക. മോഹത്തിൽനിന്നു ജീവൻ നീങ്ങിയത് നിന്നെ നിന്റെ ഭാഗ്യപോലും പേടിക്കും. അതുകൊണ്ട് അത്മം അനന്തമാണെന്നു നിന്റെ മനസ്സിൽ എപ്പോഴും ഉറപ്പുണ്ടാകണം. അല്പമെങ്കിലും സുഖം അത്മത്തിൽനിന്നു കിട്ടുവാനില്ലാ. പുത്രനെപ്പോലും ധനവാനു പേടിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇത് എങ്ങുമുള്ള അനുഭവമാണ്. ഗോവിന്ദഭജനമാണ് യോഗീഭാവാനം സുഖം പൊങ്ങുവാനും ഒരേ വഴി.

“ചാല്യകാലത്തു മനുഷ്യനു ലീലയിലാണ് ആസക്തിയെല്ലാം. ചോരത്തിച്ചപ്പുള്ളിയെ നവനത്തിൽ അറവൻ തരുന്നിയിൽ അനുരക്തനാക്കുന്നു. വാർദ്ധക്യമായാൽ മിത്തയിലാണ് അവന്റെ മനസ്സു മുഴുവൻ. പരബ്രഹ്മത്തിൽ ആർക്കും സക്തികാണുന്നില്ലാ. ആരാണ് നിന്റെ ഭാഗ്യ? ആരാണ് നിന്റെ പുത്രൻ? ആരുടെയാണ് നീ? എവിടെ നിന്നാണ് നീ വന്നത്? ഈ സംസാരം ഏറെയും വിചിത്രംതന്നെ! ഇതിൽ നീ ഭ്രാന്തനാവരുത്! നിന്റേയും നിനക്കുള്ളതിന്റേയും തത്വത്തെ നീ ചിന്തിച്ചറിയണം. സാധുസംസർഗ്ഗത്താൽ നിസ്സംഗനാക്കുക. നിസ്സംഗനായാൽ മോഹം നശിക്കും. മോഹമകന്നാൽ നിശ്ചലതയും വിമുക്തിയും. നിശ്ചലതപ്രകാശത്താൽ ജീവശക്തി ഭവിക്കുകയും ചെയ്യും.

യെരവുന്നകാലം കഴിയുന്നതോടുകൂടി കാമവികാരങ്ങളൊക്കെയും അടങ്ങും. നീരമിപ്പാത്തായാൽ കാസാരമുണ്ടാ? വിത്തമൊക്കെയും നശിച്ചാൽ പരിചരങ്ങളെല്ലാം അകലും. തത്വം ഗ്രഹിക്കുന്നതായാലോ, സംസാരം നശിക്കും.

വിത്തമുണ്ടെന്നും ബന്ധുക്കളുണ്ടെന്നും ബലവീർ്വ്വമുണ്ടെന്നും കരുതി നീ ഗർവ്വിക്കരുത്. കാലം ഇക്കണ്ടതൊക്കെയും ക്ഷണംകൊണ്ട് എടുത്തുകൊണ്ടുപോയേ

കരം. ഇതു നീ എപ്പോഴും കൊണം. മായാമയമാണ് ഈ പ്രപഞ്ചം. ഇതിൽ ആസക്തനാവാതെ പരമപദത്തെ പ്രാപിക്കുവാൻ നീ ശ്രമിക്കുകയാണ് ചെയ്യേണ്ടത്.

ദിനാത്രികവും പുഷ്പാനസായാനങ്ങളും ശിശിരവസനത്തുകളും ഒന്നിനോന്നു പിന്തുടന്ന് പിന്നേതും പിന്നേതും വന്നുകൊണ്ട് കാലം കഴിക്കുന്നു. അത്രയും ത്വയ്ക്ക് ആത്മസ്വ കരകരകരം ചെയ്യുന്നു. എന്നാലും, മനസ്സിന്റെ തൃഷ്ണയ്ക്കു നീ മറകൂടുന്നതേയുള്ളൂ.

എങ്കോ, ശാന്താ, നിനക്കു് ആരാണു് ഭാര്യാ? നിനക്കു് എന്തിനാണു് പണക്കൊതി? നിന്നോടു് ദഹിതം പാഴുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ട് ആത്മമില്ലയോ? ഈ സംസാരസമുദ്രം കടക്കുവാൻ നമ്മുടെ സംസ്കാരം നെമാത്രമാണു് കപ്പൽ എന്നു നീ അറിയേണ്ടതാണു്.

മൊട്ടുമിട്ടും, മടിവെട്ടിയും, ഇടനീട്ടിയും, പല മട്ടിന് കാമിമുഷ്ടനാകുന്നവർ എന്തൊക്കെയാണു് കാണുന്നവരാണെന്നിപ്പോ, വേഷമുണ്ടെന്നാണു് കാണുന്നവരുല്ലാ. ഉദരപുരണത്തിന്നുവേണ്ടി പുറപ്പെട്ടവർ വേഷങ്ങളാണു് മനസ്സു് കെട്ടുന്നതു്!

വശോധികനായി വായിലെ പല്ലുകളെല്ലാം കെട്ടിത്തുപോയിരിക്കുന്നു. നടക്കേണമേങ്കിൽ ചാലത്തിന്മേൽ വഴിയുണക്കുന്നതെന്നാണു് നീച. എന്നിട്ടും അറവന്റെ ആശയ്ക്കു് വൃത്തിമല്ലാതെ ക്ഷമയില്ലാ.

മുമ്പിൽ അഗ്നിയും പിമ്പിൽ സൂര്യനുമല്ലാതെ വേറെ വല്ല നേട്ടമോ വേറെ വല്ല തുണമോ ഇല്ലാത്തവൻ. രാത്രിയായാൽ തണുത്തുവിറച്ചുമഴകാലുകൾ താടിയിൽകൊട്ടുച്ചുകൊണ്ടു കഴിയുന്നനിസ്സനൻ. ഭിക്ഷവാങ്ങുന്നതിന് ഉള്ളുകൈമാത്രമാണു് പാത്രം. ഇങ്ങിനെമുളവൻപോലും ആശയൊട്ടും വെടിവന്നില്ല.

ഗംഗയിലോ സമുദ്രത്തിലോ ചെന്നു മുങ്ങുന്നതുകൊണ്ട് എന്താണൊരുപോലും? ജ്ഞാനമില്ലാത്ത മനുഷ്യർക്കു ഭാഗ്യംകൊണ്ടു പ്രതാപംകൊണ്ടു ഇണയെന്നുമില്ല. ഒരു സമുദ്രമുഖംകൊണ്ടു പൊങ്ങു ഇത്രയും സംസാരസാധനം കടക്കുവാൻ ഗമ്യമാകുമില്ല.

ദേവാലയസമുദായ വൃക്കമുഖത്തിൽ ഭേദമെന്നും പ്രതാപത്തിൽ കിടക്കുന്നതും, ദാനോപദേശമെന്നും, സർവ്വഭോഗങ്ങളെയും സംശ്ലേഷിക്കുന്നതും വൈരാഗ്യവർദ്ധനമാണ്. ഇങ്ങിനെള്ള വൈരാഗ്യത്തിന് ആമുഖീൻ ആകാണു സുഖമില്ലാത്തതുക!

സർവ്വദാ യോഗതൽപ്പരനായാലും, ഭോഗനിരതനായാലും, വിഷയങ്ങളോടു സംഗമമുള്ളവനായാലും, ഒന്നിനോടും സംഗമമില്ലാത്തവനായാലും ബ്രഹ്മത്തിൽ ലീനമായ മനസ്സാകുകയും ആരോ അറുന്നാണു നാക്കുവാൻ സുഖസപര്യപൻ.

കീറുന്നതിനുള്ള മുറിക്കൊണ്ടു, പുണ്യപാപങ്ങളിലൊന്നിലും വിചാരമില്ലാത്ത, ബാലകനെപ്പോലെയും, ഉന്മത്തനെപ്പോലെയും വർത്തിക്കുന്നവനാണു യോഗി. അവൻ മനസ്സിനെ സ്വന്തം സ്വരൂപത്തിൽ അടക്കിക്കൊണ്ടു മിദാനന്തരം പ്രാപിക്കുന്നു.

നീ ആത്മ? ഞാൻ ആത്മ? ഞാൻ എവിടെനിന്നു വന്നു? എന്തിനു? അമ്മ ആത്മ? അച്ഛൻ ആത്മ?—ഇവയെക്കുറിച്ചു ഗാഢമായി ആലോചിച്ചു, സംസാരസപര്യപനെ ഗരിയായി അറിഞ്ഞു, സ്വപ്നത്തിലെ അനഭവം പോലെയുള്ളതാണു ഈ ജഗത്ത് എന്നു ധരിച്ചു, സർവ്വത്തെയും നീ പരിത്യജിക്കണം.

എന്നിപ്പോൾ നിന്നിലും എവിടെയും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതാണു ചിദാത്മകനായ ഈശ്വരൻ. നിനക്കു് എ

ന്നോടുള്ള അസുരവും, നിന്റെ കോപവുമെല്ലാം വെറുതെയാണു്. പരമാത്മസ്വരൂപത്തെ പ്രാപിക്കുവാൻ നീ ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ സ്വർഗ്ഗത്തിലും സമചിത്തനായി നീ സമുദ്രം വർത്തിക്കുക.”

ശങ്കരാചാര്യന്റെ ഗീഷ്യന്മാർ ഇങ്ങിനെ പാടിക്കൊണ്ടു നിശ്ചിതകാരാഹരേക്കും കാത്തുകൊണ്ടിരുന്നു. സമരം തെറ്റിയപ്പോൾ അവർ ഗർഭാകലരായി പരസ്പരം ഓരോന്നു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി.

“ഈ മാസത്തിനുള്ളിൽ താൻ വന്നുകൊള്ളാമെന്നുണ്ടല്ലോ ഗുരുദേവൻ നമ്മോടു പറഞ്ഞതു്. മാസം കഴിഞ്ഞിട്ടു് ഇന്നേക്കു് അഞ്ചാറുദിവസമായി. ഏ. നിന്നിട്ടും, സ്വദേശത്തെ പ്രാപിച്ചു നമ്മെ സന്നാഹരാക്കുവാൻ ഗുരുവിന്നു കാരുണ്യമുണ്ടാകുന്നില്ലല്ലോ. നാം എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു്? എന്തിടെയാണു നാം ചെയ്തു തെരയേണ്ടതു്. അദ്ദേഹം വാഴുന്നുതു് എന്തിടെയാണെന്നു് ആരറിഞ്ഞു? പരകായത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്ന ഗുരുവിനെ ഈ ഭൂമിയിൽ അന്വേഷിച്ചിട്ടു് എങ്ങിനെ നാം അറിയും? കാരുണ്യവാരിധിയായ ദേശികൻ നമ്മെക്കൊല്ലാം തീരെ കൈവിടുകയാണെങ്കിൽ നമുക്കു ഗതിയെന്തു്! ഇന്ദ്രിയഭംഗം, യഥാസ്ഥിതിയും മനോമാധിന്യങ്ങളുമായും അകലെ നീക്കി, നാൾതോറും നവനവാഹ്യാദം വളർത്തുന്ന ഗുരുപാദപത്മശല്യാതെ നമുക്കു വേറെ ശരണമില്ലാ. ഭൃഷ്ടന്മാരെ വിനീതമാക്കുകയും, ഹിഷ്ടന്മാരെ സംസാരാഗ്നിയിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ജഗദപിജന്മിയായ മോശീന്ദ്രൻ—നമ്മുടെ ഗുരുസ്വാമി—നമുക്കു മംഗളം നൽകട്ടേ.”

കൂട്ടക്കാർ ഇങ്ങിനെ ദീനതയോടെ പറയുന്നതു കേട്ടപ്പോൾ ഗുരുമാഹാത്മ്യം ശരിയായി ഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ള പത്മ

പാദാഭിധനാശ സന്നന്ദനാൻ സാന്തപനപുഷ്പം ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

“സ്നേഹിതന്മാരേ, നിങ്ങൾക്കു് ഇതു വിഷാദം ഒട്ടു ഭയപ്പെടല്ലാ. നമുക്കു് എല്ലാവർക്കും ഒരുമിച്ചു് ഉത്സാഹത്തോടെ ഇരുവിനെ അന്വേഷിച്ചു ചെല്ലാം.

മോതസ്സു മൊററപോലും മടുത്തീടാതെ രത്നം
ചെങ്കുഴിയിൽനിന്നു വെട്ടി സ്വർണാഭരണങ്ങളെ കാട്ടും;
മുക്കും നേരിട്ടിട്ടും പ്രയത്നംചെയ്തു ചിത്തം
മടുക്കാതെത്തന്നെ മൃതം കൈക്കലാക്കി

എന്നാ നാം ഓട്ടുകൊണ്ടു സർവ്വദിക്കിലും നമുക്കുചെന്നു തെരഞ്ഞുനോക്കാം. പരകാരത്തിൽ ശ്രദ്ധമായി വാഴുന്ന ആചാർയ്യനെ നമുക്കു കണ്ടുവാൻ പ്രയാസമുണ്ടെന്നിപ്പോ, അദ്ദേഹത്തിനുള്ള ഗുണസഞ്ചയത്തിന്റെ പ്രകാശംകൊണ്ടു നമുക്കു് അദ്ദേഹം ഏവിയെടുക്കുന്നു? അറിയാൻ കഴിയാം. നിസ്സംഗനാ മംഗളാഗമനമായ ആ സന്ന്യാസീന്ദ്രൻ കാശി:സ്ത്രം പഠിക്കുന്നതിന്നു രാജീവരോധനാ വിഭ്രമസ്ഥാനമായ രാജവിഗ്രഹത്തെ പ്രാപിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം. നിത്യതുപ്തന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായ നമ്മുടെ ഗുരുദേവൻ ഏതു രാജ്യത്തു വാഴുന്നുവോ, ആ രാജ്യത്തു സർവ്വജീവികളും രോഗശോകാദിഹീനരായി നിർവൃതിയോടെ വർത്തിക്കുന്നതു കാണാം. അവിടെ തസ്കരപീഡയുണ്ടാകയില്ലാ. സർവ്വതം സ്വയമ്നിരതരായിരിക്കും. മേഘം കാലവർഷിയാകും. ഭൂമി യഥാർത്ഥം ഫലസമൃദ്ധയായി വീളട്ടാ. അങ്ങിനെയുള്ള രാജ്യം ഏതെന്നു നോക്കിപ്പോന്നു് അവിടെ നമുക്കു് ഇരുവിനെ അന്വേഷിക്കാം.”

ഇതു് എല്ലാവർക്കും സമ്മതമായായ്, ഗുരുശരീരത്തെ സംരക്ഷിക്കുവാൻ ഏതാനും ചിലരെ ഏല്പിച്ചു്,

“നേതിനേത്യഃദി വേദവാക്യതാൽ മുഷ്ണാമുത്ത-
രാശിയഃ നന്നാത് നിഷേധിച്ചുവന്നുവന്നു
ഏതുതേ നിഷേധിച്ചാൻ സംധിച്ചിടത്തുകണ്ടു-
ള്ളതിനെ സ്വസ്വപരൂപമാകുന്നവെന്നിങ്ങിനെ
സത്സ്മാരാജാജ്ഞാപുവിൽ ധരിച്ചിട്ടു-
മപ്പരമാർത്ഥവസ്തുവാകുന്നു ഭവാനഹോ!

• • •
മർമ്മങ്ങളും വിചരങ്ങളിൽ തടവെന്ത്യ
പൊയ്ക്കൊള്ളുശിന്ദ്രിയങ്ങളാകുന്നോരഗ്രാസങ്ങളെ
ദോഷദോഷകലാപാലതന മനോവൃത്തി-
പാശത്താൽ തിരിച്ചുടൻ തൊടരു വസ്തുവിൽ
സത്സ്മാരാജാജ്ഞാപുവിൽ ധരിച്ചുകൊണ്ട് ഭൂമി-
തപ്പരമാർത്ഥവസ്തുവാകുന്നു ഭവാനഹോ!

• • •
ഇഹലോകബരതത്തിൽ ഗോദിച്ചുകൊള്ളും ഞാൻതാ-
നക്മണ്ഡലത്തിൽ സ്ഥിതിനായ് ഭവിക്കുന്നു;
അക്ഷമണ്ഡലത്തിൽ റാജാജ്ഞാപുവിൽ ഞാൻതന്നെയൊ-
ന്നിഹലോകബരതത്തിൽ സംസ്ഥിതിചെയ്യുന്നവൻ;
വൃതിയാരോണ വേദവാക്യങ്ങളാലേ ചരമാം
നിതരാം യത്തത്താദൃശേതൈസ്തതപത്തിനെ
എപ്പോഴും പ്രദക്ഷിപ്പിക്കുകയെന്നിരിക്കുന്നു നന്നാ-
യപ്പരമാർത്ഥവസ്തുവാകുന്നു ഭവാനഹോ!”

ഈ ഗാനം കേട്ടതോടുകൂടി രാജാവിന്നു കത്തവ്യ
നിശ്ചയമുണ്ടായി. അദ്ദേഹം ഗാനകന്മാരെ സമ്മാനിച്ചു
യച്ചു. അതുകഴിഞ്ഞ അടുത്ത അവസരത്തിൽ അന്നെ
ശങ്കരാചാര്യൻ ആ രാജശരീരത്തെ വെടിഞ്ഞു ലിംഗശരീ-
രത്തോടെ സ്വന്തം ശരീരത്തിലേക്കായി, അതു വെച്ചിരി

ക്കുന്ന പവ്വതഗുഹയെ പ്രാപിച്ചു. അപ്പോൾ അവിടെ തന്റെ ശരീരത്തെ രാജകീയരന്മാർ കണ്ടെടുത്തു ഭരിപ്പിക്കാനായി ചിതയിൽ ഏറ്റിവെച്ചിരിക്കുന്നത് അദ്ദേഹം കണ്ടു. തുടനെ ആ യോഗീന്ദ്രൻ സ്വശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ച് നാസിംഹമുന്തിയെ സ്തുതിച്ചു. ആ സ്തുതിയാൽ സംപ്രീതനായ നരസിംഹമുന്തി സതപതം പ്രത്യക്ഷമായി ആ ചിതാവാനിയെ ഗമിപ്പിച്ചു, തുടരുകൊണ്ടു ശങ്കരാചാര്യന്റെ വിഗ്രഹത്തെ തലോടി വിജ്വലീകരിച്ചു, അഗ്നീജവാഹവീഡയായ ആ ശരീരത്തെ ദിഗ്ഗണോജപലാകീയതിൽപ്പിന്നെ അന്തർധാനം ചെയ്തു.

പവ്വതകന്തരത്തിൽനിന്നു ശങ്കരാചാര്യൻ വർദ്ധമാനമായ കാന്തിയോടെ വെളിപ്പെട്ടു. ഈ ഭർത്താക്കൾ ചുക്കാലത്തെ വിരോധം കഴിഞ്ഞിട്ടാകയാൽ ഗിര്യന്മാർക്കുള്ള സൗഹൃദം ഏറ്റവും പെരുക്കി.

അനന്തരം ആചാര്യൻ ഗിര്യന്മാരോടു കൂടി ആകാശമാർഗ്ഗേണ രാജധാനിയിലേക്കു യാത്രയായി. ക്രിയാദീമാനം വെടിഞ്ഞും, വിഷതുല്യമായ വിഷയത്തിൽ വാഞ്ചരകൂടാതെയും രാജധാനിയിൽ വാഴുന്നത് ആചാര്യൻ സകൗതുകം കണ്ടു.

സമാഗതനായ ഗുരുവിനെ രാജധാനിയിലേക്കു പ്രേമത്തോടെ വന്ദിച്ചു. “എനിക്കുള്ള ഭേദഗോഹാദിയൊക്കെയും അഭയമുള്ളതാണ്” എന്നു അദ്ദേഹം ആചാര്യപാദങ്ങളിൽ സമർപ്പിക്കയും ചെയ്തു. അനന്തരം ഭാരതി അവിടെവന്ന് ആചാര്യനെ നമസ്കരിച്ചു ഇങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു:—

“വിദ്യകൾക്കെല്ലാം ഇതഗ്നം ഭേദികൾക്കൊക്കെയും ഇതഗ്നം, ബ്രഹ്മവിദ്യ അധിപതിയും, സാ

കുടാൽ സമാധിചന്ദ്രമാണ് അവിടുന്നു. വാദത്തിൽ എ
ന്നെ ഉടനെ ജയിക്കാതെ കാമകല്യാപരിജ്ഞാനം നേടു
വാൻ അവിടുന്നു ഉദ്യമിച്ചത് മനോഹരമാത്രമല്ല കാണിക്കു
വാൻ മാത്രമാണ്. മംഗളാത്മമാവാൻ അവിടുന്നു ഞങ്ങളു
ടെ പരാജിതരായിത്തീർത്തിൽ ഞങ്ങളോട് അവസാനശല്യം,
ബഹുമാനമാണെന്നായിരിക്കുന്നതു്. ഏകദേശ ജീവിതകാ
ല്യം ഉത്രയംകൊണ്ട് അവസാനിച്ചിരിക്കുന്നു. സത്യ
ലോകത്തിലേക്കു തിരിച്ചുചെല്ലുവാൻ അവിടുന്നു ഏനി
ക്കു് അനുജ്ഞനൽകിയല്ലോ!”

ഇങ്ങിനെ മുമ്പാകെ ഭാരതീവാക്യം കേട്ടപ്പോൾ, ഗരു
ഡാപ്പൻ ശോകശക്തിയിൽ സരസ്വതിയെ കണ്ടു
കൊണ്ടു്:—

“സുധാവിന്നിധൗരായി ദേവം വല്ലഭയെന്നും
അപ്സരസ്തദാ ദേവൻതന്റെ സോദരിയെന്നും
വധുവിൻ ദേവതയെന്നും ചിന്താത്രയെന്നും മഹാ-
ലക്ഷ്മിപാദിത്രപാദൻ ദേവമീശപരിയെന്നും
വിശ്വപരമകൈരും നിത്യം പരിപാവനംചെയ്യും
വിശ്വനാഥികേ, നന്നായ് നിന്നെ ഓനനീയുന്നേൻ”—

എന്നു സ്തുതിക്കയും, തന്റെവക ശരങ്ങളിൽ വരദയായി
എപ്പോഴും ഉല്പസിക്കേണമെന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുകയുംചെയ്തു.
അതു കൈക്കൊണ്ടുതീർപ്പിന്നെയൊണ് ഭാരതി ഈ ഗുഹ
സ്തലോകത്തിൽനിന്നു തിരോഭവിച്ചതു്. അങ്ങിനെ അ
വൾ പെട്ടെന്നു് അന്തർലോകത്തിൽ പലകും അ
തുളയുണ്ടായി. മണ്ഡനഗിത്രനാദമേ, പത്മീവിയോഗ
ത്തിൽ സന്തോഷിച്ചതേമുളു. താൻ സന്യാസിയായതു
കൊണ്ടു് ഇന്നുമേലിൽ ഭാഷ്യം വിധാനമാവിട്ടുവെന്നു

കഴിയുമെന്ന്. ആ ദേവം അനുഭവിക്കുവാനിരിക്കാതെ അറിയും ലോകത്തിൽനിന്നു മറഞ്ഞതു നല്ലതായിരുന്നു" അദ്ദേഹം കരുതി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ ഭാവത്തിൽ ആ ചാപ്പൻ അനുഭവമോടി.

പിന്നീട്, തനിക്കുള്ള വിത്തുകളെക്കൊണ്ടും മണ്ഡനമില്ലാത്ത മരണമൊഴുത്ത് ഭിക്ഷുവായിത്തീർന്നു കൈക്കൊണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന് ആ ചാപ്പൻ സുരേഷ്ചരണനെന്നു നാമം നൽകി. അതുതന്നെ സുരേഷ്ചരൻ എന്നു വിളിക്കുന്നതായ മഹാത്മാവു മഗധരാജ്യത്തു ചെന്നു നൽകാതെയുള്ള ബ്രഹ്മധൂതനെക്കണ്ടിരുന്നതായി വാങ്ങ.

ഗതമാമാർഗ്ഗനാവട്ടേ, മണ്ഡനങ്ങളെക്കൊണ്ടും അടിച്ചതുകൊണ്ടുവന്നു" അതിൽപ്പിന്നെ ഉദ്യമിച്ചു. അദ്ദേഹം തെക്കൻനാടുകളിലേക്കു ശിഷ്യനായെന്നു ജറങ്ങി. ചെല്ലുന്നെങ്കിലും സ്വന്തം മതത്തെ സ്ഥാപിക്കുകയും, മറ്റുള്ളവരുടെ നഗ്നീകരണവും അദ്ദേഹം ചെയ്തു. ഗംഗാസാനിധ്യനാൽ പരിപാദനവും, അർജ്ജുനാർജ്ജിതവും മറ്റും കാർമ്മയനസംജ്ഞയായ പരമേശ്വരലിംഗത്താൽ പരിഗോഭിതമായ ഒരു ശൈലത്തിൽ ചെന്നു അദ്ദേഹം കരണാൽ പാർത്തു. ഇക്കാലത്തു സുരേഷ്ചരൻ, പത്തുപാദൻ മുതലായ ശിഷ്യന്മാരെ നിയോഗിച്ചു ഗൈരം, വൈഷ്ണവം, പാണ്ഡുപതം, കാണാദം, കാപിലം, ആർഹതം, ഗാന്ധർവ്വമുതലായ മതങ്ങളെക്കൊണ്ടും ആചാര്യൻ നാമാനുഭവമായി. ഇതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ മഹാ ദുഷ്ടന്മാർ കൊല്ലുവാൻ തുനിഞ്ഞുകയന്നായി. എന്നാൽ, അശുഭൻ ശുഭശാസ്ത്രമായ ഗതരന്റെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നപ്പോൾ, നിഷ്പ്രഭമായടങ്ങി. ആ വേദനിതകന്മാരുടെ ആചാര്യദേവനും സ്വാമനാശമായിത്തീർന്നുവെന്നു ഹേതുവാകുന്നു.

“ആരാലും വെട്ടി അവനാകയില്ലാചാപ്പന്റെ ശീശിൻ വൈദികനെ സാമ്പ്രതം കൊല്ലാമു മേ.”

പത്താം അധ്യായം

ശങ്കരാചാര്യൻ ഒരുസ്ഥലം തന്നിടെ ഇരിക്കുമ്പോൾ,
ചേലാകുളത്തനായ ഒരു കാപാലികൻ സമുപരിന്റെ
രേഖയത്തിൽ അറിയിട്ടു വന്നു. ആയാൾ നിശ്ചയം ആചാ-
ര്യനോടു പറയുകയാണു്:—

“മഹാത്മാവേ, അങ്ങയെ സമുപജ്ഞനെന്നും, സുഗ-
ലനെന്നും മയാലവെസം സമുപജ്ഞയ്ക്കും പുകഴ്ത്തുന്നു. താ-
സമീപമായ അങ്ങയെ കാണേണമെന്നുണ്ടായ ഉപകാരം
ലാഭം ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടുപോന്നതു്. അങ്ങയുടെ ഗുണഗ-
ണങ്ങളെക്കുറിച്ചു പലരും പറയുന്നതു ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ടു്.
നിരസ്തോഭനായി പോകുന്നിട് അങ്ങയെപ്പറ്റി ആത്മ-
ദ്വേഷം. ദൈവത്തിന്റെ മുമ്പാകെ അങ്ങു് അടിമുറപ്പിച്ചിട്ടു-
യിരിക്കുന്നു. ദേഹാഭിമാനത്തെ നിശ്ശേഷം നശിപ്പിച്ചുകൊ-
ണ്ടുവരുന്ന അങ്ങയുടെ മാഹാത്മ്യം ഭാഷ്യത്തോളം അതു-
താറാടുകയാണു്. അദ്വൈതസംസ്ഥാപകനായ അങ്ങു്
സമുപജ്ഞനായി പ്രശോഭിക്കുന്നു. അങ്ങു് ഈ ശരീ-
രത്തെ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു പരോപകാരത്തിന്നാണു്.
കടാക്ഷലേലംകൊണ്ടുതന്നെ സജ്ജനത്തിനുള്ള ചാനസ-
പീഡയെ അകറ്റുവാൻ അങ്ങയ്ക്കു് ശക്തിയുണ്ടു്. ഇ-
ണാവാമെന്ന രായ ഭാഗ്യവശമായ മുമ്പിൽനിന്നു് അത്ഭു-
തപ്പെട്ട സമുപജ്ഞനാകാർക്കും മാത്രമാണിദ്വേഷം. ഞാൻ
ഒരു ചേലാകുളത്തിന്നായി അഭിപ്രയിക്കുന്നതാണു്. അ-
തു നിവാരണമെന്നതിന്നു് അങ്ങയെ ചാത്രമേ ഞാൻ
ലോകത്തിൽ കാണുന്നുള്ളു. കാപാലിയെ പ്രസാദിച്ചിട്ടു
കൃതകൃത്യനാക്കുവാനു് എന്നു അങ്ങു് അനുഗ്രഹിച്ചു

൧൦. ഈ ശരീരത്തോടുകൂടി കൈലാസത്തെ പ്രാപിച്ചു
 മഹാദേവനോടുകൂടി ചേർന്നിരിക്കുവാൻ എനിക്കുണ്ടായ അ
 ഭിന്നിവേഗത്താൽ ആ ദൈവമുതിർത്ത ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു
 ഞാൻ ചെറുകാലം തപസ്സുചെയ്തു. ഒട്ടേറെ ദേവദേവൻ
 പ്രസാദത്തോടെ പ്രത്യക്ഷമായി എന്നോട് അരുളിച്ചെ
 ള്ലുത്, സർവ്വജ്ഞാനോദ്രോഹം ആയ മൊഴിയിൽ ശിരസ്സു
 തന്നിക്കായി അഗ്നിയിൽ മോചിക്കുകയാണെന്നിൽ താൻ
 പ്രീതനാകണമെന്നും, അപ്പോൾ എന്റെ കാര്യം സാധി
 ക്കുന്നതാണെന്ന്. അതിൽപ്പിന്നെ, അങ്ങിനെയൊരു ശി
 രസ്സിനാവേണ്ടി ഞാൻ ഭൂമി മുഴുവൻ സഞ്ചരിച്ചുവരികയാ
 ണ്. ഇത്രകാലത്തും ആ ഗിരജയെ നിവൃത്തിക്കു
 വാൻ കഴിയാത്തതാൽ ഞാൻ ആധിരോധം ഉഴലുന്നു. സ
 ഖ്വജ്ഞാനം ലോകോപകാരിയായ അങ്ങനെ എന്റെ ഭാ
 ഗ്യത്താൽ ഇന്ന് എന്നിക്കു കാണുവാൻ കിട്ടി. ഇനി എ
 നിക്കു ആധിക്കു അധികാശമില്ലെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിച്ചു
 കുന്നു. രാജാവിന്റെ ശിരസ്സ് എന്നിക്കു നിശ്ചയമായും
 കിട്ടുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ടു സർവ്വജ്ഞാനായ അങ്ങനെയെ
 ശിരസ്സ് മഹാദേവപ്രീതിക്കായി എന്നിക്കു തന്നാലും! അ
 ങ്ങു അങ്ങിനെ ചെയ്താൽ അങ്ങേയ്ക്കു അതു കീഴ്മിയും,
 എന്നിക്കു സിദ്ധിയാവാത്തതും. ശിരസ്സ് തരണമോ എന്ന്
 ആരോടെങ്കിലും അർത്ഥിക്കുന്നത് അജ്ഞാതതാണെന്നു
 ഞാൻ അറിയാത്തതാണല്ലോ. പരോപകാരികളായി ഭൂമി
 യിൽ പലരുമുണ്ടല്ലോ. അവരാരെത്തന്നെ സ്വലാശീരത്തെ
 ത്യജിക്കുന്നതല്ല. അങ്ങനെയൊരു രാജാവിനെയാഗ്രഹിക്കുന്നു
 പ്രാപിച്ചിട്ടുള്ള മഹാജനങ്ങൾ. അങ്ങേയ്ക്കു ഈ ശരീ
 രത്തിൽ ഒട്ടും ആസക്തിയില്ല. പരോപകാരത്തിന്നാ
 തിടാണം അങ്ങു ഈ ശരീരത്തെ വധിക്കുന്നത്. പ്രാ
 രേണ സർവ്വജ്ഞങ്ങളും സമാർത്ഥന്മാരും പരശുരാമി

ചാരില്ലാത്തവനാണ്. പക്ഷേ ദേവാനന്ദൻ ശത്രുവിനെ വധിക്കുവാൻ ആവശ്യത്തിനനുസരിച്ച് ഭയംകൊണ്ട് അസ്തിമയം യാചിച്ചു വാങ്ങിയില്ലേയോ? ശരീരം ക്ഷണിക്കാണെന്ന് അറിഞ്ഞു ഭയംകൊണ്ട് പ്രവൃത്തികൾ അതിനെ പരോപകാരത്തോടെ പരിത്യജിച്ചു സ്ഥിരമായ യോഗ്യതയെക്കൊണ്ടു ലോകസംപൂജയാക്കി. പ്രശസ്തനായ ഒരു പാലനന്ദനായി വാഴുന്ന ചോട്ടഗന്ധാരായ ഹിര്യർ മാത്രം സർവ്വം അന്യർ ഉപകാരം ചെയ്യണമെന്നു കരുതി കൊണ്ടാണ് ശരീരം ധരിക്കുന്നത്. എന്നാൽ, എന്നെപ്പോലെ ഒരു അധികാരപരമായ സ്വഭാവമുള്ളവനായി, ഭയംകൊണ്ടാണ് കഴിയുന്നത്. നിസ്സംഗനായ അദ്ദേഹം സ്വന്തം ശരീരംകൊണ്ടുള്ള ഒരു പ്രയോജനം പരോപകാരമാണ്. ആശംസിക്കുന്നതായ അന്യോപകാരം നന്മയും തിന്മയും അറിഞ്ഞുകൂടാ. ശിരസ്സു തരണമെന്ന് ആരെങ്കിലും ആരോടെങ്കിലും ചെന്നു ചോദിക്കുമോ? ആരും തന്റെ ശിരസ്സിനെ ആർക്കും കൊടുക്കുകയില്ല. അതു കൊടുത്തവനേയും, അതു വാങ്ങിയവനേയും സഭയ്ക്കു നിന്ദിക്കും. അതുകൊണ്ട് എന്റെ ഈ പ്രാർത്ഥന അന്യർ കേട്ടാൽ അത് എന്നെക്കുറിച്ചു ചോദിക്കും. എങ്കിലും, വിരക്തനായ തന്റെ ലോകത്തിൽ അദ്ദേഹമായി എന്നാണുള്ളത്? ഞാൻ ഭൂമിയിൽ മുഴുവൻ സോമിയായി സർവ്വജ്ഞാനം നാശിച്ചു മാത്രമേ കണ്ടുള്ളൂ. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ശിരസ്സ് എന്നെക്കുറിച്ചു തരണമേ എന്നു ഞാൻ അദ്ദേഹം കേട്ടാൽ വീണ്ടും അത്ഭുതംകൊള്ളുന്നു."

കാര്യപ്രമാണമായ ശത്രുമാർക്കു് ഈ പ്രാർത്ഥനയെ മറുപടി നൽകാൻ കേട്ടു.

"നീ ഒട്ടും വിചാരിക്കുകയോ. എന്റെ ശിരസ്സ് ഞാൻ പ്രതിഷേധംകൂടിയതല്ലെന്നു നിനക്കു അറിയാം. എങ്കിലും

നെയ്യല്ലാം രക്ഷിച്ചാലും, എപ്പോഴെങ്കിലും ഈ ശരീരം നശിച്ചുപോകുകയെന്നതു നിശ്ചയമാണ്. ഇതിനൊക്കെ ആണ് അന്യന്ന വല്ല ഉപകാരവും ഉണ്ടായാൽ അതുതന്നെയാണ് ഉത്തമമായ പുരുഷാർത്ഥസിദ്ധി. എന്നാൽ, ശ്രദ്ധയോടെ വേണം ഇക്കാര്യം നീ നടത്തുവാൻ. പതിവുപോലെ ഇന്നും ഞാൻ ഇവിടെയെങ്ങാനും വിജനപ്രദേശത്തുചെന്ന് സമാധിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യും. ആ സന്ദർഭംനോക്കി ആരുമേതും അറിയാതെ നീ അവിടെ വന്നാൽ നിന്റെ കാർഷ്ഠിതം സഹനമാകും. പരസ്യമായി എന്റെ ശിരഃകുപ്പാലത്തെ നിനക്കു തരുന്നതിനു ഞാൻ തുനിയുന്നില്ല. എന്റെ ശിഷ്യന്മാർക്കു ഞാനല്ലാതെ വേറെ ശരണമില്ല. അവർ അറിയുന്നതായാൽ ഇക്കാര്യം നിനക്കു സാധിക്കുന്നതല്ല. തന്റെ ശരീരത്തെക്കൊണ്ടെന്നപോലെ, തന്റെ നാഡന്റെ ദേഹത്തെയും ആർക്കും പരിത്യജിക്കുവാൻ ഇച്ഛിക്കുന്നതല്ലല്ലോ.”

ഇങ്ങിനെമുണ്ടായ ആചാര്യവാക്കുകൾക്കു ചോദിച്ചതും ശ്രദ്ധപിടിക്കുന്നതായ കാപാലികൻ ആമോദത്തോടെ തൽക്കാലം പിന്മാറി. ആചാര്യൻ ഈ സംഭവം ശിഷ്യന്മാർക്കുമെന്തെന്നു അറിയിക്കാതെ ചെന്നതായി വാണു.

സ്നാനാദികൾക്കുശേഷമായി ശിഷ്യന്മാർ അകന്നിരിക്കുന്ന തരംനോക്കി ആ കാപാലികൻ കങ്കാളമാല ചാത്തിയ വക്കണ്ണോടും, രക്തമയമായ നേത്രത്തോടും ദൈവവാകാരനായി സൂര്യം ധരിച്ചുകൊണ്ട് ആചാര്യന്റെ അടുക്കൽ വന്നു. ഉടനെ ശരീരത്യാഗത്തിനൊരുങ്ങി ആചാര്യൻ സാന്നിദ്ധം സമാധിസ്ഥനായി.

സമാനന്തരമായ ദോഷാജ്ഞാപ്തിയും തുല്യീകരിച്ചുവാങ്ങുന്ന സർവ്വനഷ്ടഭിന്നനായ ദേശികേന്ദ്രമെന്ന പാപാചാര്യന്മാരിൽ അഗ്രഗണനായ കാപാലികൻ നമസ്കരിച്ചു.

വാൻ ശുദ്ധനീട്ടി. ഉടനെ ആ ചോരകൾ പരമ്പരയ്ക്കു
 ഓർത്തു മനസ്സിൽ യോഗബലത്താൽ ഗോമരതാപി-
 ഉൽക്കടായ കോപത്താൽ അദ്ദേഹം കത്തിക്കൊള്ളുന്ന തീ-
 യെന്നപോലെ ഉജ്ജ്വലിച്ചു. ശോകനാശനനായ നര-
 സിംഹമുക്തിയെ ആ ദർശനം നൂരിച്ചു. തത്ക്ഷണം
 അദ്ദേഹം മന്ത്രസിലിയായ മന്ത്രാദവയെ വെടിഞ്ഞു
 നരസിംഹരൂപത്തെ കൈക്കൊണ്ടു. ആ ചോരരൂപ-
 തോടെ എടുത്തുകൊണ്ടു നടന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം സിദ്ധിക്കൊ-
 ണ്ട് അദ്ദേഹം കത്തിച്ചുപോയില്ലെന്ന് ആ കാപാലിക-
 നെ പിടികൂടി. കൂറകളും ചെറുവാൻ മുതിർന്ന
 അറിയെ പരമ്പരനരസിംഹം ഉൽക്കടയോടെ
 മാറിക്കൊണ്ടു, തേറ്റുകളിൽ കോൽ കർക്കരമായി
 ഗർജിച്ചു. ഈ ശബ്ദം കേട്ട ഹിന്ദുക്കളെയും സന്യാ-
 തോടെ ഇരവിന്റെ സമീപത്തോടെ കൊടുമുടിയിൽ. ഒരു
 കാപാലികൻ ഹതനായതും, ഇതോടൊപ്പം നിരന്തരം സ്ഥി-
 തിചെയ്യുന്നതും അവർ കണ്ടു.

ജഗദണ്യകാണ്ഡം പിളർന്നപ്പോലെ നരസിംഹം
 ഗർജിക്കുകയാൽ ശങ്കരാംഗ്യൻ ധ്യാനത്തിൽനിന്ന് ഉ-
 ണന്ന പതുക്കെ കണ്ണുകൾ തുറന്നു. അപ്പോൾ, ഭാരതവ-
 ശ്വരത്തോടും, മഹാകിരണമുഖ്യമായ മടകളോടും, നെ-
 ററിതോൽ മൂന്നുകണ്ണോടും, ഗന്ധർവ്വകീഴ്ചിയോടും, ഈ-
 ഫാഞ്ചാ കലയുന്ന അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം കൂടി ഉൽക്കട-
 കോപത്തോടെ കാപാലികന്റെ ചാർത്തു നഖാഗ്രം
 ഉദ്ധർ പിളർന്നു അതിൽനിന്നു തിളച്ചുപോകുന്ന മൊഞ്ച-
 രായിൽ ആറായിരം, കടൽതല മാറിയിരുന്ന മോൻഭാരത-
 ഉമായ വശത്തായി നിന്നു വീഴ്ചയെ വെട്ടിക്കൊണ്ടു
 അത്യന്താജ്ഞനായ നരസിംഹമുക്തി വിദ്യയുപോലെ
 ഇളകുന്ന ഉഗ്രജിഹ്വയോടെ നില്ക്കുന്നത് അദ്ദേഹം ക-

ണ്ടു. ഇതിൽ അദ്ദേഹത്തിന് ഭീതിയല്ലാതെ ദാഹമുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഭക്ഷിച്ചുപൂർച്ചം സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു നരസിംഹത്തെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു. ഉടനെ, പത്മപാദൻ സ്വന്തം രൂപത്തിൽ വെളിപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

പത്മപാദൻ ഉടനെ ചെയ്തതു ഇതാണിന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിക്കുകയാണ്. ഇതെല്ലാം കണ്ടു മറു ഗിര്യന്മാർക്ക് അത്ഭുതമുണ്ടായി. “സ്നേഹിതാ, പ്രകൃതമായ സാക്ഷാൽ നരസിംഹഭഗവാൻ താങ്കളിൽ ഇത്രയും പ്രസാദിതനായത് എങ്ങിനെയെന്നു പറയാം?” എന്നു അവർ പത്മപാദനോടു ചോദിച്ചു.

പത്മപാദൻ—മുമ്പാകിൽ അരോഹിണിയിലിരുന്ന കന്നിന്റെ സമീപത്തുള്ള കാട്ടിൽ ചെന്നു നരസിംഹമുഖത്തിലെ ഭക്ഷിച്ചുപൂർച്ചയുടെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു വെള്ളിനം തപസ്സുചെയ്തു വന്നായി. അപ്പോൾ ഒരു രോടൻ അവിടെ വന്നു, “അങ്ങ” ഈ ഗുഹയിൽ ഏകനായി വന്നിട്ടുകൊണ്ടു ഏതാണു ചെയ്യുന്നത്” എന്നു എന്നോടു ചോദിച്ചു. കഴുതുവരേക്കും മനുഷ്യന്റെ രൂപവും, സിംഹത്തിന്റെ മുഖവും തിരിയെ മൂലം ഈ പാരമ്പര്യത്തിൽ ഉണ്ടെന്നും, അതിനെ ഇത്രനാളായിട്ടും കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടില്ല എന്നും, അതിനെ കാണുവാൻ വേണ്ടിയാണു താൻ ഈ കാട്ടിൽ പാർക്കുന്നത് എന്നും ഞാൻ അറവനോടു പറഞ്ഞു. എന്നാൽ ഈ വാക്കിനെ ആ മട്ടിൽ അന്നെ അറവൻ വിചാരിച്ചു തൽക്ഷണം ചെന്നു അടുത്തിരിക്കു ചെയ്യുന്നതു ഞാൻ കണ്ടു. പറയുന്നതും കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അറവൻ വെളിപ്പെടുകയും ചെയ്തു സാക്ഷാൽ നരസിംഹനെ പരിചിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നു അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. എന്നിങ്ങനെ അത്ഭുതമായി.

അളവില്ലാ. “മഹർഷികൾക്കു മാനസംകൊണ്ടു പോലും കണ്ടറിയാൻ കിട്ടാത്ത അങ്ങ് ഇത്ര സുകരമായി ഈ വേദന” അധീനനായതു് എങ്ങിനെ” യെന്നു ഞാൻ നരസിംഹമുഴ്തിയോടു ചോദിച്ചു. അതിന്നു തന്ത്രിജാധികൾ അരുളിച്ചെയ്തതു് ഇതാണു്:—“ഈ വേദനെപ്പോലെ ഇത്ര ഏകാഗ്രഹിതനായി എന്നെ ഇതുവരെ കൊല്ലം ധ്യാനിച്ചിട്ടില്ലാ. ഇവന്റെ പുണ്യവിഗ്രഹം സംകൊണ്ടു് ഇവന്നു ഞാൻ ഇങ്ങിനെ പ്രത്യക്ഷമായതാണു്.” ഇത്രയും പറഞ്ഞു ഭഗവാൻ എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചു തിരോഭവിപ്പിച്ചു ചെല്ലു.

ഈ പുച്ഛകര കേട്ടു് എല്ലാവരും ആനന്ദനിമഗ്നരായി. പത്മപാദന്റെ സിദ്ധിയേയും അതുകൊണ്ടുണ്ടായ മഹാകർമ്മങ്ങളെയും അവരേവരും മകുടകണ്ഠം പ്രശംസിച്ചു.

അനന്തരം ശങ്കരാചാര്യൻ തീർത്ഥയാത്രയായി അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടു ഗോകുണ്ഠത്തെ പ്രാപിച്ചു. അവിടത്തെ ഗിരപ്രതിഷ്ഠക്കുക്കുറിച്ച് ഒരു ഐതിഹ്യമുള്ളതു് ഇങ്ങിനെയാണു്:—

“ദാരുണൻ നിശാചരനായകൻ ഭഗവാനെൻ
ദാരുണനതുപോലെ നിന്നു വൻതപം ചെയ്തു;
തന്നുടെ ശിഖർക്കുളേ സന്ദേഹം നിട്ടുറത്തു
വാനിയിൽ പലേക്കറി നന്നായി റോദിച്ചുമോ,
ഇതഗ്നനെ പ്രസാദിച്ചിട്ടിമകുടാൽ, പരമത്തപം
നാഗരാധീശചരനാ നാർക്കിയ ഗിരലിംഗം
മാന്മാരി വിരേല്ലഗാർഭ ഭൂമിയിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു-
താമരിത്തരിമാത്രാ കോപിച്ചു ഗോമുഖൻ

ഓട്ടമണ്ണേണഗനെപ്പാഞ്ഞുതതധികമു-
 കോടം കൈമടക്കിയെന്നിടിച്ചു മന്യകത്തിൽ;
 രാമണൻ പിന്നെയെന്നാലിംഗത്തെപ്പഴക്കവ-
 നാവോളം പ്രയത്തിച്ചു, കലുഷദീപഗന്ധം;
 “അല്ലയോ, ദശഗ്രീവ, ലിംഗമിങ്ങിരിക്കട്ടെ
 ചെല്ലെങ്കിലുമെന്തിനീ, വെറുതെ രത്തിക്കേണ്ടോ”
 എന്നൊക്കാരാവാണിയന്നോമുണ്ടാക്കുന്ന
 ഖിന്നനായ” കിന്നാരശാസോദരൻതന്നം പോരായ്;
 അങ്ങിനെയുള്ള മഹാദേവൻ, ശ്രീകണ്ഠ, നീശൻ,
 മംഗളപ്രദായകൻ ഗോകണ്ഠൻ വർത്തിക്കുന്നു.”

ശങ്കരാചാര്യൻ സാഗരസ്താനംചെല്ലു കോടിതീർത്ഥ
 മാടി മഹാബലേശ്വരനെ പൂജിച്ചു മൂന്നുനാൾ അവിടെ
 പാത്തു. പിന്നെ ഹരിശങ്കരമെന്ന ഭിദ്യസ്ഥലത്തേക്കു
 പോയി. ഭക്തിമെട്ട്യാം നശിച്ചിച്ച് ആനന്ദം നൽകുന്ന
 ഹരിശങ്കരന്മാരെ ഭജിച്ചതിൽപ്പിന്നെ, മുകന്മാരെപ്പോലും
 വാശികളാക്കുന്ന മുകാഞ്ചികാക്ഷേത്രത്തിലേക്കു് അദ്ദേ
 ഹം താഴ്ന്നു. ചാർഗ്ഗുരല്ലേ, ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ തന്റെ
 ഏകപുത്രൻ മരിച്ചുപോകയാൽ ഭാർഗ്വതോടുകൂടി ഗീർന്നാ
 യി വിവരപിക്കുന്നതു കണ്ടു. മരാനിധിയായ ആചാര്യൻ
 അതിൽ അനുതാപത്താൽ ആതുരനാക്കപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ
 ആകാശത്തിൽനിന്നു്:—

“പാലനംചെയ്താനാളല്ലാത്തവനെയും ഒരു
 മാരാദിക്കുവാൻ മാനം മൂലമായ് ഭവിച്ചിട്ടും”

എന്നു ശങ്കരർമ്മിരിക്കേണ്ടായി. ഇതിന്നു മറുപടിയായി
 ശങ്കരാചാര്യൻ ഉടനെ പറഞ്ഞതു് ഇതാണു്:—

“ശരിയാണതു, മനുലോകവും രക്ഷിക്കുവാൻ
 വിജയേതരവുമേകം നിന്നിരുവതിന്റെ
 കരളിൽച്ചാത്തായിപ്പെരുക്കം ഒരുതന്നെ
 കരുണാരത്നാകര, പരിശോധിക്കുകൂട്ടു.”

താർക്കണം, ആ ബ്രാഹ്മണപുത്രൻ ഉറക്കംവിട്ടു
 ഉണർന്നുചാലെ ജീവിച്ചുവന്നു. ഇതു കണ്ടവരേവ
 യും അത്ഭുതവിവശരായി.

പിന്നെയാണു ശങ്കരാചാര്യൻ മകാംബികാക്ഷേത്ര
 ത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതു്. ദേവിനെ ഭജിച്ചു അദ്ദേഹം
 പശുപാഞ്ചിതനായി ആനന്ദസ്വാസ്ഥ്യംപൊടിഞ്ഞു. അദ്ദേ
 ഹത്തിൽ നിന്ന ഭക്തിപൂർണ്ണമായ ഒരു കീർത്തനമാല അ
 പ്ലോഹമുണ്ടാകയും ചെയ്തു.

ആ നാട്ടിൽ കുറച്ചുനാൾ പാർത്തിയപ്പിന്നെ ശങ്കരാ
 ചാര്യൻ ത്രിവേണിയിന്നെ അഗ്രഹാരത്തിലേക്കു ചെന്നു.
 സർവ്വസമ്പൽ സമൃദ്ധമായ നാടാണതു്. അവിടെ സർവ്വ
 ജനങ്ങളും സ്വയമ്നിരതരാണു്. ഭോഗമോ അപമൃത്യു
 വോ ആ നാട്ടിലെങ്ങുമില്ലാ. ദൈവധ്യാനത്തിലും സമുക്ത
 മായാധ്യാനത്തിലും നിരതന്മാരായ രണ്ടായിരം ബ്രാഹ്മണർ
 അവിടെ ഉണ്ടു്. അവരിൽ ഒരാൾക്കു പ്രഭാകരൻ എന്നാ
 ണു ചേരു്. അദ്ദേഹം ബുദ്ധിമാനം ശാസ്ത്രജ്ഞനാണു്.
 കർമ്മാർത്ഥത്തിലാണു് അദ്ദേഹം ഏകാഗ്രഹിതനായി
 വിധിപോലെ പ്രവർത്തിച്ചുപോരുന്നതു്. പണവും പശു
 ളും ഭൂമിയും ദായാദന്മാരും ബന്ധുക്കളും അദ്ദേഹത്തിന്നു
 ധാരാളമാകുന്നു. എന്നാൽ, അദ്ദേഹത്തിന്നുണ്ടായ പു
 ത്രൻ മുമ്പേ വെട്ടുന്നതെന്നതാണു് ആകെകൂട്ടു ഒരു ദോ
 ഷം. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്നു് എപ്പോഴും ദേവി
 ക്ഷേമമുണ്ടാകുന്നു. ആ പുത്രൻ മകനായി ധ്യാനാഗമനപ്പോ
 ലെ വർത്തിക്കുന്നു. ഭരതരംഗപോലും അവൻ മിടുങ്ങില്ലാ.

ആരെന്ന് പറഞ്ഞാലും അവൻ കേൾക്കുന്നതുമാത്രം. എന്ന്, സൗന്ദര്യംകൊണ്ട് മനസ്സോടും, തേജസ്സുകൊണ്ട് സൂര്യനോടും അഭിരാമത ചംകൊണ്ട് ചന്ദ്രനോടും, ക്ഷമകൊണ്ട് ഭൂമിയോടും അവൻ തുല്യനാണ്. ഇങ്ങിനെയുള്ള തന്റെ പുത്രൻ മകനായി വരുന്നത് ഭൂതചാലകൊണ്ടോ, ജന്മാന്തരകർമ്മഫലംകൊണ്ടോ എന്നു പ്രഭാകരൻ കാണുന്നതോടെല്ലാം ആവാതിപ്പെട്ടുകൊണ്ടാണു കഴിയുന്നത്. ഇക്കാലത്താണു ഗിഷ്യതം പ്രഗിഷ്യതം ഗുണങ്ങളാലി ഭാഷ്യകരനായ ശങ്കരാചാര്യൻ വ്യത്യസ്തമായിരിക്കുന്നുവെന്നു അദ്ദേഹം കേട്ടത്. ഉടനെ അദ്ദേഹം തന്റെ പുത്രനോടുകൂടി ആ സന്യാസ്തന്റെ നന്നിധിയെ പ്രാപിച്ചു. ചാരമുടിയ കനൽകട്ടപോലെ അടങ്ങിനില്ക്കുന്ന പുത്രനെക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹം ആചാര്യനെ നമസ്കരിപ്പിച്ചു. തന്റെ മുമ്പിൽ ഒന്നും ചിന്താതെയും, ഒട്ടും അനങ്ങാതെയും സ്തംഭരൂപംകൊണ്ടു നില്ക്കുന്ന ആ കുമാരനെ ആചാര്യൻ മയാദർശനം ചെയ്തപ്പോൾ എടുത്തു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തോടു പ്രഭാകരൻ ഉണർത്തിച്ചതായിരുന്നു—

“പ്രഭോ, എന്റെ മകൻ ഇങ്ങിനെ മരണാശ്ശിതവാൻ എന്നാണു കാരണം? ഇവനുപതിമൂന്നു വയസ്സു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇനിയും യാതൊരു കാര്യബോധവും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. യാതൊരു വിദ്യയും ഇവൻ ഗ്രഹിച്ചിട്ടില്ല. അക്ഷരാ പോലും ഇവനു് അറിഞ്ഞുകൂടാ. ഒരു വിധത്തിൽ ഞാൻ ഇവന്റെ ഉപനയനം നടത്തിവെച്ചു. സമവയസ്സായ ബാലന്മാർ ഇവനെ കളിക്കുവാൻ വിളിക്കുമ്പോഴും ഇവൻ ഇളകുകയില്ല. ഇവൻ മൂഢനാണെന്നറിഞ്ഞുകൊണ്ട് ഇവനെ ഭൃത്യബാലന്മാർ ഇടയ്ക്ക് ചിലപ്പോൾ അടിക്കാറുണ്ട്. അതിൽ ഇവൻ ഒട്ടും കോപി

ക്കുന്നില്ലാ. പറഞ്ഞതൊന്നും ഇവൻ കേൾക്കുന്നില്ലാ. തോന്നുംപോലെയാകയാണു ചെട്ടിത്തങ്ങൾ. എന്നാലും ഞാൻ ഇവനെ അടിക്കാറില്ലാ. ഇതാണ് ഇവന്റെ അറസ്ഥം."

ഇതത്രയും കേട്ടതിൽപ്പിന്നെ ശങ്കരാചാർ്യൻ ആ ബ്രാഹ്മണകുമാരനെ നോക്കി—"നീ ആരാണു? ആരുടെ മകനാണു നീ? പേരെന്താണു? എങ്ങോട്ടാണു നിന്റെ ഗതി? എവിടെ നിന്നാണു നീ വന്നതു"—"എന്നിങ്ങിനെ ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ ആ മന്ദനിയ്നിന്നു ആത്മതത്വ പ്രകാശനത്തോടെ ഗംഭീരമായ വചോധാരമുണ്ടായി. "വേദാന്തചന്ദ്രികയിൽ ആരുമില്ലാ ഞാൻ; ഞാൻ നിത്യമൊതന്യസ്വപ്നരൂപിയായ ആത്മാവാണു" എന്നു ആ കുമാരൻ ആചാർ്യനെ അറിയിച്ചു. ഉള്ളങ്കൈര്യിലെ നെല്ലിപ്പുറപ്പാലെ അത്രയും വൃക്കയായി പരമാത്മതത്വത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കയാൽ ആ കുമാരനു ഹസ്താമലകൻ എന്നു പേരുണ്ടായി.

ഉപദേശം കൂടാതെ തത്വബോധമുണ്ടായിരിക്കുന്ന ആ ബാലനെപ്പോലും ശങ്കരാചാർ്യൻ വിസ്മയിക്കുകയും, ആ അസ്തുതബാലനെ സ്വാമോദം അനുഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം അദ്ദേഹം പ്രഭാകരനോടു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"ഈ ചന്ദ്രൻ അങ്ങയോടുകൂടി ഗുഹനന്ദിൻ വസിക്കുന്നതിന്നു ഭട്ടം അർഹനല്ലാ. ഇവൻ മന്ദനാകയാൽ ഇവനെക്കൊണ്ടു അങ്ങയ്ക്കു പ്രയോജനമൊന്നുമില്ലല്ലോ. പൂർവ്വജന്മത്തിലുണ്ടായ അഭ്യാസബലത്താൽ ഇവൻ സർവ്വവും അറിയുന്നുണ്ടു്. എല്ലാം അറിഞ്ഞതുകൊണ്ടു് ഇവനു് ഒന്നും പറയുവാനില്ലെന്നായിരിക്കയാണു്. തത്വാനുഭവമില്ലാത്തവനാണെങ്കിൽ ഇത്ര അർത്ഥഗർഭമായ ഉപദേശം

ത്തിന് ആളാകുന്നതല്ലല്ലോ. ഇവന് ഗുഹധനങ്ങളിലൊന്നിലും ആനുകൂല്യമില്ല. ദേഹത്തിൽ ഭ്രമംമൂലം താദാത്മ്യവും ഇരുന്നില്ല. തന്മൂലം തന്നെ വിചാരം താതൊന്നിലും ഇല്ലാത്തവനായിത്തീർന്നു. അതുകൊണ്ട് ഇവൻ ഐനോടൊരുിച്ചു വന്നുകൊള്ളട്ടെ."

ഇത് പ്രകാരം സമൂഹത്തിൽ ആചാര്യൻ ഹസ്താലകനെ സ്വീകരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിൽ ചേർന്ന് അവിടെ നിന്നു പുറപ്പെട്ടു.

ശ്രീഗുഹയിൽ ലോകം പലതായി തീർന്നു. തപോനധിരായ ഗുഹാധിപന്മാരുടെ ആശ്രമങ്ങളിൽ. സൂര്യരാത്രത്തിൽ മറ്റൊരു വർഷം കഴിഞ്ഞു. ഇങ്ങനെയൊരു ആവർത്തിച്ചു. കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തുകൊണ്ട് സമൂഹത്തിൽ അവിടെ സോപാനം മേറുന്നു. ഗുഹാധിപൻ ആ നാട്ടിൽ പല പെരുമാറ്റങ്ങളും തന്റെ കാലവും മറ്റു ഗുഹാധിപന്മാരും പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഒട്ടനവധി വിവിധം അനുഭവങ്ങൾ ഇത്രയും നേരിട്ടു. ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹം അവിടെ നിൽക്കി. അവിടെ വിദ്യാർത്ഥികൾ സ്ഥാപിച്ച സമൂഹത്തെ അധ്യക്ഷനാക്കി. സമൂഹത്തിൽ പലതരം പലതരം അദ്ദേഹം അവിടെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്തു. ഗുഹാധിപനെ പലതരം ആ ദേവി അവിടെ ശോഭിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ശ്രീഗുഹയിൽ പാർക്കുന്നതാണ് ആചാര്യൻ മറ്റൊരു ഗുഹയെ പറ്റി. മറ്റൊരു ഗുഹയെ ഹിതാനുവർത്തിയും, ഭൂതാനുകൂല്യം, ധർമ്മവ്രതനാണ് [ആ ഗുഹയ്ക്ക്. ഈ ഗുഹയിൽ അത്രയും ഭൂതാനുകൂല്യം നേടുന്നതും അദ്ദേഹത്തിനുള്ളതാണ് മറ്റൊരു ഗുഹ. അതേ തത്വത്തെപ്പറ്റി തോടകവൃത്തിൽ പ്രശസ്തമായി രചി

ച്ച കൃതിയാൽ ആ ശിഷ്യൻ തോടകമാർദ്ദൻ എന്നു പറഞ്ഞായി. പത്മപാദൻ, സരോപൻ, ഹസ്താമലകൻ, തോടകൻ എന്നീ നാലുപരാണ ശങ്കരാചാര്യന്റെ മൂല്യശിഷ്യന്മാർ.

പതിനൊന്നാം അധ്യായം

ഒരുനാൾ ശങ്കരാചാര്യൻ സരോപനെ വിളിച്ചു തന്റെ ഭാഷ്യത്തിന്നു വാത്തികമെന്ന നിബന്ധനമുണ്ടാക്കുവാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. ശാസ്ത്രീയമായി വല്ലതും പ്രവർത്തിക്കണമെന്ന സരോപൻ വളരെ നാളായി ആഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. ശാസ്ത്രീകസൂത്രത്തിന്നു വാത്തികമുണ്ടാക്കുവാനാണ് അദ്ദേഹം ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നത്. ഇങ്ങനെയൊരു ഭാഷ്യവാത്തികമായതിനാൽ, അത് ഏറ്റവും പ്രശസ്തമായ കർമ്മമാണെന്നു തോന്നിക്കെങ്കിലും, ഇങ്ങനെയൊരു അത് അദ്ദേഹം കൈവെറു.

“അങ്ങനെയൊരു അർത്ഥസംയുക്തവും, മഹാഗാന്ധീരവുമാകയാൽ, അതിനെ ആകർഷണമാണെന്നു നോക്കുവാൻപോലും ശക്തനല്ലാത്തതാണ്, അതിന്നു വാത്തികമുണ്ടാക്കുവാൻ കാര്യമൊന്നുമില്ല പറയേണ്ടതുണ്ടോ? എങ്കിലും, അങ്ങനെയൊരു കാര്യമുണ്ടെങ്കിൽ അത് ഒന്നു പരീക്ഷിച്ചുനോക്കാം”—എന്നു സരോപൻ വിനയപൂർവ്വം അറിയിച്ചു.

ചിത്സുഖമായി മറുശിഷ്യന്മാർക്ക് ഈ വർത്തമാനം കേട്ടപ്പോൾ അസൂയയുണ്ടാണെന്നു. അവർ ശ്രദ്ധമായി ഇങ്ങനെയൊരു ചെറുകുറിപ്പ് ഇങ്ങനെയൊരു പത്രം—

“സ്വാമിൻ, അങ്ങ് സുരേശ്വരനെ വാത്സികമുണ്ടാക്കുവാൻ ഏല്പിച്ചത് ഒട്ടും നന്നായില്ല. അതുവഴിയ്ക്കു അനന്തത്തിലാണു കലാശിക്കുക. സുരേശ്വരൻ കമ്മപരനാണെന്നതു സർവ്വവിദിതമാണ്. ജീവികൾക്കു സ്വർഗ്ഗനരകാനന്ദമുൾക്കൊള്ളാം കാരണാ കമ്മമാണെന്നും, കമ്മത്തിന്നുണ്ടാത്ത വേദാന്തീശ്വരൻ ജീവികൾക്കിടയിൽ കാട്ടുമാണാമില്ലെന്നും പല പല യുക്തികളോടു ഉറപ്പോടെ വാദിക്കുന്ന പണ്ഡിതനാണു വിശ്വപ്രപഞ്ചം നിർമ്മിച്ചതായ് ഇന്നേവരെ കമ്മിയായിട്ടുതന്നെയാണ് അദ്ദേഹം വാണിരിക്കുന്നത്. മനുഷ്യരെല്ലാവരെയും കമ്മികളാക്കിത്തീർത്താൻ അദ്ദേഹം എല്ലാപ്പോഴും ഉദ്യമിച്ചുപോരുന്നതുണ്ട്. അങ്ങിനെത്തന്നെ മണ്ഡനമിത്രൻ അദ്ദേഹത്തെ ഭാഷ്യത്തിന്നു വാത്സികമുണ്ടാക്കുന്നതായാൽ അതു് ഒട്ടും ഭാഗ്യവാകുമില്ല. ഭാഷ്യത്തെ അദ്ദേഹം കമ്മപരമാക്കിത്തീർത്താണു ചെയ്യുക. സുരേശ്വരന്റെ മനസ്സ് ഒട്ടും നിർമ്മലമല്ലെന്നാണു ഞങ്ങൾ കാണുന്നത്. അന്നു ചാലത്തിൽ തോൽക്കുമായാൽ അദ്ദേഹം സന്യാസത്തെ സ്വീകരിച്ചുവെങ്കിലും, അതു മനസ്സോടുകൂടിയല്ലാ ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ടു വിശ്വേശ്വരനായ അങ്ങ് ഈ വിശ്വപ്രപഞ്ചം വിശ്വപ്രസിക്തതു്. അദ്ദേഹം കമ്മനിർമ്മിച്ചതായതുകൊണ്ടു വാത്സികമുണ്ടാക്കുവാൻ അർഹനല്ലെന്ന് അങ്ങ് വിധിക്കണം. ഇനി ഞങ്ങൾ അങ്ങനെ ഒരു പൂർവ്വസംഭാഷണക്കുറിപ്പു് അല്ലാ സ്മരിപ്പിക്കാം. അന്നൊക്കുമ്പോൾ ഞങ്ങൾ ഗുഹയുടെ മുമ്പത്തായി ഒരു മിച്ഛനില്ക്കുമ്പോൾ, “ഇങ്ങോട്ടു പോരുവിൻ” എന്നു് അങ്ങ് ഞങ്ങളെ വിളിക്കുകയുണ്ടായി. ഞങ്ങൾക്കുള്ള ഭക്തിയെ പരീക്ഷിക്കുവാനാണു് അങ്ങ് ഞങ്ങളെ അങ്ങിനെ വിളിച്ചതു്. അക്കരയിൽനിന്നു ഞങ്ങളെ വിളിക്കുമ്പോൾ

ഞങ്ങൾ ആകാശമാരായി. പുഴ കടക്കുവാൻ തോണി കിട്ടാതെ എന്നാ ഞങ്ങൾ അങ്ങോട്ടു മിശ്രോട്ടം നോക്കിത്തുടങ്ങി. അപ്പൊഴകോ ഞങ്ങൾക്കിടയിൽനിന്നു പത്മപാദൻ നിസ്സാഗരം പുഴയിലേക്കിറങ്ങി ഭക്തിരോഗപ്രഭാവത്താൽ വെള്ള തീരത്ത് നടുങ്ങിയെന്നു. ആരാവും സാധ്യമല്ലാത്ത ഈ അതുതകർമ്മം കണ്ടു ഗംഗാദാരികപ്രസാദമുണ്ടായി, അദ്ദേഹം അടിവെക്കുന്നിടത്തൊട്ടാം താമരപ്പൂവുകൊണ്ടു താങ്ങിപ്പൊട്ടിത്തു. അമ്മിണി, തന്റെ അരികേ എത്തിയ സനന്ദനനെ അങ്ങ് പുറംവശം സന്തോഷത്തോടെ അഭിനന്ദിച്ചു അദ്ദേഹത്തിന്നു പത്മപാദൻ എന്നു പേർ കൊടുക്കപ്പെട്ടതല്ലോ. സ്വദേശി അന്തർഗമനം ഗുഹയാ സിദ്ധന്മാരോ പത്മപാദൻ. അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ വിഷയവിരക്തനും ഗുരുപാദഭക്തനുമായി മറ്റൊരാളുമില്ല. അതുകൊണ്ട് അങ്ങനെയൊരു പൂജയിന്നു വാർത്തികമുണ്ടാക്കുവാൻ എല്ലാക്കൊണ്ടും അദ്ദേഹമാണു യോഗ്യൻ. അതന്നു, വാർത്തികത്തിന്നു ആനന്ദഗിരിയിലെ ഏപ്രിലാവും ഭംഗിയായി നടക്കും. അദ്ദേഹം ഉഗ്രതപസ്സുകൊണ്ടു സരസ്വതിയെ പ്രത്യക്ഷമാക്കിയ ഗുണവാനാണു്. വിശ്വപരമൻ എന്നൊല്ലാ ഗുണങ്ങളുണ്ടായിരുന്നാലും, സർവ്വഭാ കർമ്മസകതനായ അദ്ദേഹം ഈ വിഷയത്തിൽ വിശ്വാസയോഗ്യനല്ല. ഭാഷ്യത്തിന്നു് ഉത്തമമായ കീക ഈ പത്മപാദൻ ഉണ്ടാക്കട്ടെ."

പത്മപാദൻ—വാർത്തികമുണ്ടാക്കുവാൻ ഹസ്താമലകനും സമർത്ഥനാണു്. അദ്ദേഹത്തിനുള്ള ജ്ഞാനത്തെക്കുറിച്ച് അങ്ങ് ഭയമുറപ്പും സൂരികണ. ഉള്ളം കൈയിലെ നെല്ലിക്കപ്പോലെ സർവ്വസിദ്ധാന്തങ്ങളും അദ്ദേഹം അറിഞ്ഞതുകൊണ്ടാണല്ലോ അദ്ദേഹത്തിന്നു് അങ്ങ് ഹസ്താമലകൻ എന്നു പേരു കൊടുത്തതു്.

ശങ്കരാചാര്യൻ—ഹസ്താമലകങ്ങളെ പാണ്ഡിത്യം അന്യോ
 ദ്രുതമാണെന്നതിൽ എനിക്കു സംശയമില്ല. എ
 ന്നാൽ, ആയാൾ സമാധിതനാക്കിപ്പിടിക്കാൻ
 ആയാൾക്കു ചാരിർവ്യാപാരങ്ങളിലൊന്നിലും മന
 സ്സില്ല. ബാഹ്യതാമിൻ അപ്പൻ നിർമ്മുഖ്യമായിട്ടും
 ആയാൾ അക്ഷരങ്ങളൊന്നും അദ്ധ്യയിച്ചിട്ടില്ല. അ
 പ്പൻതന്നെ ആയാളെ ഉപനയനാചെയ്തിട്ടുവെതി
 ലും, തുരുവിൽനിന്നു വേദാധ്യയനമൊന്നും ആയാൾ
 ക്കു ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ബാഹ്യമാധിതശാസ്ത്രവീഥി
 പാരമ്പര്യം ഇട്ടുതെരുവെ" ആയാൾ വച്ചുനിർ
 ക്കുന്നത്. ഭോജനകാർഷ്വർണ്യം ആയാൾക്കു
 പ്രശസ്തില്ല. വിനോദവാക്യ പരമരോചിഷക
 യോ ആയാൾ ചെയ്തിട്ടില്ല. ഇങ്ങിനുള്ള കുട്ടി
 യെ കണ്ടു" പ്രതിഗ്രസ്തനാണെന്ന സംശയിച്ചിട്ടാണു
 എന്റെ അഭിപ്രായം ആയാളെ- അപ്പൻ കൊണ്ടു
 വന്നതു്. എന്നെ കണ്ടതോടുകൂടി ആയാളുടെ ദാവ
 മെപ്പുപകർന്നു. എന്നെ വിളിച്ചു വിളിച്ചു നോക്കി
 കൊണ്ടു" കൈകൂറ്റി വണങ്ങിനിന്നു. അവിടെ കൂടി
 യിരുന്നവർക്കൊക്കെ ും ഇതു് വലിയ അത്ഭുതമായി
 തീർന്നു.

“ആരാണു കുട്ടി നീ, യാതൊരു പേരും, നിൻ-
 പേരെന്തു്, പോലെന്നതെങ്ങൊട്ടു നമ്പ്രതം?”

എന്നു ഞാൻ ചോദിച്ചതിന്നു്, താൻ നിത്യനും ആ
 നന്ദസംഗ്രഹനാശം എന്നു വൃത്താന്തങ്ങളായ വാ
 ക്യങ്ങളാൽ ആ ബാലകൻ ഉത്തരംപറഞ്ഞു. ഇങ്ങി
 നെ ആദ്യമായി തന്റെ പുത്രന്റെ ഭാഗത്തു കേട്ടു്
 ബുദ്ധിമാനായ പിതാവു പെരുതായ ആശോടത്തോ
 ടെ പറഞ്ഞതായിതു്:—

“നൂനാ ജഡമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. മമ
സ്മരവിനെപ്പാരിലെല്ലാവരും ഹാ!
ഇപ്പോൾ പരാമതതപത്തൊന്നിടത്തു
മത്പത്ര, നമ്മുടെ തപസ്വദാവം പരം!
പരിഷ്കരണിച്ച് നിറന്നുനാൾതൊട്ടു സം-
സാരപരതയിൽ കടക്കത്തെയുള്ളിന്നു
ശിഷ്യനാരിട്ടിരിക്കട്ടെ, ദാഹം വൈ-
ശിഷ്യം പരമിയന്നീടും ജഗൽഗുരോ,
മാതൃകാസാരത്തിലല്ലാത്ത, ദേവതകാ-
നാതത്തിൽ നന്നായ് മരച്ചു വിളങ്ങുമോ?”

അന്നുമുതൽ ഹസ്താശ്വകൻ ആന്റെ ശിഷ്യനായി.
ശൈശവമുതൽക്കു ആത്മവിനയിത്തനായ ആയാൾ
ഇതമംഗപ്രവേശവിധിയായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതെ-
ങ്ങിനെ?

ശിഷ്യൻ—സദാചിന്ത, ത്രാണാദികളൊന്നും സംഭവി-
ക്കാതെ ഈ പ്രഭാകരപത്രം ഇത്രയും പരമാർത്ഥം
നിഷ്കാശ്ലീനത്വം ആക്കിനെയായെ?”

ഹസ്താശ്വകൻ—സംസാരമുക്തനായ ഒരു സീദ്ധൻ ഒരു
നാൾ മുമ്പായിരുന്നിൽ സാനന്ദം വിശ്രമിക്കുകയായി-
ത്തു. അപ്പോൾ തന്റെ, രണ്ടുവയസ്സായ കുട്ടി
യോടും ചില തോഴികളോടുംകൂടി ഒരു ബ്രാഹ്മണക-
ന്യക സ്നാനത്തിനായിവന്നു. കുട്ടിയെ ആ സന്യാ-
സിപ്പിന്റെ മുമ്പിൽ ഇരുത്തി ആ കന്യകയും മറ്റും ക-
ളിക്കാൻ ആറിൽ ഇറങ്ങി. സ്നാനശേഷമായ
യോജിക്കു് ആ കുട്ടിയെ മലപ്പാലത്തിൽ വെട്ടിയെ-
ന്നിട്ടു. കുട്ടി പതുക്കെ പുതുക്കെ മുന്നോട്ടുനടക്കി
ആറിന്റെ വക്കിൽ ചുറ്റുകൾക്കു അതോടുകൂടി കാ-
ലതെറ്റി ആറിനോളം വീടുകയും ചെയ്തു. പെ-
ട്ടുക്കൾക്കു വന്നു വെട്ടുകയോടുകൂടി ആ കുട്ടി മുക്കി

ചുറ്റു കഴിഞ്ഞു. അവർ സന്യാസിമാരുടെ മുമ്പിൽ
ചെന്നു മസ്തകമോക്കത്തോടെ മറച്ചു. ആ ആത്മ
വിദ്വാൻ കേട്ടപ്പോൾ യോഗിക്ക് അനതാപമുണ്ടാ
യി. അദ്ദേഹം സ്വന്തം ഭേദത്തെ സൂചിച്ച് യോഗ
ശക്തിയാൽ ആ കുട്ടിയുടെ ശരീരത്തിൽ പ്രവേശി
ച്ചു. ഉടനെ കുട്ടിക്ക് വ്യക്തമുണ്ടായി. അന്നു
താൻ ഹസ്താമലകൻ. ഹസ്താമലകനിൽ വാഴുന്നത്
ആ സന്യാസിയാകയാണെന്ന്, ഉപദേശം കൂടാതെ
ആയാൾ പരാജയപ്പെട്ടതല്ലാ ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്ന
തു്. ചെവിർവ്യാപാരം കൂടാതെ വർത്തിക്കുന്ന ഹ
സ്താമലകനോടു വാർത്തികമുണ്ടാക്കുവാൻ ഞാൻ പാ
രുന്നതെങ്ങിനെ? മഹാശയനായ മണ്ഡനമിത്രനാണു
വാർത്തികനിർമ്മാണത്തിന്ന് എല്ലാംകൊണ്ടും സമ
ർത്ഥൻ എന്നാണു ഞാൻ ധരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ആ
യാൾ അതിന്ന് യോഗ്യനല്ലെന്നുവന്നാൽ, വേറെയാ
രെയും അതിലേക്കു നിപുണനായി ഞാൻ കാണുന്നി
ല്ല. മണ്ഡനനെക്കൊണ്ടു വാർത്തികം വെട്ടിയിട്ടിരു
ന്നതു നിങ്ങൾക്കുമാകാം ഇപ്പോഴല്ലെങ്കിൽ, ഞാൻ അ
തിൽ ഏല്പിക്കുന്നതല്ലെന്നു നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞേണ്ട
താണു്.

ഗിരീന്ദ്രൻ—അങ്ങ് നിരോധിക്കയാണെങ്കിൽ പത്മപാ
ദൻ വാർത്തികം ഉണ്ടാക്കുമല്ലോ. അതിന്ന് അദ്ദേ
ഹം സമർത്ഥനാണെന്നതു് ആർക്കും സമ്മതമാണു്.

ശങ്കരാചാര്യൻ—ലോകപ്രിയനായ പത്മപാദൻ എന്റെ
കാഴ്ചയ്ക്കിന്ന് ഒരു നിഷ്വാസമുണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നിങ്ങ
സന്തോഷമെന്നതാണു്.

ഇപ്രകാരം ആ ഗിരീന്ദ്രൻ അയച്ചതിൽപ്പിന്നെ,
ശങ്കരാചാര്യൻ സരോധപരനെ വിജനത്തിൽ വിളിച്ച്
ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

“താങ്കൾ വാത്തികം ഏഴുതിയുകയ്ക്കുവാൻ വരട്ടേ. റ്റർച്ചിദേശത്തുണ്ടായ ഈ ഗിഷ്യന്മാർ അതിന്നു വിരോധി കളായിട്ടാണ് നില്ക്കുന്നത്. താങ്കൾക്കു ശാർവ്വവ്യപി ന്നതത്തിൽ ഇപ്പോഴും പ്രിയംകൂടുന്നു’ അവർ ഗതിക്കു ന്ന. വാത്തികത്തിൽ സ്വന്തം സിദ്ധന്മാരെ ചേർത്തു താങ്കൾ ഭാഷ്യത്തെ ദഹിപ്പിക്കുകയും, സന്യാസികളെ നിരീക്ഷിച്ചും, അവരെ വീട്ടിൽ കടത്താതിരിക്കുകയും ചെയ്യു ന്ന ആളാണ് താങ്കൾ എന്നു സർവ്വതം അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതു കൊണ്ട് അങ്ങിനെമുള്ള താങ്കളെ വിശ്വസിക്കരുതെന്നും പറയണം’ അവർ പറയുന്നത്. അവരുടെ ഈ ധാരണ അബദ്ധമാണെന്നു വരുത്തി, അവർക്കു താങ്കളിൽ വിശ്വാസമുണ്ടാകാൻ തക്കവണ്ണം താങ്കൾ അധ്യാത്മവിജ്ഞാ ന്നി ഒരു ഗുരുവും ഉടനെ നിർദ്ദിഷണം.”

ഇത്രകാരം ഗുരുവിൽനിന്നുണ്ടായ നിരോധത്തെ അ നസരിച്ച് ഒന്നുജ്ജ്വലിപ്പി എന്നൊരു സത്ഗുരുവും സുരേശ്വരൻ രചിച്ചു. അതു മുഴുവൻ ശങ്കരാചാര്യൻ വാ ളിച്ചു ഏറ്റവും സുഹൃത്തായി. ആ പുസ്തകം സുരേശ്വ രൻ ഗുരുപാദങ്ങളിൽ സമർപ്പിക്കുമ്പോൾ ഇങ്ങിനെ പാ രുക്കരുണ്ടായി.

“ഗുരുദേവ, പേരിന്നോ, പാദത്തിന്നോ, സേവാ ഭ്യോ വേണ്ടിയല്ലാതെ ഈ പുസ്തകം പുഴുതിയതു. ഗുരുവർക്കിനെ ലംഘിക്കുന്നതു ഗുരുശിഷ്യബന്ധത്തിന്നു ദോഷമാണെന്നു കരുതി മാത്രം ഞാൻ ഇതിൽ ഏല്പിട്ടു താണ്. മറ്റാവിന്നു ബാല്യത്തിലേക്കു മടങ്ങുന്നതിന്നോ, യൗവനത്തിന്നു വാർദ്ധക്യത്തിലേക്കു കേറുന്നതിന്നോ കഴിയുന്നതാണോ? മൂന്നു ഞാൻ ഗുരുസ്ഥനായിത്തന്നെ വെച്ചു” ആ അവസ്ഥ ഏതെങ്കിലും ഇപ്പോഴത്തെ ഈ സ ന്യാസ വൃത്തിയിൽ ഉണ്ടാകുന്നതെങ്ങിനെ? ഗുരുസ്ഥനാക

ന്നതിനും സത്യാസിയായെന്നതിനും മനസ്സാണു കാരണം. മനസ്സിനെക്കൊണ്ടാണല്ലോ ബന്ധവും മോക്ഷവും ഭവിക്കുന്നതു്. മനോവിത്തുശ്ചിതഃശങ്കിതഃ ഗൃഹസ്ഥനായാലെയു്, സത്യാസിയായാലെയു്? സത്യാസത്തിൽ പുഷ്പമനസ്സോടെ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നെ നോക്കി എന്നിൽ ഇപ്പൊഴും ശാർഥസ്വമുണ്ടെന്നു ശങ്കിക്കുന്നതു് വെറും മുർഖതയാണു്. ഞാൻ മുമ്പ് സത്യാസികളെ നിന്ദിച്ചിരുന്നുവെന്നും, അവരെ ഞാൻ ദീട്ടിനുള്ളിൽ കടത്തിയിരുന്നില്ലെന്നും എന്നെക്കുറിച്ചു ചിദാർ അപവാദമുണ്ടാക്കുന്നതു് അന്യായമാണെന്നല്ലാതെ ഞാൻ എന്തു പറയട്ടേ. സത്യാസിശ്രേഷ്ഠനായ അങ്ങ് എന്റെ ദീട്ടിൽ വന്നതും ഞാൻ നൽകിയ ദിക്കുയെ കൈക്കൊണ്ടതും അങ്ങ് കൊടുത്തതുതന്നെയാണല്ലോ.

എന്തും പറയുമ്പി നാട്ടുകാർ നന്മുതി-
ങ്ങെത്തുമു? വായസ്സു വേദികെട്ടാവതോ?

തത്ത്വപാലാശ്രമം ശ്രവിച്ചു് ആത്മതത്ത്വമുദിഞ്ഞു് ഞാൻ ഇപ്പോൾ സംസാരവിരക്തനാസ്തിന്നിരിക്കുകയാണു്. അപജയംകൊണ്ടല്ലാ ഞാൻ സത്യാസത്തെ സ്വീകരിച്ചതു്. തത്ത്വനിഷ്ഠയെന്നിവയെല്ലാം ഞാൻ വാദിച്ചുവെന്നുമുള്ളു. കല്പത്തിലല്ലാ സത്യാസത്തിലാണു് ആനന്ദമെന്നു് അറിഞ്ഞപ്പോൾ ഞാൻ അതിരേക്കു തിരിഞ്ഞിരിക്കുകയാണു്. നാട്ടുകാർ എന്തെല്ലാം പറഞ്ഞാലും, എന്റെ മനസ്സ് അങ്ങനെയെ പാമുതലായില്ലാതെ മററാണിപ്പോ ചെല്ലുന്നതല്ലാ."

സുരേശ്വരന്റെ നൈഷ്ഠ്യമുസിക്കുന്ന ആ ഗ്രന്ഥം ആപാർശ്വം മറയ്ക്കാതെ പാങ്ങിച്ചതിൽ, ഈ ഗ്രന്ഥകർത്താവോളം തത്ത്വജ്ഞനായി ലോകത്തിൽ

ആത്മജിഗ്ഞേയം അവരോദ്യോഗം കൊണ്ടുപി. അന്നന്തരം ആചാര്യനിരയാഗംപോലെ, തൈത്തരീയത്തിന്റേയും ബ്രഹ്മദേശസ്യത്തിന്റേയും ഭാഷ്യങ്ങൾക്കു സുരേശ്വരൻ വാദിക്കുകയുണ്ടാക്കി. അന്നും പണ്ഡിതന്മാരുടെ അഭിനന്ദനത്തിന്നു വിഷയമായി.

അദ്വൈതാഭിമുഖം പരമപദത്തിന്റെ വാദിക്കുന്നിടമാണു പുത്തിയായി. അതിന്റെ പുഷ്പഭാഗം പഞ്ചപാദികയെന്നും, ഉത്തർഭാഗം വൃത്തിയെന്നും പേരിൽ വിഹൃതമാണു്. അന്നന്തരം, ഗുരുജനംപോലെ സുരേശ്വരനും സുതാമയത്തിന്നു വാദിക്കുകയുണ്ടാക്കി. അതിനെ തുടർന്നു മറ്റു ശിഷ്യന്മാരും അദ്വൈതപരങ്ങളായ പലേ പ്രബന്ധങ്ങളു് നിർമ്മിച്ചു.

ഇങ്ങിനെ ശരണാത്മനായ ശങ്കരാചാര്യൻ അദ്വൈതസിദ്ധാന്തത്തെ ലോകമെങ്ങും പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു തുറുഗദ്വാനദീതീരത്തു തുറന്നിരിക്കിൽ വാഴുമ്പോൾ, ഒന്നാൾ പഞ്ചപാദൻ ഗുരുസന്നിധിയിൽ ചെന്നു നമസ്കരിച്ചു്, തന്നിക്കു തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കു് അനൗപദേശമേണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു.

ശങ്കരാചാര്യൻ—ഗുരുസന്നിധിതന്നെയാണു പുണ്യക്കു

ത്രം. ഗുരുപാദജന്മമാണു തീർത്ഥം. ഗുരുപദേശം കൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ആത്മദൃഷ്ടിയാണു ദീപ്യദൃഷ്ടി. അതുകൊണ്ടു്, ഗുരുസന്നിധിയാണു ഗുരുസന്നിധിയിൽ വസിക്കുന്നതുപോലെ ഉള്ള പുണ്യകർമ്മം വേണ്ടിട്ടു. ഗുരുവിനെ വിട്ടു ശിഷ്യൻ അകലെ ചെല്ലരുതു്. ശരിയായി ആത്മവിചാരം ചെയ്യുവാൻ പാണ്ഡനാ സൗകര്യമാകുകയില്ലെന്നു് ധരിക്കണം. പണ്ടു ഈ നടരം ബ്രഹ്മരീക്ഷരും, ഏകദാസരും തുടങ്ങിയ ശേഷമിവിടെയും ചെല്ലുമ്പോൾ മനസ്സു പരമാർത്ഥം വിചാരത്തിൽ ഉറപ്പുനില്ക്കുകയില്ലാ. വിരോധിച്ചു്,

മലയാ അന്നോടാ ഗന്ധയോ വേണ്ടോയെന്നു കിട്ടാ
തെ പാമ്പന്ന കഷ്ടപ്പെട്ടേണ്ടിവരും. അവാർ രോ
ഗഗ്രസ്തനായിരുന്നോ നാം വരാം. ഇടയ്ക്കു വിചിത്രോ
നിത്യകർമ്മങ്ങൾക്കു മുക്കമുണ്ടായേക്കാം. ഇതാകെ സ
ന്ദർശിക്കുകയും നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചിട്ടുവേ
ണം യാത്രപറപ്പെടുവാൻ.

പത്മപാദൻ—അയ്യോയുടെ ആശയത്തെ നിസ്സംഗ്രഹം അനു
വർത്തിക്കുന്നവനാണു ഞാൻ എങ്കിലും, എന്റെ അ
ഭിലാഷമെന്ന അങ്ങയെ അറിയിക്കാതെയിരിക്കുന്നി
ല്ല. ഗുരുപാർവ്വതാസം നിശ്ചയമായും ശ്രേയസ്സുത
ന്നെ. എന്നാൽ, ഞാൻ വേണ്ടെന്നുടന്നോളം ദേശ
സഞ്ചാരം ചെയ്തിട്ടില്ലാത്തതായ എന്റെ മനസ്സു നല്ല
വണ്ണം തെളിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. പാമ്പന്ന വള
രെതെല്ലാം കഷ്ടപ്പാടുകളുണ്ടെന്നു എനിക്കറിയാം.
എപ്പോഴും സുഖത്തിൽത്തന്നെ കഴിഞ്ഞതായ പാമ്പാ
നനിക്കുകയില്ല. പുണ്യം വേണമെങ്കിൽ ശ്ലേശം
അനുഭവിക്കണം. തോഗം ചെയ്യിക്കുന്നതും ദുഃഖ
ത്തിൽ അകപ്പെടുന്നതുതെല്ലാം കർമ്മഫലമാണ്. അ
തെല്ലാം സ്വഗ്രഹത്തിൽത്തന്നെ പാമ്പനാലും അനുഭ
വിക്കേണ്ടിവരും. ദൈവാനുകൂല്യമുണ്ടെങ്കിൽ എ
വിടെയും സുഖംതന്നെ, അതില്ലെങ്കിൽ, എവിടെ
യും ദുഃഖമാണ്. അതുകൊണ്ടു ദേശസഞ്ചാരത്തി
നെ ശ്ലേശനാദികളെക്കൊണ്ടെന്നും ഞാൻ പേടിക്കുന്നി
ല്ല. നന്നാദേശങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കുക, സഞ്ചന
ക്കുളമായി ഇടപെടുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു
കൊണ്ടു മനോവികാസമുണ്ടാകും. അതിനാണു എ
ന്റെ പാപ്പാ. അതിന്നു അങ്ങു എനിക്കു അ
നുജ്ഞയെന്നാലും.

ശങ്കരാചാര്യൻ—ലോകങ്ങളെക്കുറിച്ചു നല്ലവണ്ണം ചിന്തിച്ചിട്ടുതന്നെയോ താങ്കൾ പറയപ്പെടുന്നത് എന്ന് അറിയാനാണു ഞാൻ അപ്പോ പ്രതിബന്ധം കാണിച്ചത്. താങ്കൾ സാന്നിധം പോരുന്നാലും! മാർഗ്ഗമധ്യേ താങ്കൾക്കു യാതൊരു കഷ്ടവും ഭവിക്കാതിരിക്കട്ടെ. എപ്പോഴും നല്ലവണ്ണം കരുതലോടുകൂടി ധർമ്മങ്ങളിൽനിന്ന് അകലുകയും, സമരങ്ങളോട് അടുക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടുവേണം സഞ്ചരിക്കുവാൻ.

ഇപ്രകാരം അനുജക്കുട്ടിയ പത്മപാദൻ സ്വന്തം ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി യഥാകാലം യാത്രയായി. വടക്കൻ നാടുകളിലെല്ലാം സഞ്ചരിച്ചതിൽപ്പിന്നെ അദ്ദേഹം തെക്കോട്ടേക്കുതിരിഞ്ഞു.

ഇതിലകത്തു ശങ്കരാചാര്യൻ തന്റെ മാതാവിന്ന് അന്ത്യകാലമായിരുന്നറിഞ്ഞു ക്രമംഗഗിരിയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട കാലടിയിൽ ചെന്നു. പുത്രനെ കണ്ടു മാതാവു ആനന്ദനിമഗ്നയായി. അമ്മയുടെ ആശയം എന്താണെന്നു പുത്രൻ കാണുകൊണ്ടുനിന്നു. തനിക്കു ഇനി ഇതു ശരീരം വഹിക്കുവാൻ ശക്തിയില്ലാ എന്നും, തന്നെ പണ്യലോകങ്ങളെ പ്രാപിപ്പിക്കേണമെന്നും അമ്മ പറയുകയാൽ അമ്മയ്ക്കു ശങ്കരാചാര്യൻ ബ്രഹ്മോപദേശം നൽകി. എന്നാൽ, നിശ്ശബ്ദബ്രഹ്മത്തിൽ മനസ്സു മരിക്കാത്തതായ്, തനിക്കു സഗുണദൈവത്തിലേക്കാണു ചെല്ലേണ്ടതെന്ന് ആദ്യ തന്റെ മകനെ അറിയിച്ചതുകൊണ്ട് ഉടനെ ആചാര്യൻ പ്രാർഥിച്ചതിനാലും തന്റെ ദൂതന്മാരെ ശിവാൽ നിരോശിച്ചു.

ആരംഭീരം കനൽക്കണ്ണമറവിളി-
കീരം മീരണപാമ്പും പിനാകവും

തോട്ടം സ്ഥിരം ഇലയും തളിരും -

മാലയും തിങ്ങിക്കൂടാത്തതോടുകൂടി - കണ്ടു ആദ്യം
യുക്ത ഭീതിയാണെന്നായത്. അതുകണ്ടു ഗതമാവാൻ ഗി
വകിതരന്മാരെ മടക്കിയെടുത്ത്, വിഷ്ണുവിനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു.
അദ്ദേഹം ഏകാഗ്രമായി ധ്യാനിച്ചു കേതിപുറവും സൂരിക
ൾക്കു പാത്രപരമാണ് വൈദാനികന്മാരായ പുരുഷന്മാ
രെ വിഷ്ണു അനുഗ്രഹിക്കുന്നത്. അവർ വന്നു ആദ്യമുട
പുണ്യഭീമനെ വിധാനത്തിൽ കേററി വിഷ്ണുലോകത്തി
ലേക്കു കൊണ്ടുപോകയും ചെയ്തു.

അനന്തരം, ആ മാർഗ്ഗം അമ്മയുടെ അന്ത്യകർമ്മങ്ങൾ
ക്കായി ഏല്പിച്ചപ്പോൾ അതിൽ കാലടിക്കാരായ ബ്രാ
ഹ്മണർ സമരം കഴിയില്ലാ. സന്യാസിനായ ഒരാൾക്കു
രോഷമായിത്തീർന്നു. അധികാരമില്ലെന്നു വെട്ടിച്ച് അവർ ഒ
ഴിഞ്ഞുനിന്നു. ശവം മേലിരിക്കുവാൻ അദ്ദേഹം തീരുപോ
ലും അവർ കൊടുത്തില്ല. ആ മാർഗ്ഗംതന്നെ പട്ടകൂട്ട
കയും, അമ്മയുടെ ശവശരീരം എടുത്ത് അതിരേൽ വെ
ക്കുകയും ചെയ്തു. അമ്മയുടെ വലംകൈയെ മറിച്ച്
ട്ടാണു തീയുണ്ടായിത്തീർന്നു. അങ്ങിനെ മരണകൃത്യമെല്ലാം
കഴിഞ്ഞതിൽപ്പിന്നെ ഗതമാവാൻ കാലടിക്കാരെ വി
പ്രകാശമായിക്കളവാതാവേ എന്നു ശപിച്ച്. അതോ
ടുകൂടി ആ ഗ്രാമം അധഃപതിച്ചുപോയി.

പത്മപാദനാമം, പുണ്യദേശങ്ങളെ സന്ദർശിച്ചു
കൊണ്ടു തന്റെ മാതൃഭവൻ ഭവനത്തിൽ എത്തി. സേ
തുസ്സാനം കഴിഞ്ഞു ഈ വാഴിക്കു മേലിറങ്ങുന്നതുകാര
ക്കും, തന്റെ സുതമാന്യുടികളെ സൂക്ഷിച്ചു രക്ഷിക്കുവാൻ
അമ്മയെ ഏല്പിച്ച് അദ്ദേഹം വീണ്ടും യാത്രയായി.
ദൈവതിയാണു് ആ മാതൃഭവൻ. തന്നിക്കെതിരായി അ
ദൈവത്തിൽ പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന പത്മപാദനോടു് അമ്മ

൧൩൩ കത്തുമ്പുണ്ടായി. പത്മപാദൻ എഴുന്നിയിരിക്കുന്ന
 താഴെപതപമായ ആ ഗുണത്തെ നശിപ്പിച്ചുക
 ഉണ്ടതാൽ, തന്റെ എതിർപക്ഷം മുർച്ചിപ്പാകുമെന്ന്
 ആ മുർച്ചിപ്പിക്കു തോന്നി. ആയാൾ, ഒരുനാൾ തന്റെ
 ഭവനത്തിൽ തീർത്തപ്പോൾ, വീടുമുഴുവൻ കണ്ണുനീരുകൊണ്ട്
 മുറ്റിപ്പൊങ്ങിയപ്പോൾ അത് എന്ന് ആയാൾ പറഞ്ഞുവെ
 ധരിപ്പിച്ചു.

പഞ്ചപാദൻ സേതുസ്തംഭാനുഷ്ഠിതത്വം തിരിച്ചെവണം അത്യാഗമനം കണ്ടു ഗുണരഹിതമായിത്തീർന്നു, തന്റെ വീടു പൂർണ്ണമായിത്തീർന്നു. അതിനാലായിരുന്നു, അതിലുണ്ടായിരുന്ന മറ്റു ധനങ്ങളോടുകൂടി ആ ഗുണമുള്ള നാശിച്ചുവെന്നുമാണ് മറുപടി കിട്ടിയത്. ഇതിൽ തീവ്രമായ വിചാരം പഞ്ചപാദനാശമായിത്തീർന്നു. അതിനെ അറക്കി, “ഇരിക്കട്ടെ; പുസ്തകം പോലെയും എന്തിനുള്ള ചെലവി എന്നിങ്ങനെയുള്ളതല്ല” എന്നു അദ്ദേഹം ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ, ആ പുസ്തകം കൈമാറ്റം ചെയ്തുകൊണ്ട് മറ്റൊരു പുസ്തകം കൈമാറ്റം ചെയ്തുകൊണ്ട്, അത്യാഗമനം പഞ്ചപാദനാശമായിത്തീർന്നു. അതിനെ അറക്കി, “ഇരിക്കട്ടെ; പുസ്തകം പോലെയും എന്തിനുള്ള ചെലവി എന്നിങ്ങനെയുള്ളതല്ല” എന്നു അദ്ദേഹം ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ, ആ പുസ്തകം കൈമാറ്റം ചെയ്തുകൊണ്ട് മറ്റൊരു പുസ്തകം കൈമാറ്റം ചെയ്തുകൊണ്ട്, അത്യാഗമനം പഞ്ചപാദനാശമായിത്തീർന്നു. അതിനെ അറക്കി, “ഇരിക്കട്ടെ; പുസ്തകം പോലെയും എന്തിനുള്ള ചെലവി എന്നിങ്ങനെയുള്ളതല്ല” എന്നു അദ്ദേഹം ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ അവസരത്തിൽ, ശങ്കരാചാര്യൻ കാണിച്ചിട്ടുള്ളതെന്തെന്ന് പത്മപാദൻ അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു. തന്റെ ഗുണമെന്തെന്ന് അറിയാൻ, തന്റെ ദുഷ്ടതകൾ എന്തെന്ന് അറിയാൻ അദ്ദേഹം ഗുരുവിനെ അറിയിച്ചു. ആ പുസ്തകം മൂലം ശങ്കരാചാര്യൻ ഇതിരുന്ന വായിച്ചുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്മരണയിൽ അത് ഉറപ്പുണ്ട്. അതുകൊണ്ട്, ഗുരുവിൽനിന്ന പത്മപാദൻ തന്റെ ദുഷ്ടതകൾ പകർത്തിയെടുക്കാൻ കഴിഞ്ഞു.

പന്ത്രണ്ടാം അദ്ധ്യായം

ആരാധാട്ടൻ കേരളത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ സുധനാപവെന്ന കാഴ്ചയും പിന്തുടർന്നു നാത്രയായി. ആദ്യം ആധാട്ടൻ ചെന്നത് രാമേശ്വരത്താണ്. ദേവീപൂജാധ്വജേണ മദ്യം സേവിക്കുന്ന ഗാർത്തമാന്മാണ് ആ നാട്ടിൽ അക്കാലത്തു പ്രാബല്യമുണ്ടായിരുന്നത്. മോശാജനങ്ങളായ വാടസമരത്താൽ അവരെ ആധാട്ടൻ ജയിച്ചു. പരാജിതന്മാരായ ഗാർത്തമാർ, പ്രായപരിതപ്തർക്കും തുല്യവൃത്തികളായ അദ്വൈതികളായി.

രാമേശ്വരത്തുനിന്നു ആധാട്ടൻ കാഞ്ചീപുരത്തേക്കു ഞ്ചെന്നത്. അവിടെ ഒരു ദേവീക്ഷേത്രം അദ്ദേഹം സ്ഥാപിച്ചു. അതിൽ വേദവിഹിതമായ പൂജാശ്രം അദ്ദേഹംതന്നെ ഏറ്റെടുത്തുകൊണ്ടു ചെല്ലു. താനിരിക്കാൻ അവിടെ സ്ഥാനം നൽകിയില്ല.

പിന്നെ അദ്ദേഹം തിരുപ്പതിയിൽക്കൂടി വിദക്താജ്ഞയിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ ശൂരവൃത്തന്മാരായ ഒരു വോചാസകന്മാരാണ് അധികമുണ്ടായിരുന്നത്. അവിടെ മുഴുവൻ ആധാട്ടൻ ശിഷ്യന്മാരെ നിയോഗിച്ചു കീഴടക്കി.

കണ്ണാടകരാജ്യം അക്കാലത്തു ഭയങ്കരന്മാരായ കാവരികന്മാരെക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കുകയായിരുന്നു. മനുഷ്വരകന്മാരെക്കൊണ്ടു കപാലിയെ ആരാധിക്കുന്നവരാണാർക്കുകമാനാണ് അവരുടെ നാഥൻ. ചേരകന്മാരെന്നായ ആ കന്മാന്മാരായിട്ടുള്ള സാമന്തരെക്കൊണ്ടു വഴിതിരിയുവാൻ കഴിയായ്ക്കയാൽ സുധനാപവും അവരോടു യുദ്ധത്തിന്നിറങ്ങി. അങ്ങിനെ അവിടെവെച്ചു ഭാഗ്യമായ

രൂഢമുണ്ടായി. സുധനവാറിന്റെ അസ്ത്രാഗ്നിയിലും ഗന്ധമാർദ്വന്റെ കോപാഗ്നിയിലും അകപ്പെട്ട് ഒരൊരക്കൂട്ടർ ഒന്നൊഴിയായ് നശിച്ചു. ആ നാട്ടിലും അദ്വൈതമതത്തിന്നു പ്രചാരമുണ്ടായി.

അറിടെനിന്നു് ആചാർ്യൻ ശോകശ്ലുത്തിലേക്കു തിരിഞ്ഞു. ശൈവന്മാരോടു അപ്പോൾ അവിടത്തെ പൊതു മതം. ആ മതത്തിന്റെ അന്നത്തെ സംരക്ഷകൻ നീലകണ്ഠകാരിയാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാരിൽ ഉഭയനന്നാണു് മുഖ്യൻ. ആ ശൈവന്മാരെ മുഴുവാൻ ഗന്ധമാർദ്വൻ വാദത്തിൽ പരാജിതരാക്കി. അവിടെയും അദ്വൈതപ്രസ്ഥാനത്തെ ഉറപ്പിച്ചു് ആചാർ്യൻ പോരുകയിലേക്കു യാത്രയായി. ആ നാട്ടിൽ അപ്പോഴുണ്ടായിരുന്ന വൈഷ്ണവന്മാരോടൊത്തു് ആചാർ്യനോടു് എതിർത്തുനിൽക്കുവാൻ ശക്തിപ്പെട്ടൊരു കീഴടക്കി.

ഇപ്രകാരം, ശൈവാ, വൈഷ്ണവം, ശാക്തം, സൗരം മുതലായ നാനാമതങ്ങളെയെല്ലാം ധ്വംസിച്ചു് അദ്വൈതസിദ്ധാന്തത്തിൽ ജനങ്ങളെയെല്ലാം ഏകീകരിച്ചുകൊണ്ടു് ആചാർ്യൻ ശിഷ്യന്മാരോടൊത്തു് ഉത്തരയിനിയെ പ്രാപിച്ചു. അവിടെ ഭട്ടാസ്കരൻ എന്നു പേരായി ഒരു മഹാപണ്ഡിതനുണ്ടു്. അദ്ദേഹം ദൈവതിയാണു്. വാദത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെയും ആചാർ്യൻ ജയിച്ചു.

അറിടെനിന്നു് ആചാർ്യൻ അറവത്തിയിലേക്കു പോയി. അവിടെ ഭിന്നമതസ്ഥരായ വിദ്വാന്മാരെയെല്ലാം കൂട്ടിച്ചിട്ടു് ബാല്യകദേശത്തിലേക്കു കടന്നു. ആർഹതന്മാരാണ് അവിടെ ഇടമുവാൻ വന്നതു്. അവർക്കും പരാജയമേ ഉണ്ടായുള്ളു.

അനന്തരാദരം, കാമരൂപം, മിഥില, കോസലം, അംഗം, ഗൌഡം മുതലായ എല്ലാ നാടുകളിലും ആചാ

പ്പൂർണ്ണ മെന്ത് അവിടങ്ങളിലുള്ള മതപ്രവർത്തകന്മാരെക്കൊണ്ടും ജയിച്ച് സ്വന്തം ശിഷ്യരാക്കി. അങ്ങിനെ അദ്ദേഹപ്രവർത്തനം കേരളത്തിലേക്ക് എങ്കിലും തുടങ്ങി വ്യാപിച്ചു.

ഇരുന്നൂറു, മൂന്നുനൂറു, അറുനൂറു എന്നിങ്ങനെ അനുഗമിച്ചിരുന്ന പണ്ഡിതാഗ്രന്ഥജ്ഞാലാളായ ഗൗരമാധ്വന്റെ ശിഷ്യന്മാരായി. അവരിൽ അറുനൂറു കാമരൂപവാസി എന്ന ഗൗരമാധ്വന്റെ വാക്കുണ്ട്. ആയതും വഞ്ചന കരുതിക്കൊണ്ടാണ് ആചാര്യൻ ശിഷ്യപ്പെട്ടത്.

“ശ്രീനിവാസം നന്നായ് വിഷ്ണു ചാലാലം -
 യതിനാമകനോടൊരു വളരെക്കേൾക്കുന്ന.
 ഇദ്ദേഹത്തിന് തുല്യനായിട്ടുള്ളതാണു -
 മിത്രൈവോപാധ്യായനാലൊരു കണ്ടുകിട്ടുകയില്ല.
 ഇദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചുതന്നെ ചെല്ലപ്പിള്ളി
 മേലംഗംവന്നായിപ്പാട്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ടു നന്ന.
 അതുകൊണ്ടുപോലൊരു ചെല്ലപ്പിള്ളി
 യതിനെപ്പറ്റിയൊന്നിട്ടു സംഗ്രഹമേതും”

ഏകദേശം അറുനൂറു ശിഷ്യരോടുകൂടി ഗുരുമാന്മാരോടുകൂടി നിശ്ചയിച്ച് ആ ദർശനത്തിലേക്കുപോകാൻ തീർത്ത അദ്ദേഹം മറ്റൊരു ഗൗരമാധ്വനെ കണ്ടു നോക്കിപ്പിന്തുടർന്നു.

മാന്ത്രികനായ അറുനൂറുന്റെ ആജീവചരിത്രം ഗോപ്യമാണ്. ആചാര്യൻ ഭഗവതനെ കഠിനരോഗമുണ്ടായി. അതു സാരകനായ വാലിയുണ്ടെന്നതുകൊണ്ട് ശിഷ്യന്മാർ ആത്മാർത്ഥമായി.

“നാഥിൻ, ഈ മഹദ്വ്യായിയെ ഉടനെ നശിപ്പിച്ചിട്ടെങ്കിൽ ശത്രുവിനെപ്പോലെ ഇത് അതിവേഗം പെതകം. ശരീരത്തിൽ മതപരിപ്ലാതതുകൊണ്ട് അങ്ങേയ്ക്ക് ഈ വ്യായി ഒട്ടും ഗണനീയമായി തോന്നുന്നില്ലായിരിക്കാം. എന്നാൽ, അടുത്തിരുന്ന കാണുന്ന ഞങ്ങളോട് അങ്ങയുടെ ഈ രോഗപീഡയിൽ ദുസ്സഹമായ ദുഃഖമാണു വളരുന്നത്. അതുകൊണ്ട്, ഒട്ടും അമാന്തിക്കാതെ, വിദഗ്ദ്ധന്മാരായ ചൈത്രന്മാരെക്കൊണ്ട് ഉടനെ ചികിത്സിച്ചിരിക്കണം. ശരീരത്തിൽ അനാസ്ഥകൊണ്ട് തുരുവിന്നു സുഖപാത്രത്തിൽ മനസ്സുചെല്ലാതെയിരുന്നാലും, തുരുവിന്നു ദുഃഖമുണ്ടായാൽ ശിഷ്യന്മാർ അടങ്ങിയിരിക്കരുതെന്നാണു വിധി. അങ്ങയുടെ പാദാബ്ജങ്ങളോടുകൂടി സാമ്പ്രമ്യമുള്ള ഭക്തന്മാരുകാലം ഭൂമദ്ധ്യത്തികളായ ഞങ്ങളോടും സുഖം തന്നെ. അങ്ങേയ്ക്കു പീഡയില്ലാതിരിക്കുന്നതിലാണു ഞങ്ങളുടെ കരുതൽ.”

ആചാർ്യൻ—ജന്മാന്തരത്തിൽ ചെല്ലു പാപകർമ്മങ്ങളുടെ ഫലമാണു രോഗം. അത് അനഭവിച്ചല്ലാതെ തീരുകയില്ല. കർമ്മാത്മവമെന്നും ധാതുക്രതമെന്നും രോഗം രജ്യാധിമുണ്ട്. കർമ്മാത്മവമായ രോഗം കർമ്മക്കു മത്തോടുകൂടി മാത്രമേ അടങ്ങുകയുള്ളൂ. ധാതുക്രതമായതു ചികിത്സകൊണ്ടു മാറാം. എന്റെ ഈ രോഗം കർമ്മമാകയാൽ, കർമ്മം അവസാനിക്കുമ്പോൾ ഇതും ശമിച്ചുകൊള്ളും. ഇതിന്നു ചികിത്സയൊന്നും വേണ്ട. ഇതിൽനിന്നു ഞാൻ മരിക്കുകയെന്നതിൽ അങ്ങിനെയാവട്ടെ. മരണത്തെ പേടിക്കുന്നവനല്ല ഞാൻ.

ശിഷ്യന്മാർ—അങ്ങേയ്ക്കു ശരീരലോഭം ഒട്ടും ഇല്ലെന്നുള്ളതു സത്യംതന്നെ. എന്നാൽ, അങ്ങയുടെ ശരീരം ദീർ

ചകാലം നിലനില്പുവാൻ സർവ്വം പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവരാണു ഞങ്ങൾ. ജലചാക്കുലംകു ഇലമെന്നതുപോലെ ഞങ്ങൾക്കു് ആങ്ങുമാണു ഗുരണം. പരോപകാരാൽ ഈ ഗുരുന്നെ അങ്ങു് പരിരക്ഷിക്കേണ്ടതാണു്.

ഇങ്ങിനെ ശിഷ്യന്മാർ നിർബന്ധിക്കയാൽ, ആചാർ്യൻ അനുജനെക്കൊണ്ടുതന്നെ നിമഗ്നനായ വൈദ്യന്മാരെ ഉടനെ വരുത്തി. അവർ രോഗശാന്തിക്കായി എല്ലാവിധത്തിലും പ്രവർത്തിച്ചുനോക്കീട്ടും ഹൃദം കണ്ടില്ലാ. അവർക്കൊക്കെയും നിരാശരായി, വിഷാദത്താലെ മരങ്ങളെങ്ങിവന്നു.

പിന്നെങ്ങൊരുനാൾ ചില വിദ്വാന്മാന്മാർ അവിടെ വരികയുണ്ടായപ്പോൾ, ആചാർ്യന്റെ വ്യാധികണ്ടു് അതു് ആഭിചാരത്താൽ ഉണ്ടായതാണെന്നു് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അപ്പൊഴും ആചാർ്യനു ചാഞ്ചല്യമുണ്ടായില്ലാ. തന്റെ നാശംകൊണ്ടു് ആക്കുകിലും ലാഭമുണ്ടാകുമെങ്കിൽ അതു് സന്തോഷത്തന്നെയെന്ന നിലയ്ക്കാണു് അദ്ദേഹം വർത്തിച്ചതു്. എന്നാൽ, പത്മപാദനു് അങ്ങിനെ ക്ഷമിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ലാ. ശുദ്ധനാസ്തിന് അദ്ദേഹം ആചാർ്യൻ നിരോധിച്ചിട്ടും നിലുക്കെ പ്രതികൂടിയെടുത്തു. രോഗത്തെയും ശമുവിനെയും കരകാലത്തു നശിപ്പിക്കുവാൻ ശക്തികൂടിയ മന്ത്രത്തെ അദ്ദേഹം പ്രയോഗിച്ചു. അതോടുകൂടി ആ ദുഃഖനാ ആചാർ്യനിൽനിന്നും, ആ അഭിനവഗുപ്തൻ വോകത്തിൽനിന്നും മൗഢകയ്യം ചെയ്തു.

“മഹത്ഭേഷനംചെയ്യാൻ മുതിന്നു പുരുഷൻ
മഹീതലത്തങ്കൽ സുഖിച്ചിരിക്കുമോ?”

ഈ സംഭവം കഴിഞ്ഞതിൽപ്പിന്നെ, ഒരുനാൾ ആ ചാട്ടൻ ഗംഗയിലെ ഒരു മണൽത്തിട്ടിൽ സന്ധ്യാകാലത്തു ബ്രഹ്മധ്യാനത്തോടെ ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ, മഹാതേജസ്വിയായ ഗൗരധപാദമുനി അവിടെ പ്രത്യക്ഷമായി. അദ്ദേഹം സ്വന്തം സിദ്ധാന്തത്തെ അനുസരിച്ച് സൂത്രാഞ്ജനം നിർമ്മിച്ച തന്റെ പ്രഗിഷ്ഠനെ കാരണബുദ്ധ്യും നന്മഗ്രഹിച്ചിട്ടാണു മറഞ്ഞത്.

അടുത്തനാൾ രാവിലെ കാശ്മീരത്തിലെ ശാരദാപീഠത്തെക്കുറിച്ചു ശങ്കരാചാട്ടൻ കേട്ടു. ഭൂമിയിൽവെച്ച് ജംബുദ്വീപത്തിനും, ജംബുദ്വീപത്തിൽ ഭാരതത്തിനും, ഭാരതത്തിൽ കാശ്മീര രാജധാനിനാണു് അധികം വൈശിഷ്ട്യമുള്ളത്. കാശ്മീരത്തിൽ വാഗീശ്വരിയായ ശാരദാദേവതി സർവ്വാ സമുല്പസിക്കുന്നു. നാലുനടകളോടുകൂടിയ മഹാമണ്ഡപത്തിലാണു് ശാരദാഗൃഹം. സർവ്വജ്ഞനായ പരമേശ്വരൻ ആരോഹണമെഴുവാൻ അവിടെ ഏകദേശം പീഠമുണ്ട്. അതിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവൻ സർവ്വജ്ഞാനസമ്പന്നനാണെന്നതു് സുജനസമ്മതമാണു്. സർവ്വജ്ഞാനസ്വാഭാവാസു് ആ ദേവീനികേതനത്തെ സമീപിക്കുവാൻപോലും കഴിയുന്നതല്ല. പടിഞ്ഞാറുനിന്നുള്ള വിദ്വാന്മാർ വന്നു് പടിഞ്ഞാറേ നടവഴിയിൽ തുറന്നിട്ടുണ്ടു്. അതുപോലെ വടക്കു കിഴക്കുള്ള നടവഴികളും അതതുദിക്കുകളിലെ പണ്ഡിതന്മാർ തുറന്നിരിക്കുന്നു. തെക്കേ നട ശൂന്യമാണു് ഇപ്പോൾ തുറക്കാതെയിരിക്കുന്നതു് അതിലേക്കു് സമർത്ഥനായാരു തെക്കൻനാടുകളിൽനിന്നു് ഇതുവരെ വന്നിട്ടില്ല. ഇതു് ആചാട്ടൻ അറിഞ്ഞപ്പോൾ, തന്റെ ഗിഷ്ഠന്മാരോടുകൂടി കാശ്മീരത്തിലേക്കു് പുറപ്പെട്ടു.

ജനങ്ങളിൽനിന്നു സരയം ഉയർന്ന വിജയരവത്തിന്നിടയ്ക്കു ശങ്കരാചാര്യൻ കാശ്മീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു ശാരദാമണ്ഡപത്തിലെ തെക്കേ വാതിൽ തുറന്നു അകത്തേക്കു കടക്കുവാൻ ഭാവിച്ചു. അപ്പൊഴെങ്കിലും അവിടെയുള്ള റിപ്പോർട്ടർ വന്നു അദ്ദേഹത്തെ തടയ്ക്കു. തങ്ങളോടു വാദിച്ചു വിജയം നേടിയല്ലാതെ അകത്തേക്കു വിടുന്നതല്ലെന്ന് അവർ ഇടഞ്ഞുനിന്നു.

ആദ്യം കണാദന്മാരാണ് ഏതിയ്ക്കുവന്നത്. അവർ തോററപ്പാൾ നൈരായികന്മാർ മുന്നിട്ടു. അവരുടെ പരാജയം കണ്ടു സാംഖ്യന്മാർ പോരിന്നവിളിച്ചു. അവരും പിന്മാറുകയാൽ ചൈതന്യന്മാരും, വഴിയേ ജൈനന്മാരും വാദിച്ചുകൊണ്ടു വന്നു. അവർക്കൊക്കും ശങ്കരാചാര്യനെ ജയിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

സംയുക്തമായ പരമാൺവ്യാപയത്തിൽനിന്നു ഭൂതാദികളായിരുന്നതും ആ ഭൂതാദികളിൽനിന്നാണു പ്രപഞ്ചോല്പത്തിയെന്നുമാണു കണാദമതം. പരമാൺവ്യാപയത്തിലെ സംഖ്യയായ ദ്വിതീയാമാണു ഭൂതാദികളിലെ അൺവ്യാപം.

കണാദന്മാർ 'അപാർഗ്ഗ'തയെന്നപോലെ നൈരായികന്മാർ 'മുക്തി'യെ പ്രാപ്യസ്ഥാനമെന്നു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇണസംബന്ധത്തിന്നു അഭിഭാഷകനാശം ഭവിക്കുമ്പോൾ ആകാശംപോലെയുള്ള അവാസ്ഥയാണ് കണാദന്മാരുടെ അപാർഗ്ഗത. ഇണസംബന്ധം നിർമലമായാൽ ആകാശതുല്യമായ അപ്പൊഴത്തെ അവാസ്ഥയിൽ ആനന്ദാനുഭൂതി കലർന്നതാണ് നൈരായികന്മാരുടെ മുക്തി. ഗൗരവപക്ഷമായ നൈരായികമതത്തിൽ മൂലപദാർത്ഥങ്ങൾ പതിന്നാലു; കണാദപക്ഷത്തിൽ

ഏഴേയുള്ളു. ഇരുപക്ഷത്തിലും പരമേശ്വരനാണ് ജഗത്തിന്റെ വിധാതാവ്.

മുഖപ്രതീതിയാണ് സ്വതന്ത്രവും ഗുണഗുണാത്മകവും നന്നാകുപേണ ജഗത്തിന് നിദാനദൂതന്മാരിരിക്കുന്നതെന്നു സാംഖ്യന്മാർ പറയുന്നു. ആ മുഖപ്രതീതി പരമസ്വരൂപമാണെന്നാണ് വേദാന്തപക്ഷം.

തഥാഗതന്മാരായ ചൈതന്യന്മാരിൽ സൗകൃതികന്മാർ എന്നും വൈഭാഷികന്മാർ എന്നും ഇരുഭൂതങ്ങളുണ്ട്. പദാർത്ഥങ്ങളെയെല്ലാം അനാമാനപ്രമാണങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണെന്നാണ് സൗകൃതികമതം. പ്രത്യക്ഷപ്രമാണമൊന്നുമാത്രമാണ് അവയെ അറിയേണ്ടതെന്നു വൈഭാഷികന്മാർ വാദിക്കുന്നു. അവിഷ്കണ്ഠനഗ്നികണവയാണു പദാർത്ഥങ്ങളെല്ലാമെന്ന് ഇരുവരും സമ്മതിക്കുന്നുണ്ട്. ജ്ഞാനം ക്ഷണികമാണെന്നും അനേകമുണ്ടെന്നും അവർ കാണുന്നുണ്ട്. ഇവിടെയാണ് ഇവരിൽനിന്നു വേദാന്തം മുഖ്യമായി ഭിന്നിക്കുന്നത്. ജ്ഞാനം സ്ഥിരവും ഏകവുമാണെന്നാണ് വേദാന്തസിദ്ധാന്തം.

ജ്ഞനന്മാർ ജീവപുൽഗലാദി പഞ്ചകന്തെ കാര്യം തരശ്ശങ്ങളാൽ വ്യവഹരിക്കുന്നു.

വസ്തുക്കൾ നശിക്കാത്തവയാണ് എന്നും, അവ എങ്ങും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നും, ത്രുവണ്വവദ്യങ്ങളാണ് അവ എന്നും, ശബ്ദം ദൃശ്യമാണെന്നുമാണ് ജൈമിനിയിലെ മീമാംസകമതം.

ഈ ചത്തന്മാരിൽനിന്നുമാകട്ടെ പരാജിതരായപ്പോൾ, അദ്വൈതമതസ്ഥാപകനായ ഗുരുവായൂർ ശാരദാനിധിനമ്പ്യാനന്തിയെ തെക്കേ വാതിൽ തുറന്ന് അകത്തേക്കു കടക്കാൻ വഴിയൊഴിഞ്ഞുകിട്ടി. പത്മപാദന്റെ മണ്ഡൂക്കേ ഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹം വിദ്യാപീഠത്തിലേക്കു കേറിയത്.

സന്യാസിമാരും ശങ്കരാചാര്യൻ ഇടയ്ക്കുവരികൾ കാലിലായി പ്രാർത്ഥിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ അപ്പം അപ്പുലനായിട്ടില്ലയോ എന്നു ഒരു സംശയമുണ്ടായി. പരകാശത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു ആ ശരീരത്തെക്കൊണ്ട് കാഴ്ചവിഷയത്തിൽ ചോഴ്ത്തിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും തന്റെ മനസ്സുണ്ടെന്നും തന്റെ ശരീരത്തിന്നു ബാധകമല്ല എന്നു ആചാര്യൻ വാദിച്ചു.

“എതിർചോദ്യംചെയ്ത കഴക്കുവാനേററും
ചതുരനായ സുധികളുമാരി
സരസം വാദിക്കും സമയചാര്യൻ
ചെരിയുന്ന തർക്കിരകളെഴുല്ലാം
നിരസിക്കുന്നതിൽ സ്വതന്ത്രകളായ
പെരിയ ധാടികൾ നിറഞ്ഞ കിടകൾ
അലം പുകഴ്ത്തുന്ന മഹാ പ്രഭാവനാമു”
വിലസും സർവ്വജ്ഞൻ ഭവാനെന്നുകരയ
നാരിയോരിപ്പീരം കരേറി വാഴുവാൻ
വരേണ്ടു യോഗ്യത തികഞ്ഞവർത്തനെ” —

എന്ന സരസ്വതി ശങ്കരാചാര്യനെ കൊണ്ടാടി. ഇങ്ങിനെ സർവ്വജ്ഞപിറഞ്ഞ പ്രാപിതൃതോടുകൂടി സർവ്വവിപാകമാതം സർവ്വഭൂതങ്ങളും ആചാര്യന്നു അധീനമായിവന്നു. ഈ വിഷയത്താൽ ഭാഗ്യങ്ങൾക്കൊക്കെയും പ്രഹർഷമുണ്ടായി.

ഭാരതദൃഷ്ടിയിലായി ഏല്പുട്ടുന്നിട ഏകഗിരിമഹാപാല വടക്കും കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും ദക്ഷിണമുഖം സ്ഥാപിക്കുകയാണു് ആചാര്യൻ പിന്നീട് ചെയ്തതു്. ഏകഗിരിയിൽ സുരേശ്വരനേരും, ജഗന്നാഥത്തിൽ തോടകനേരും പാദകയിൽ ഹസ്താലകനേരും

ബദികയിൽ പത്മപാദനേരം മറയിപതിക്കുകയാക്കി. ബദികാഭ്രാന്തിയിലെ അതികഠിനമായ ശൈത്യംകണ്ട്, എപ്പോഴാ മുടോടുകൂടി നീരാഴുകുന്ന കവോഷ്ണിരെന്ന നദിയെ ശിഖനെ പ്രസാദിപ്പിച്ച ശങ്കരാചാര്യൻ നേടി. ആ നദി അവിടെ ഇപ്പോഴും ഒഴുകുന്നു.

ഇത്രവളരെ മഹാകർഷകമെല്ലാം നടത്തിയതിൽപ്പിന്നെ ശങ്കരാചാര്യൻ മൂപ്പന്മാരിൽനിന്നുണ്ടായ വയസ്സിൽ ദിവംഗതനായി. അദ്ദേഹം ശരീരശ്യാനമെല്ലാ ഇടമാണത്രെ, തന്റെ വടക്കുംനാഥക്കേന്ദ്രം ഉൾപ്പെട്ട മതിലകമെന്ന വിശ്വാസിക്കുവാൻ ആധാരമുണ്ട്. തൃച്ചൂരിൽ ഇപ്പോഴുള്ള തെക്കേശ്വരം, നടുവിൽശ്വരം, വടക്കേശ്വരം എന്നിവ ആചാര്യനാൽ സ്ഥാപിതങ്ങളാണ്.

ആചാര്യരുടെയും ഉന്നമകൃതികൾ എത്രയാണെന്ന് ഇനിയും തിട്ടമായിട്ടില്ലാ. കണ്ടുകിട്ടിയവതന്നെ അനേകഗതങ്ങളാണ്. ദൈവതസ്തോത്രങ്ങൾ വളരെയുണ്ടുണ്ട്. ബ്രഹ്മസൂത്രത്തിനും, ദശാപനീഷത്തുകൾക്കും, ഭഗവദ്ഗീതയ്ക്കും, വിഷ്ണുസഹസ്രനാമത്തിനും അദ്ദേഹം അദ്ധ്യം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അവയ്ക്കു പുറമേ, വിവേകകുഡാമണി, ഉപദേശസഹസ്രി, അപരോക്ഷാനുഭൂതി, വാക്യവൃത്തി, സാത്തമനീരൂപണം, ആത്മബോധം, ശതശ്ലോകി, ദശശ്ലോകി, സർവ്വവേദാന്തസിദ്ധാന്തസാരസംഗ്രഹം, പ്രബോധസുധാകരം, സാത്തപ്രകാശിക, മനീഷാപഞ്ചകം, അദ്വൈതപഞ്ചരത്നം, നിർമ്മലാനന്ദം, അദ്വൈതാനുഭൂതി, ബ്രഹ്മാനുഭൂതി, പ്രശ്നോത്തരരത്നമാശിക, സദാചാരസന്ധാനം, യോഗതാരാവലി, ഉപദേശപഞ്ചകം, ധന്യാപുഷ്പം, ജീവമുക്താനന്ദലഹരി, അനന്തരൂപിവിനർഹണപ്രകരണം, സാമ്രാജ്യാനുസന്ധാനം, യതിപഞ്ചകം, പഞ്ചീകരണം, തത്ത്വപാപദേശം,

ഏകശ്ലോകി, മായാപഞ്ചകം, പ്രേരഡാനഭൂതി, ബ്രഹ്മജ്ഞാനാവലീമാല, ലാവുവാക്യവൃത്തി, നിവ്യാണമഞ്ജരി, പ്രപഞ്ചസാരം, സപത്യാഹൃദയം എന്നിങ്ങിനെ പല മുലകൃതികളുടേയും കർത്താവാണ്ദ്വേഹം.

കേരളത്തിന്നു പ്രത്യേകമായി ശങ്കരസ്തുതിയും അർപ്പണാനാലും അനാചാരങ്ങളുമാണ് അന്നത്തെ സമുദായത്തിന്നു ശങ്കരാചാര്യനിൽനിന്നു കിട്ടിയിരിക്കുന്നത്. ആ അനാചാരങ്ങളാവിതു:—

- (1) പല്ലതേപ്പാൻ കോൽ ഉപയോഗിക്കരുത്. (2) ഉടുത്തവസ്ത്രത്തോടുകൂടി മുങ്ങരുത്. (3) ഉടുത്തമുണ്ടുകൊണ്ടു തോർത്തരുത്. (4) സൂര്യോദയത്തിന്നുമുമ്പു കളിക്കരുത്. (5) കളിക്കാതെ ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ പാകംചെയ്യരുത്. (6) പഴയ വെള്ളം ഉപയോഗിക്കരുത്. (7) നിഷ്കാമമായിട്ടേ കമ്മ്ചെയ്യാവൂ. (8) കാൽ കഴുകാൻ എടുത്ത വെള്ളത്തിന്റെ ബാക്കി ഉപയോഗിക്കരുത്. (9) ബ്രാഹ്മണാദികൾ ശുഭാദികളെ തൊട്ടാൽ കളിക്കണം. (10) താണജാതിക്കാരെ തീണ്ടിയാൽ കളിക്കണം. (11) താണജാതിക്കാർ ഉപയോഗിച്ച ജലാശയങ്ങൾ തൊട്ടാൽ കളിക്കണം. (12) മൂലകൊണ്ടിട്ടു നിലത്തു തളിക്കാതെ ചവുട്ടിയാൽ കളിക്കണം. (13) സ്പും കുറിയിടുന്നത് മേല്പോട്ടൊന്നും വിലങ്ങത്തിൽ മൂന്നും വരിയായിട്ടു വേണം. (14) ബ്രാഹ്മണരുടെ കമ്മങ്ങളിൽ കമ്മ്ചെയ്യുന്നവൻതന്നെ മന്ത്രം ജപിക്കണം. (15) പഴഞ്ചൊറും പഴകിയ കറിയും ഭക്ഷിക്കരുത്. (16) എച്ചിൽ ഭക്ഷിക്കരുത്. (17) ശിവനു നിവേദിച്ച സാധനം ഭക്ഷിക്കരുത്. (18) ഭക്ഷണസാധനം കൈകൊണ്ടു വിളമ്പരുത്. (19) പശുവിൻപാലല്ലാതെ എരുമപ്പാൽ മുതലായതു ഹോമാദികൾക്കരുത്. (20) ചോറ് ഉരുട്ടാതെ

ഉണ്ണരുത്; പകരി ഉണ്ടായ ഉറുത താഴെ വെക്കരുത്.
 (21) അശുഭമായിട്ടു വെററില തിന്നരുത്. (22) ബ്രഹ്മ
 ചാരിപ്രതത്തോടുകൂടിയിരിക്കണം. (23) പരിപുകഴി
 ണ്താൽ ഇതഭക്ഷിക്കുകയുണ്ടാം. (24) പെരുവഴിയിൽ
 വെച്ചു വേദം ചൊല്ലരുത്. (25) ഷോഡശകർമ്മങ്ങൾ
 യഥാവിധി ചെയ്യണം. (26) കന്യാവിശുദ്ധം പാടില്ല.
 (27) ഫലാപേക്ഷയോടെ വൃതം ചെയ്യരുത്. (28) തീ
 ഷോഭിയായവളെ തൊട്ട സ്മികരം കളിക്കണം. (29) കൈ
 കോളന്റെ വേല ബ്രാഹ്മണൻ ചെയ്യരുത്. (30) ബ്രാ
 ഹ്മണൻ വസ്രം അലക്കരുത്. (31) തദ്ദാക്ഷാദികളിൽ
 ശിവപൂജചെയ്യുന്നതു ബ്രാഹ്മണൻ മാത്രമേ പാടുള്ളു.
 (32) ശുഭന്റെ ശ്രാദ്ധത്തിന്നു ബ്രാഹ്മണൻ പ്രതിഗ്രഹം
 വാങ്ങരുത്. (33) പിതാമഹന്റേയും മാതാമഹന്റേയും
 അവരുടെ പത്നിമാരുടേയും ശ്രാദ്ധം ഉരട്ടണം. (34) എ
 ല്ലാ അമാവാസിക്കും ശ്രാദ്ധമുട്ടണം. (35) അച്ഛനമ്മ
 മാർ മരിച്ചു കൊല്ലംതികയുന്ന ദിവസം സപിണ്ഡിചെ
 യ്യണം. (36) സപിണ്ഡികഴിയുന്നതുവരെ ഭീക്ഷിക്കണം.
 (37) ശ്രാദ്ധം ഉരട്ടേണ്ടതു നക്ഷത്രത്തിലാണ്. (38) സ
 പിണ്ഡികാലത്തു പുലവന്നാൽ അതുപോയേ സപിണ്ഡി
 പാടുള്ളു. (39) ഭൈഷ്വരനാമം സ്വന്തം പിതാക്കന്മാ
 രുടെ ശ്രാദ്ധം ഉരട്ടണം. (40) സ്വന്തം ഭൂമിയിലെ ശവ
 ഭരണം പാടുള്ളു. (41) സന്യാസികൾ സ്മികളെ കാണ
 രുത്. (42) സന്യാസി മരിച്ചാൽ ഒരു കൂിയയും അരുത്.
 (43) സന്യാസിയായി ഗയാശ്രാദ്ധംപോലും ചെയ്യരുത്.
 (44) ബ്രാഹ്മണസ്മികരം ഭർത്താവിനെ ഒഴിച്ചു അന്യനെ
 കാണരുത്. (45) ബ്രാഹ്മണസ്മികരം ഇണകൂടാതെ പ
 റത്തിറങ്ങരുത്. (46) ബ്രാഹ്മണസ്മികരം വെള്ളവസ്ര
 മേ ഉടുക്കാവു. (47) ബ്രാഹ്മണസ്മികരം മൂക്കുകത്തരുത്.

(48) ബ്രാഹ്മണൻ മദ്യപാനം ചെയ്താൽ ഭൂഷണാകം. (49) ബ്രാഹ്മണൻ മരണത്തെ ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയെ ഗരിച്ചാൽ ഭൂഷണാകം. (50) ദോഷങ്ങളിൽ പ്രേതപ്രതിഷ്ഠപാടില്ല. (51) ദേവപ്രതിഷ്ഠയെ സൂക്ഷിക്കുക തൊടരുത്. (52) ഒരു ദേവനും നിവേദിച്ചു സാധനം മരണത്തെ ദേവനും നിവേദിക്കരുത്. (53) ഹോമം ചെയ്താൽ വിവാഹാദികളാൽ ചെയ്തരുത്. (54) ബ്രാഹ്മണൻ അന്യോന്യം ആശീർവ്വദിക്കരുത്. (55) ബ്രാഹ്മണൻ അന്യോന്യം നമസ്കരിക്കരുത്. (56) കൊല്ലാതോറുമുള്ളതായ പശുമേധം ചെയ്തരുത്. (57) ശൈവവൈഷ്ണവാദിമതഭേദങ്ങൾ അരുത്. (58) ഒന്നിലധികം പുണ്യം ധരിക്കരുത്. (59) ജ്യേഷ്ഠപുത്രൻ മാത്രമേ വിവാഹം ചെയ്യാവൂ. (60) അത്രിയാദികൾ അന്നാകൊണ്ടു ത്രാസമുട്ടാവൂ. (61) അത്രിയാദികൾ അമ്മാമന്റെ ത്രാസം ഉണ്ടാകുന്നു. (62) അവരുടെ മുതലവകാശം മരുമക്കൾക്കാണ്. (63) ഭർത്താവു മരിച്ച സ്ത്രീ സന്യസിക്കണം. (64) അവൾ ഉടഞ്ഞി ഏറരുത്.

ശങ്കരാചാര്യനെ സംബന്ധിച്ചതാണ് മലയാളംകൊല്ലത്തിന്റെ ഉഭയമെന്നു വിശ്വസിച്ചുവരുന്നു.

ഭാരതീയസമുദായത്തെ ഓരോരിരംകൊല്ലങ്ങൾക്കുമേൽ ഏകതാപത്തെ പരസ്യരിച്ചു പുനസ്സംഘടനാചെയ്ത മഹാപുരുഷനായ ശങ്കരൻ ഭഗവദ് വെർവുതാക!

